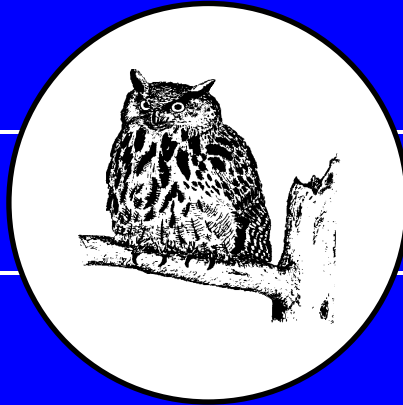

HUJON

Nr. 2 – 2021

Årgang 47

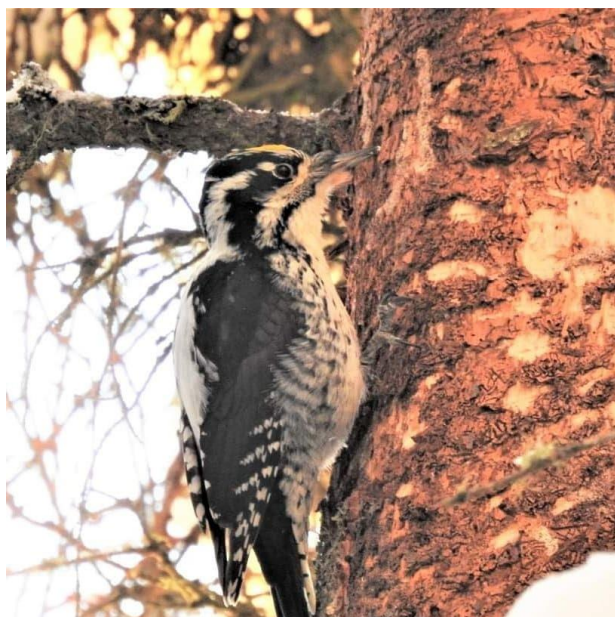

Norsk Ornitologisk Forening
Avdeling Oppland – Fylkets fuglevernforening

Hakkespettskogen restaurant!

Av Annbjørg Backer

Ein søndag tidleg i januar var det kaldt og klart ver. Eg pakka meg inn i ulltøy og dunjakke, tok med kamera og gjekk ut på tunet som ligg i Brekkom ovanfor Fåvang. Då hørde eg kraftige hakkelydar oppe frå den skogkledde lia bak huset, og følgde lyden oppover. Der var det ei tørtgran som visst må vere skogens mest populære restaurant! Eg la først merke til ein svartspett høgt oppe i treet, og så tenkte eg at det var to, men den andre viste seg å vere ein tretåspett. Det er ikkje ofte eg kjem innpå

svartspetten, og tretåspetten var for meg eit nytt bekjentskap, så dette synest eg var stas!

Tretåspetten har markert svartkvit drakt, gul punkesveis og tre tær. Den er ikkje veldig sky. Eg trakka litt fram og tilbake nede på skogbotnen, men dei to i toppen såg ikkje ut til å bry seg nemneverdig. Svartspetten flaug litt bort, men kom straks att. Så la eg merke til ein trekrypar lengre nede på stammen, i travel ferd oppover treet, rundt, hit og dit, litt ned og så opp igjen. Eg stod berre 3-4 meter frå stammen, og snart var det tre-fire granmeiser nede ved bakken som leita igjennom alt rusket som svartspetten slapp ned.

Trekryparen tok også turen heilt ned på bakken. Før jul såg eg ein dvergspett, og den hadde også selskap av ein trekrypar. Kan det vere at trekryparen gjerne held seg i lag med spettane, og at den lettare får tak i insekt på den måten? Eller kan det vere tilfeldig?

Plutselig kom det ei nøtteskrike og landa høgt oppe i treet der spettane var. Den kom heilt stille inn og gjorde ikkje stort nummer av seg. Kikka seg til alle sider, også ned mot der eg stod, men eg trur ikkje den la merke til meg. For dei gongene eg viser meg i kjøkkenvindauga pleier den å fly bort med ein gong, med hese skrik. No sat den ei stund og flaug så roleg vekk.

Eg stod der kanskje ein liten halvtime før tærne var heilt klaka og eg måtte trekke meg tilbake. Men eg returnerte til treet litt seinare på dagen. Tretåspetten var då heilt nedst på stammen. Eg gjekk nærmare, nærmare og nærmare, og til slutt stod eg berre eit par meter ifrå den, på den andre sida av stammen. Den brydde seg visst ikkje om at eg var der. Så begynte den å klare høgare. Svartspetten var der også, og så kom det endå til ein flaggspett!
Eg synest det var ganske spesielt å sjå tre ulike spettar i eitt og same tre.

Eg tenker at det må vere bra med insekt under barken på den tørrgrana, sidan den er så populær. Den står i ei bratt li med mykje daut ved og enkelte store lauvtre. Grønspetten hekka i ei osp her sist sommar. Det er jo slik at enkelte naturområde i verda blir rekna som «hotspots» for naturmangfald, og denne vesle skogflekken kan kanskje vere ein slags lokal hotspot?

Eg må nok følgje med på om det kjem fleire spennande besøk hit i tida framover. Med heimekontor kan det bli litt einsformige dagar, men det gir også god anledning til å ta korte lunsjturar ut i skogen, små mikroeventyr. Stå heilt stille, høyre etter, legg merke til. Og kanskje kjem det noko spennande forbi. Kanskje.

HUJON

Medlemsblad for Norsk Ornitologisk Forening avdeling Oppland – nr. 2 - 2021

Redaktør: Per Åge Skålerud, Fluberg, Tlf: 474 62 724, E-post: fugleper@online.no

Hujonmedarbeider: Jon Opheim, Øyer, Tlf.905 03 706, jnopheim@gmail.com

MEDLEMSKAP:

Medlemskap i NOF: 150,- Tillegg for NOF avd. Oppland: 100,-

Familiemedlemskap: 100,- uansett antall. Juniormedlem (under 18 år): 50 % rabatt.

Innmelding og betaling av kontingent skjer til NOF sentralt, se adresser nedenfor. Etter innmelding vil du motta giro fra dem.

Foreningens adresse: NOF avd. Oppland, postboks 87, 2601 Lillehammer

E-post: nof.oppland@gmail.com, **Bankkonto-nr:** 2085.29.13437, **Organisasjons nr.:** 898810682

STYRET:

Leder: Jon Opheim, Øyer, Tlf: 905 03 706, jnopheim@gmail.com

Nestleder: Geir Høitomt, Dokka, Tlf: 992 49 948, geir@kistefos-skog.no

Sekretær: Annbjørg Backer, Fåvang, Tlf: 908 93 631, anbacker@gmail.com

Kasserer: Anne Gri Henriksen, Gran, Tlf: 906 66 516, annegri.henriksen@gmail.com

Styremedlem: Bjørn Harald Larsen, Eina, Tlf: 977 49 350, larsen@mfu.no

Styremedlem: Per Bådshaug, Lom, Tlf: 900 62 294, per.baadshaug@hotmail.no

Varamedlem: Ragnar Ødegård, Lillehammer, Tlf: 414 29 050, ragg56@gmail.com

Varamedlem: Margaret M Eggen, Lillehammer, Tlf: 478 77 905, olaeggen@bbnett.no

Sel, og Ottadalen lokallag:

Leder: Atle Kjærvik, Vågå, Tlf: 901 93 275, kjatles51@gmail.com

Valdres lokallag:

Leder: Rune Rødningen, Fagernes, Tlf. 997 99 800, runero@yahoo.no

Hadeland lokallag:

Leder: : Anne Gri Henriksen, Gran, Tlf: 906 66 516, annegri.henriksen@gmail.com

Gjøvik, Toten & Land lokallag:

Leder Stein Roger Nybakke, Reinsvoll, Tlf. 901 92 548, srny@online.no

Trykk: Dale-Gudbrands Trykkeri AS, **Opplag:** 420 eks.

LRSK: Jon Opheim og **Strektegninger ved:** Trond Haugskott

Fylkeslaget hører inn under: **Norsk Ornitologisk Forening**, Sandgata 30B, 7012 TRONDHEIM,
Tlf: 738 41 640, E-post: nof@birdlife.no

Nyttige internettadresser: www.artsobservasjoner.no/fugler og www.birdlife.no

Hjemmesiden til NOF Oppland: www.oppland-ornitologene.org

Innhold:

Hujon nr. 2 – 2021

Hakkespettskogens restaurant	78
Info for NOF – avd. Oppland	80
Innholdsfortegnelse	81
Lederen	82
Møteprotokoll fra årsmøtet i NOF – avd. Oppland	84
Årsberetningen for NOF – avd. Oppland	86
Regnskap for NOF – avd. Oppland for 2020	92
Revisjonsmelding for NOF – avd Oppland	93
Årsberetningen for Valdres lokallag	94
Årsberetningen for Sel og Ottadalen lokallag	96
Årsberetningen for Hadeland lokallag	98
Årsberetningen for Gjøvik, Toten og Land lokallag	101
Rapport fra fuglevakta 2020	102
Trekkefuglene i Lågendeltaet gjennom 50 år – «Vipa»	103
Fokstumyra naturreservat	106
Rehabilitering av skadde rovfugler og ugler 2020	110
Historiske forekomster av Hortulan i Oppland	122
Nesten rett vest med hønsehauken	132
Styremøteterat	134
«Siste nytt»	137
«Skrivestafetten» av Jens Petter Ous	149

Foto fremside: **Sanglerke** ved: Ragnar Ødegård

Foto bakside: **Gråspett** ved: Rune Rødningen

Lederens spalte

Av Jon Opheim

Godt Nyttår!

Jeg fikk for en tid tilbake spørsmål om hva som er «vondværsfuglen» i Mjøsområdet. Den som spurte hadde funnet dette i sin fars dagbok. Jeg var ikke helt ukjent med denne benevnelsen. I min oppvekst hørte jeg eldre personer, bl.a. min far, ofte si uværsfugl om småfugl som forflyttet seg når det slo om til dårlig vær (regn, tåke mm.). I de aller fleste tilfellene - slik jeg husker det - dreide dette seg om sisikflokker (gråsisik og grønnsisik) Jeg tror likevel dette også ble brukt på andre arter småfugl når de kom flyvende i flokk, men det var alltid knyttet til værromslag (mot dårligere vær).

Bruker vi slike navn lenger? Jeg tror det er svært sjelden. Mitt inntrykk er at mange lokalnavn på fugl har gått helt ut, eller brukes svært lite. Det forteller oss kanskje noe? At vi ikke legger merke til så mye i naturen som før? Jeg bruker på å trekke fram et eksempel på dette. For en del år siden ble det gjort et forsøk med å avspille sangen til nattergal tett inntil en mye brukt turveg. Forsøket ble gjort sent på høsten da det normalt ikke er fuglesang å høre. Det var forbløffende få som stoppet opp og reagerte på sangen.

Selv om vi har et høyere utdanningsnivå enn noen gang, er jeg redd for at kunnskapen om naturen og dens funksjoner har sakkert akterut. Dagens bruk (eller forbruk) av natur forteller mye av det samme. Vi bygger ned og tilrettelegger aktiviteter i sårbar natur i rekordtempo. Riktig nok kreves det konsekvensutredninger ved større prosjekter, men alt det andre ...!

Vi har nettopp gjennomført et større registreringsprosjekt på jaktfalk i Innlandet fylke. Dette er en art som hekker langt til fjells. Likevel var det bare 9 av 62 undersøkte lokaliteter som lå mer enn en km fra menneskelige tiltak, dvs. uten noen form for bebyggelse, merkete stier/skiløyper eller veger. Hele 45% av lokalitetene hadde ferdselsårer (veier, stier og skiløyper) innenfor en avstand på 250 m fra reirplassen. Innenfor denne sonen vil jaktfalken reagere på ferdsel, og i mange tilfeller fly av reir i rugetida og tidlig ungetid.

Dessverre skjer tilrettelegging av stier, turløyper, rasteplasser, mv. nesten uten forhåndsundersøkelser eller innhenting av biologisk kunnskap. Som et eksempel har jeg opplevd utplassering av en orienteringspost like under et stort hønsehaukreir. Toppturer har også blitt veldig populært – noen steder med utkikkspunkter rett på oversiden av steile bergvegger med hekkende rovfugler. Her er det flere eksempler på forlatte reirplasser hos kongeørn, fjellvåk og jaktfalk. Vi tenker ofte at vi har «natur nok» og har ikke tradisjoner for å «trå» så varsomt.

Jeg har absolutt ikke noe imot at folk ferdes i naturen og får sine opplevelser, men får samtidig litt lyst til å spørre hvor mye vi egentlig får med oss når vi er ute på turer. Stiene er godt merket og skiløypene ligner autostradaer der en kan gå på autopilot. Vi setter oss et mål for dagen og legger opp farten deretter. Vi opplever vakker natur - og fint er det - men sanser likevel ikke så mye mer enn det ytre. Tilbakemeldingene fra turen er som oftest værforhold, kvaliteten på stien/løypa, fin utsikt og hvor mange km som ble tilbakelagt.

Naturens har også ei innvendig side – der hvor det store mangfoldet finnes. Det er egentlig her de største naturopplevelsene er å finne. Poenget mitt er at vi har det for travelt når vi er ute i naturen. Vi bruker bare en brøkdel av våre tildelte sanser, og dermed tilegner vi oss heller ikke så mye ny kunnskap - selv om vi har gått milevis i flott natur.

Det virker kanskje provoserende, men det er et skille her; mellom det å gå ut i naturen og det å gå inn i naturen. På de organiserte turene der jeg har vært med som formidler av fuglelivet har jeg med stor glede erfart svært stor interesse for det siste. Å stoppe opp med jevne mellomrom for bl.a. å lytte på fuglesang har gitt både opplevelser, ny kunnskap og noe å glede seg over. Det skorter ikke på interesse blant alle våre turgåere - det er bare å bli bevisst på at turer også kan legges opp på denne måten. Så får det heller våge seg at turen bare blir en kilometer i stedet for ti.

Jeg tror at noe av det viktigste vi som forening kan gjøre er å arrangere turer i skog og mark. Opplevelse av vakker natur i kombinasjon med kunnskapsformidling øker kvaliteten på turen. Så blir vi kanskje etter hvert også flinkere til å forvalte disse naturverdiene.

Med ønske om en opplevelsrik vår!

Møteprotokoll fra årsmøte 2020

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland

Dokka våtmarkssenter og digitalt via Teams,

17. mars 2021

Saksliste for årsmøte (Kl. 18:00 – 19:30)

1. Åpning/godkjenning av innkalling
2. Valg av møteleder og referent
3. Årsberetning 2020 for NOF, avd. Oppland
4. Årsberetning fra lokallagene
5. Årsberetning fra Fuglevakta
6. Orientering om initiativ for etablering av lokallag for Lillehammer, Øyer og Gausdal
7. Regnskap 2020
8. Valg av styre
9. Valg av revisor
10. Valg av valgkomite`
11. Fastsettelse av lokalt tillegg til kontingent
12. Forslag til årsmøtet

22 medlemmer møtte på årsmøtet, inkludert styret.

1. Åpning /godkjenning av årsmøteinnkalling
Leder Jon Opheim ønsket velkommen. Årsmøteinnkallingen ble godkjent.
2. Valg av møteleder og referent
Som møteleder ble Geir Høitomt valgt og Annbjørg Backer som referent. Tom Borgersen og Rune Nilsson ble valgt til å signere årsmøteprotokollen.
3. Årsberetning 2020 for NOF, avd. Oppland
Geir Høitomt gjennomgikk NOF, avd. Oppland sin årsberetning for 2020, punkt for punkt. Årsberetningen ble enstemmig vedtatt.
4. Årsberetning fra lokallagene
Utdrag fra årsberetningene ble presentert for NOF Hadeland lokallag ved Anne Gri Henriksen og NOF Sel og Ottadalen lokallag ved Per Bådshaug og Geir Høitomt. Lokallagene viser imponerende aktivitetsnivå med variasjoner i type aktiviteter og stor dugnadsånd.
5. Årsberetning fra Fuglevakta
Utdrag fra årsberetningen ble referert av Geir Høitomt. Listen over henvendelser var mangfoldig og viser at Fuglevakta har en viktig funksjon. Stein Roger gjør en god jobb.

6. Orientering om initiativ for etablering av lokallag for Sør-Gudbrandsdal

Margaret Eggen orienterte om at det er opprettet et interimsstyre som arbeider for å etablere et lokallag for Sør-Gudbrandsdal. På grunn av situasjonen med Covid19 har det så langt ikke vært mulig å arrangere et stiftelsesmøte, men interimsstyret har satt opp forslag til et turprogram for 2021, med seks møtekvelder. Hensikten med opprettelsen av lokallaget er å legge til rette for gode fugleopplevelser og å øke interessen for fugl generelt. Det legges opp til turer i Lågendeltaet og andre interessante lokaliteter i nærområdet, samt foredrag med medlemmenes egne bilder ol.

7. Regnskap 2020

Regnskapet 2020 og revisjon av Knut Holmen ble framlagt ved Anne Gri Henriksen. Revidert regnskap ble godkjent.

8. Valg av styre

På valg var:

Nestleder: Geir Høitomt – gjenvalg
Sekretær: Annbjørg Backer – gjenvalg
Kasserer: Anne Gri Henriksen - gjenvalg
Varamedlem: Ragnar Ødegård – gjenvalg

9. Valg av revisor

Revisor Knut Holmen ble gjenvalgt som revisor.

10. Valg av valgkomité

John Apeland – gjenvalg
Bjørn Roar Løkken – gjenvalg
Tom Dalhøy – gjenvalg

11. Fastsettelse av lokalt tillegg til kontingent

Det ble foreslått å øke den lokale kontingent fra kr. 100,- til 150,-. Enstemmig vedtatt. Nytt lokalt tillegg vil gjelde fra 2022.

12. Forslag til årsmøtet

Det var ingen innkomne forslag til årsmøtet.

Referent:

Annbjørg Backer

Fåvang 17.03.2021

ÅRSBERETNING 2020

NORSK ORNITOLOGISK FORENING, AVD. OPPLAND

STYRET 2020

Leder:	Jon Opheim, Øyer
Nestleder:	Geir Høitomt, Nordre Land
Sekretær:	Annbjørg Backer, Ringeby
Kasserer:	Anne Gri Henriksen, Gran
Styremedlem:	Per Bådshaug, Lom
Styremedlem:	Bjørn Harald Larsen, Vestre Toten
Varamedlemmer:	Ragnar Ødegård, Lillehammer Margaret M. Eggen, Lillehammer

KOMITEER/VERV 2020

Valgkomite:	John Apeland, Lillehammer (leder) Bjørn Roar Løkken, Nord-Fron Tom Dalhøy, Østre Toten
Hujonredaktør:	Per Åge Skålerud, Vestre Toten
Revisor:	Knut Holmen (Levanger)
Rapport- og sjeldenhetskomite:	Jon Opheim (leder) Bjørn Harald Larsen Ragnar Ødegård
Ringmerkingsutvalg:	Even Dehli, Gran

ÅRSMØTET

Årsmøtet for 2019 ble avholdt på Vertshuset V-E6 på Biri 05.03.2020 med 32 frammøtte.

Som avslutning på kvelden viste Roar Svenkerud og Steinar Kråbøl sin egenproduserte og fremragende film om vepsevåk.

STYREMØTER

Det er avholdt 4 styremøter: 4. februar på Biri, 17. juni på Dokka våtmarkssenter, 2. september på Dokka våtmarkssenter og 9. desember på Dokka våtmarkssenter.

Styret har behandlet 103 saker.

Planlagt møte med lokallagene utgikk på grunn av koronasituasjonen.

TURER/ARRANGEMENTER

På grunn av koronaepidemien måtte flere av våre faste turarrangementer avlyses.

- Den 10.05. ledet Jon en fuglesang-tur langs Fåberg kultursti for Lillehammer lokallag av Blindeforbundet. 6 deltakere.
- I forbindelse med Friluftslivets uke var NOF, avd. Oppland medarrangør av en tur på Biri den 10.09. Her ble det bl.a. orientert om det planlagte masseuttaket ved Undseth gård som truer verneverdig natur. Ca. 25 deltakere.
- Den 14.10. gjennomførte vi kurs i bruk av Artsobservasjoner og Artskart med Bjørn Harald Larsen som kursleder. Kurset ble holdt på Dokka Våtmarkssenter med 13 deltakere.

TURER/AKTIVITETER I FORBINDELSE MED REGISTRERINGER

- Hagefugltellingen ble i år gjennomført i perioden 18.01. – 02.02. Fra Oppland kom det inn rapporter fra 630 hager. Med dette resultatet kom vi på 5. plass blant landets fylker.
- Organisert tranetelling over hele fylket 11. – 13.09. med 16 deltakere. Resultatet på 1487 ind. ble det største siden tellingene startet for 20 år siden. Rapport er publisert i Hujon.
- Den årlige vintertellingen av vannfugl i hele fylket ble gjennomført i tidsrommet 12.12. – 31.12. med 37 deltakere. Resultatet blir publisert i Hujon.

RINGMERKING

Oppland Ringmerkingsgruppe har hatt et svært aktivt år med hele 10032 merkete fugler, hvorav vel 9000 på Hadeland. 2020 ble et nytt «sisikår». Frøåret på bjørk og gran holdt seg over vinteren og grønnsisik ble årets mest merkede art med 1448 ind. Gråsisik kom på 5. plass med 634 fugler. Disse høye merketallene skyldes ikke minst en iherdig innsats av Even Raassum i Brandbukampen. Antallet merkede arter ble 78, hvorav to nye; lerkefalk og furukorsnebb. Antallet ringmerkede arter i Oppland RG er dermed kommet opp i 157. Årsrapport vil bli publisert i Hujon.

FUGLEVAKTA/MOTTAK AV SKADET FUGL

Stein Roger Nybakke er foreningens kontaktperson i Fuglevakta. Han har hatt svært mange henvendelser av ulike slag i løpet av året, likevel med størst «trykk» på rovfugl. Årsberetning vil bli lest opp på foreningens årsmøte.

Nybakke har gjennom året hatt et godt samarbeid med Helge Grønlien på Fåberg, som driver mottak for skadet fugl. Grønlien skriver egen årsmelding i Hujon.

KONTAKT MED SKOLEVERKET

Koronasituasjonen gjorde det også vanskelig å få gjennomført noen av de årlige turene med skoleklasser. Knut Gundersen fikk likevel til en fugletur i Fåvang naturreservat med 5. klasse på Fåvang Skule 25.05. Her deltok 31 elever og 4 lærere.

MEDLEMSBLADET HUJON

Medlemsbladet Hujon kom ut med 3 nr. på til sammen 224 sider. Per Åge Skålerud gjør en god jobb som redaktør, men etterlyser fortsatt mer variert stoff til bladet (gjerne småstykker), samt bilder.

HJEMMESIDEN

Foreningens hjemmeside har blitt jevnlig oppdatert av Ragnar Ødegård. Mot slutten av året har den imidlertid vært delvis ute av drift på grunn av dataproblemer.

PROFILERING PÅ NOF SINE HJEMMESIDER

I løpet av året har vi hatt 4 store «nyheter» i *Birdlife*. Først saken om den planlagte DNT hytta i Nord-Fron, som ble trukket. Deretter en gladmelding om stopp av planlagt masseuttak i Biri, i et hubrorevir. Videre vårt engasjement i vegsaken gjennom Lågendeltaet og til sist bestandsovervåking av «alpine dykkender» (sammendrag av rapport).

NRK INNLANDET OG DISTRIKTSAVISER

Naturvernforbundet i Oppland, Gudbrandsdal Sportsfiskerforening og NOF, avd. Oppland har gjennom et felles skriv satt fokus på hvilke store naturverdier som knytter seg til de vernede vassdragene, og trusler mot disse. Skrivet er tatt inn i flere av distriktets lokalaviser. Vi har i tillegg hatt oppslag og intervjuer på en del enkeltsaker.

LOKALLAGENE

Foreningen har fire lokallag:

- NOF Gjøvik, Land & Toten lokallag
- NOF Valdres lokallag
- NOF Hadeland lokallag
- NOF Sel og Ottadalen lokallag

Samtlige lokallag har hatt meget god og variert aktivitet i løpet av året. Lokallagene skriver sine egne årsberetninger.

NOF, avd. Oppland har i 2020 gitt 5000 kr i driftsstøtte til hvert lokallag.

REGISTRERINGER/RAPPORTER/PROSJEKTER

- Bestandsovervåking av «alpine dykkender». Med økonomisk tilskudd til vilttiltak v/Statsforvalteren i Innlandet har vi fulgt opp overvåkingsprosjektet på andeartene bergand, svartand, sjøorre og havelle. Prosjektet startet opp i 2011 for de tre førstnevnte artene, og i 2015 for havelle. Registreringene viser negativ bestandsutvikling hos bergand, svartand og sjøorre, mens havelle ser ut til å ha greid seg noe bedre. Et sammendrag av rapporten er publisert i Hujon.
- Lappspurv – «årets fugl» i 2020. Med midler fra Miljødirektoratet ble det gjennomført en kartlegging av hekkebestanden til lappspurv i 13 utvalgte områder, hvor vi har bra referansemateriale fra tidligere år. I tillegg ble det gjort registreringer av mer tilfeldig karakter over hele Oppland. Som ellers i landet er bestandsutviklingen negativ. Et sammendrag av rapporten er publisert i Hujon.
- Jaktfalk. Det ble gjennomført et stort registreringsprosjekt på jaktfalk i Innlandet fylke med mange involverte. NOF, avd. Oppland gjorde en stor innsats og bidro til et oppløftende resultat på 19 dokumenterte hekkingen innenfor tidligere Oppland fylke. Et rapport sammendrag vil bli publisert i Hujon.
- Vi har deltatt i prosjekt åkerrikse, med Kistefos Skogtjenester AS som prosjektansvarlig. 13 åkerrikser ble registrert i 7 kommuner. Rapportsammendrag er publisert i Hujon.
- Bestandsregistreringer av hubro. Kistefos Skogtjenester AS, med god hjelp fra NOF-medlemmer, har vært prosjektansvarlig. Hubro ble registrert på 13 lokaliteter i 9 kommuner. På en av disse ble det dokumentert hekking (2 unger). Rapportsammendrag er publisert i Hujon.
- Bestandsregistrering av kongeørn. Under ledelse av SNO, med midler gjennom Rovviltneimnda, har Kistefos Skogtjenester AS stått ansvarlig for registreringer og rapport. 51 personer har bidratt med registreringer, hvorav stor bistand fra NOF, avd. Oppland. Det ble dokumentert vellykket hekking (min. 50 døgn gamle unger) på 20 lokaliteter. Rapportsammendrag er publisert i Hujon.
- Kattuglekasseprosjektet. Prosjektet er nå inne i sitt 14. år og antall oppsatte kasser teller 194, hvorav de aller fleste i området Hadeland, Land, Toten og Gjøvik. 2020 ble et rekordår for kattugle med hele 33 vellykkede hekkinger. Rapport v/Even Dehli er publisert i Hujon.
- Prosjekt perleugle er inne i sin 8. sesong. 313 kasser er med i prosjektet, men bare 7 par gikk til hekking dette året. Rapport v/Even Dehli er publisert i Hujon.
- Terrestrisk overvåking (TOV-prosjektet). Mange av våre medlemmer deltar og vi har god dekningsprosent i fylket.

UTTALELSER

- Planlagt DNT-hytte («Dronningsetra») ved Strålvatnet i Nord-Fron. Det har vært stor aktivitet og en lang rekke avisinnlegg om denne saken gjennom hele høsten 2020, bl.a. en underskriftskampanje på Facebook med stor oppslutning. I begynnelsen av november kom det brev fra

Fylkesmannen i Innlandet stilet til Kommunal- og moderniseringsdepartementet, der de erklærte seg som inhabile i å avgjøre innkomne klagesaker. Departementet ble anmodet å oppnevne settefylkesmann. Kort tid etter trakk DNT hele byggeprosjektet.

- Reguleringsplan for masseuttak ved Undseth gård på Biri. Vi har tatt sterk avstand fra planene av hensyn til bl.a. sterkt truede rovfuglarter i området. Etter en rekke skriv, orienteringer, befaringer og presseoppslag sammen med Naturvernforbundet, DNT Gjøvik og omegn, Forum for natur og friluftsliv (FNF), samt flere naboer, innstilte rådmannen i Gjøvik kommune på å avvise planene. Vi redegjorde for konsekvensene for fuglelivet på en sluttbefaring 10.09. sammen med Utvalg for Samfunnsutvikling. På møte samme kveld ble søknaden om masseuttak enstemmig avvist.
- Reguleringsplan for Øvre Dahl steinbrudd, Lillehammer. Omsøkte masseuttak er i strid med kommuneplanens arealdel hvor arealet er angitt som LNF-område, dvs. at bygge- og anleggsvirksomhet utover det som er knyttet til stedbunden næring ikke er tillatt. Vi har motsatt oss planene av hensyn til rødlistede fuglearter og at området har stort biologisk mangfold.
- Detaljeringsplan for Kleivberga, Ringebu kommune. Varsel om oppstart og utlegging av planprogram til offentlig ettersyn. Vi har sendt uttalelse der vi i hovedsak peker på nærhet til en hekkeplass for hønsehauk.
- Høring av verneforslag av 27 skogområder i Innlandet. Vi har uttalt oss positivt til økt skogvern og bl.a. påpekt verdien av å få fredet et større elvekløftareal i Dokkelva, som er et svært viktig leveområde for rovfugl.
- Grunnundersøkelser for E6 i Lågendeltaet naturreservat. Sammen med Oppland Naturvern og Naturvernforbundet i Lillehammer klaget vi på vedtaket til Fylkesmannen i Innlandet om å gi tillatelse innenfor perioden 11.05. – 30.06., dvs. i en periode da det fortsatt er mye trekkfugl i området. Klagen ble ikke tatt til følge.
- Forslag til endring i plan- og bygningsloven mv. Felles uttalelse med Naturvernforbundet i Oppland. Gjennom denne endringen ønsker departementet å senke terskelen for dispensasjoner og innskrenke innsigelsesretten til Fylkesmannen. Dette vil helt klart svekke hensynet til bl.a. miljøvern.
- Reguleringsplan for Balbergøya vannverk i Lillehammer – varsel om oppstart. Planområdet omfatter både deler av Lågendeltaet naturreservat og et biologisk viktig flommarksområde tett inn til vernegrensa. Vi har bedt om at disse områdene går fri for inngrep og tas ut av den endelige planavgrensningen.
- Offentlig ettersyn av reguleringsplan for E6 Storhove – Øyer kommune. Vi har levert uttalelse sammen med Oppland Naturvern og Naturvernforbundet i Lillehammer.
- Høringsuttalelse til foreslått endring av forskriftene til Jotunheimen nasjonalpark og Utladalen landskapsvernområde. Felles uttalelse med Naturvernforbundet i Oppland, der vi går imot at det åpnes opp for å tillate bruk av el-sykkel.
- Overtredelser i naturreservater. Etter en rekke brudd på vernebestemmelsene i mange av naturreservatene våre har vi skrevet et brev til Fylkesmannen i Innlandet vedr. behov for bedre vern/forsterket oppsyn.

I tillegg til disse sakene har vi fått inn mange plansaker der vi ikke har hatt merknader.

UTTALELSER GJENNOM FNF OPPLAND (forum for natur og friluftsliv)

- Planstrategi 2020 – 2024 i Lesja kommune. Med assistanse fra FNF er en fellesuttalelse med Naturvernforbundet i Oppland oversendt.
- Norsk Transportplan (NTP) skal behandles av Stortinget i juni neste år. I denne forbindelse har Nye Veier fremmet forslag om 4-felts veg med fartsgrense 110 for Rv. 4 på strekningen Oslo – Mjøsbrua. FNF har sammen med medlemsorganisasjonene engasjert seg sterkt i denne saken. Uansett trasevalg innebærer dette svære naturinngrep. Saken har fått mye medieomtale, bla. stort oppslag i Oppland Arbeiderblad, hvor NOF Hadeland og NOF Gjøvik, Toten og Land lokallag har vært representert.
- Regional planstrategi for Innlandet 2020 – 2024. Høringsinnspill fra FNF med bl.a. konkrete forslag om at fylkeskommunen tar med natur og klima som et eget satsingsområde og at «regional plan for klima, miljø og arealbruk» prioriteres i kommende planperiode.

- Videre at fylkeskommunen tar en kritisk vurdering av hyttebebyggelsen i Innlandet og at de tre regionale villreinområdene (Sølnkletten – Rondane, Dovrefjell og Ottadalsområdet) videreføres.
- Forslag til detaljregulering for skiferbrudd i Nordheringslie i Vågå – offentlig ettersyn og høring. Dette er et gammelt brudd som foreslås gjenåpnet. I denne delen av juvet er det registrert rødlistede fuglearter. FNF har sendt felles uttalelse undertegnet av oss, Naturvernforbundet i Oppland og Gudbrandsdal Sportsfiskerforening.
- Forslag om flomtiltak i Finna, Vågå kommune. Et verna vassdrag hvor det nå planlegges bygging av kraftverk for å finansiere flomvern mot Vågå sentrum. Et svært kontroversielt prosjekt i en av våre mest verneverdige elvekløfter. Det arbeides videre mot disse planene, bl.a. gjennom et planlagt vassdragstreff i Vågå i september 2021, hvor NOF er spurt om å orientere om fuglelivet.
- Øystre Slidre kommune. Planoppstart for kommuneplanens samfunnsdel og høring av planprogram. Gjennom FNF har vi levert felles uttalelse med Naturvernforbundet i Oppland.
- Søndre Land kommune. Planstrategi 2020 – 2023 med planprogram for kommuneplanens samfunnsdel. Gjennom FNF har vi levert felles uttalelse med Naturvernforbundet i Oppland.
- Kommuneplanens arealdel for Skjåk 2020 – 2030. Offentlig høring. Via FNF har vi levert felles uttalelse med Naturvernforbundet i Oppland.

ØVRIGE SAKER

- E6-utbygging gjennom Lågendeltaet. *Lågendeltaets Venner* arrangerte 22. oktober 2020 et stort folkemøte på Lillehammer med Dag O. Hessen som innleder via nett, og et diskusjonspanel bestående av stortingsrepresentant Arne Nævra, leder i Norges Naturvernforbund Maren Esmark med flere. Vi støttet arrangementet med kr. 2 500,- og deltok med stand i forkant av møtet, som samlet rundt 70 personer. Det store engasjementet mot dette vegprosjektet har pågått samtidig med reguleringsplanarbeid og detaljprosjektering av den vedtatte brua gjennom Lågendeltaet naturreservat ved Hovemoen gård. Sammen med NOF sentralt har vi skrevet et innlegg i avisa GD der vi bl.a. har satt fokus dagens forvaltning av norsk natur, manglende beskyttelse av allerede vernet natur, med tap av biologisk mangfold som resultat. Vi har også bidratt med råd og anbefalinger overfor Norconsult AS, som arbeider med reguleringsplan og konsekvensutredning. Her har vi blant annet deltatt på ei felles befaring i området hvor den nye brua er planlagt.
- Vi har engasjert oss mot en planlagt hogst ved en hønsehauklokalitet i Østre Toten, som ikke var i tråd med skognæringens egen miljøsertifisering – PEFC-standarden. Etter befaring, medieoppslag mm. fant denne saken sin løsning i februar 2021.
- Hogst i hønsehauklokalitet i Øyer i mars måned – brudd på PEFC-standarden. Hogsten ble oppdaget 24. mars og var på det nærmeste ca. 90 m fra bebodd hønsehaukreir. Etter kontakt med Fylkesmannen ble videre aktivitet stanset. Skogeierforeningen innrømte avvik og to tømmerlunner nær reiret ble ikke tillatt hentet før ut i juli måned.
- Revidering av rødlista. Artsdatabanken har satt i gang arbeid med revidering av rødlista som vil komme i 2021. Vi er kontaktet av medlemmer som sitter i rødlistekomiteen for fugl, og har i den forbindelse sendt over rapporter og informasjon fra vårt distrikt fra de seneste ca. 5 årene.
- Nytt fugletårn i Hundorp naturreservat, der vi har bidratt økonomisk. Vi var til stede på åpningsdagen 31.05. og gratulerte Bjørn Roar Løkken og de tre 4H-klubbene i Sør-Fron (Innsats 4 H, Liv og Leik 4 H og Lia 4 H) med et kjempefint tårn. Det var ca. 40 frammøtte og god pressedeckning.
- På oppdrag fra Miljødirektoratet har landets fylker blitt bedt om å legge inn kjente lokaliteter for hubro i *Rovbasen*. I denne forbindelse har Geir og Jon deltatt på et par arbeidsmøter og framskaffet eksisterende observasjonsmateriale på hubro i Oppland tilbake til ca. 1980.
- Årsmøtet i NOF på Gardermoen 05.09. Vi deltok med 4 representanter. Jon Opheim (fylkesavdelingen), Anne Gri Henriksen (fylkesavdelingen og NOF Hadeland lokallag), Stein Roger Nybakke og Morten Aspaas (NOF Gjøvik, Toten og Land lokallag).

MEDLEMSOVERSIKT

Ved utgangen av 2020 hadde foreningen 537 medlemmer. Medlemstallet har dermed økt med 29.

Fåvang 12.03.2021
Annbjørg Backer

Alle valgene gikk greit, og alle innstilte ble applaudert gjennom, uten protester.
Foto: Per Åge Skålerud

NOF, avdeling Oppland - Regnskap 2020

Org.nr.: 898810682

Konto	Inntekter	Utgifter	Merknader
Kontingent, abonnement	64 510,00	0,00	
Prosjekter, viltfond, tilskudd mm	85 000,00	0,00	
Hujon	0,00	68 240,00	Trykksak
Internettsider	0,00	0,00	
Møter, turer mm	0,00	8 205,95	
Porto, telefon	0,00	26 552,50	Portokost. Hujon
Kontorrekvisita	0,00	525,70	
Støtte til lokallag	75 000,00	73 365,79	Driftstilsk., Byggeomk. Tessosen, Ottad., Sel
Gaver, grasrotandel	4 195,45	2 753,00	
Vervekampanje mm	0,00	0,00	
Gebyrer	0,00	0,00	
Momskompensasjon	13 262,00		
Div adm kostnader	0,00	8 718,75	
Renteinntekter	58,00	0,00	
Annet	550,00	82 117,00	Kongeørnsymp., Ornitologisk st.Odnes DNV, Innsats 4H Sør-Fron

Sum, omsetning 2020	242 575,45	270 478,69	
Resultat i 2020		-27 903,24	
Sum	242 575,45	242 575,45	

Arsoppgjør:

Saldo	01.01.2020	31.12.2020	
Lom og Skjåk Sparebank	115 186,39	107 283,15	
<i>driftskonto: 2085.29.13437</i>			
Lom og Skjåk Sparebank	513 272,06	493 272,06	Kongeørnsymp. 20'
<i>kapitalkonto: 2085.56.06411</i>			
Totalt	628 458,45	600 555,21	
Resultat i 2020		-27 903,24	

Gran, 15/1-21 <i>Anne Gri Henriksen</i>	Levanger, 8/2-21 <i>Knut Holmen</i>
Anne Gri Henriksen, kasserer	Knut Holmen, revisor

Revisjonsmelding for NOF avd Oppland 2020

Eg har revidert rekneskapen til NOF avd Oppland for året 2020.

Revisjonen er utført i samsvar med vanleg revisjonsskikk. Alle bilag er gjennomgått og kontrollerte.

Rekneskapen er ført oversikteleg og greitt. Årsrekneskapen er gjort opp med eit underskot på kr 27 903,24.

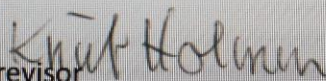
Fylkeslaget har ein solid økonomi med store oppspara midlar som kan brukast til formål i samsvar med organisasjonens ideelle formål. Årets rekneskap viser at pengane blir brukte i samsvar med dette.

Eg rår til at årsmøtet godkjenner rekneskapen for 2020.

Levanger 08-02-2021

Knut Holmen

Årsmøtevald revisor

ÅRSMELDING FOR ØRRIN – NOF VALDRES LOKALLAG 2020

Styret har i 2020 bestått av:

Leder 1/1-27/8:	Trond Øigarden
Midlertidig leder deretter:	Rune Rødningen
Sekretær:	Ole Knut Steinset
Kasserer:	Rune Rødningen
Styremedlem:	Fredrik Calmeyer
Varamedlem:	Runar Kittelsen

Revisor:	Nils Rogn
Valgkomité:	Olav Rødningen og Hans Enger

Det er avholdt tre styremøter i løpet av året. Styret har behandlet 5 saker pluss referatsaker.

Det er arrangert årsmøte og to medlemsmøter i løpet av året. Møtene var lagt til Valdres Folkemuseum på Fagernes. Det er arrangert to ekskursjoner, og 8 utemøter på våren.

Årets gjennomførte møter:

- 20. februar: Lars Kapelrud: Årsmøte. Fjellfugler i Nord-Hedmark.
- 24. september: Medlemmenes fotokveld. 10 deltakere.
- 19. november: Anders Lundberg: Fuglelivet på Filefjell. 9 deltakere.

Planlagte møter/turer avlyst pga. COVID-19:

- 19. mars: Anders Lundberg: Fuglelivet på Filefjell.
- 1.-3. mai: Tur til Jomfruland.
- 10. mai: Fugledag ved Dokkadeltaet.
- 21. juni: Vassfardagen

Årets ekskursjoner:

- 5. juli: Valdresflya. 7 deltakere. Ansvarlig Ole Knut Steinset.
- Utemøter torsdager 16. april – 11. juni til Valdres Golf, Fløafjorden, Fløafjorden, Lomen, Ølsjøen, Langestølen/Gauklie, Vaset-Trøllhøvd, Vaset-Gauklie. 9,10,7,8,8,7,7,10 deltakere. Ansvarlig: Rune Rødningen
- 17. oktober: Fugletur med Ole Knut til Mjøsa og Einafjorden.

Brita Siri Nesja gjorde en god innsats med tranetelling, NOF Opplands tranetelling i september. Fem personer fra lokallaget deltok under NOF Opplands vannfugltelling 14.-15. desember. **To** medlemmer har registrert ruter i TOV-E (Terrestrisk overvåking - Ekstensiv overvåking av fugl) i Valdres i 2020.

Det ble telt fugler i 87 hager i Valdres i Hagefugltellinga 2020.

I samarbeid med kommunen er det plassert ut søppeldunk ved Fløafjorden, som vi tømmer på dugnad.

Ørrin i media i 2020:

- Bli med på Hagefugltelling! www.avisavaldres.no 19. januar.
- «Snart er det hagefugltelling» Valdres 25. januar.
- «Jakter på mandarinand i koronatiden» www.avisavaldres.no 22. april
- Ørrin nevnt i saken «Sa nei til hyttebygging» avisa Valdres 4. juni

I Valdres var det ved årsskiftet 67 medlemmer i NOF hvorav 7 er ekstra familiemedlemsskap. Det er gledelig å se at vi har hatt en jevn og god økning i medlemsmassen de siste åra.

Mange av våre medlemmer er ofte ute på fugletur. Slik kan vi holde oppsikt med fuglelivet og i tillegg oppdage nye arter i Valdres. Ingen nye arter ble rapportert for Valdres i 2020, men flere kommuner fikk nye arter i sin artsliste. Det er flott at flere legger inn sine observasjoner i Artsobservasjoner.no. Hele 8213 observasjoner ble lagt inn på fugler i Valdres sist år.

Fagernes,..... 2021

Rune Rødningen, midlertidig leder

Foto: Rune Rødningen

Årsmelding 2020

NOF Sel og Ottadalen lokallag

Bakgrunn: I 2018 dannet en gruppe medlemmer av NOF et **interimsstyre** for å stifte et lokallag i Ottadalen. I slutten av mars 2019 ble NOF Sel og Ottadalen Fuglevernforening stiftet. Laget dekker kommunene Sel, Vågå, Lom og Skjåk.

I 2020 har NOF-medlemmer og andre fuglevenner konsentrert seg om praktiske tiltak for fuglevern, bl.a. ferdigstilling av fugletårnet i Tessosen, oppsetting av fuglekasser og fugletellinger. På grunn av corona-pandemien har vi ikke hatt medlemsmøter eller tiltak for publikum.

Antall medlemmer i lokallaget har steget gradvis, fra 26 i 2016 til 34 ved inngangen til 2021.

Fugletårnene

Vågå: Tårnet ved Storvangein (Randsverkmyra) i Randsverk har vært jevnlig besøkt av fuglevenner, naturfotografer og lokale turgjengere i løpet av sesongen. Byggeteknisk har tårnet tålt året godt. Vi har hengt opp rugekasser til kvinand ved tårnet, og reparert gamle kasser i området.

Lom: Tårnet ved Tessosen fikk komplett trappesystem i løpet av våren. Per Nasset, Dag Aasheim og undertegnede har utført dugnadsarbeid. Tårnet har vært mye i bruk på grunn av beliggenheten ved Brimi klatrepark og mange besøkende til «Brimiland». På grunn av corona-pandemien har vi ennå ikke innviet tårnet formelt. Forhåpentligvis kan vi gjøre dette i løpet av våren 2021. Vi har hengt opp kasser til både tårnfalk og kvinand synlige fra tårnet.

Informasjon

Laget har informert om bl.a. Hagefugltellingen i lokalavisene. Det ble opprettet en Facebook-gruppe i 2018. Ved årsskiftet -20 hadde denne 102 medlemmer. Gruppen er lukket, men kan muligens nå flere hvis det etableres en åpen gruppe.

Vi har fortsatt innsatsen for å samle inn epostadresser, har nå nesten alle medlemmene i registeret

*Bildet: Fugletårnet i Tessosen
mai 2020.*

Møtevirksomhet

Styret har bare hatt ett styremøte, og møttes i tillegg for å gjennomføre årsmøtet den 5. november. Ellers har vi holdt kontakt via epost og Facebook. Per Bådshaug har også i 2020 sittet i styret for NOF Oppland.

Økonomi

Lokallaget ble registrert i Enhetsregisteret (Brønnøysund) med nr. 926 081 276 i november. Laget har ikke etablert bankforbindelse eller regnskap for 2020. Regnskap for fugletårnene er ført separat. Bankforbindelse ble opprettet i januar 2021. Da vil vi også opprette et regnskap bla. med tanke på momsrefusjon for fugletårnene.

Styret

Styret i 2020 har vært leder Atle Kjærvik, kasserer Per Bådshaug, styremedlem Kjersti Aasvang Dahlen og varamedlem Dag Aasvang.

Bildet: Fra venstre Per Bådshaug, Kjersti Aasvang Dahlen, Dag Aasheim og Atle Kjærvik.

Aktivitetsplan 2021

Aktiviteten i 2021 må tilpasses corona-situasjonen, men vi vil bla. forsøke å gjennomføre følgende aktiviteter:

-Innvendig kledning i tårnet i Tessosen, og offisiell åpning. Forsøke å få området fredet i hekketida. I tillegg vil vi drifte begge tårnene, utvikle informasjonen rundt bruken av dem og området rundt.

-Vi vil også søke bla Statskog om støtte til et klassesett med kikkerter.

-Vannstanden i Elva Rinda avgjør fuktighetsnivået i Randsverk-myra. Her er det en demning som bør oppgraderes.

-Vi vil også styrke styret, opprette regnskap og styrke kontakten med medlemmene.

-Vi tror det er mulig å øke antallet medlemmer, blant annet ved å arrangere åpne møter, turer (bl.a. Fokstumyra og Valdresflya) samt aktiviteter som bl.a. fuglekassebygging.

Med vennleg helsing,
for styret

Atle Kjærvik (tlf. 90193275)

kjatile51@gmail.com

ÅRSMELDING 2020

NOF HADELAND LOKALLAG

ORG.NR.: 913002729, GRASROTANDEL 913002792

NOF Hadeland lokallag har i 2020 hatt 112 antall medlemmer, på vår lukkede facebook-gruppe er det i dag 192 følgere.

NOF Hadeland har gjennomført 4 styremøter og ett årsmøte,

På årsmøtet ble det holdt foredrag om vipe og dverglo ved Tor Sjetne, leder for NOF Nittedal lokallag

Året 2020 har bydd på store utfordringer når det gjelder smittevern og korona restriksjoner. Dette har satt begrensninger også for våre aktiviteter. Det har allikevel vært godt innenfor flere områder for kartlegging og tilrettelegging for fugler, så selv om foreningen hadde planlagt flere arrangementer som vi måtte avlyse, er det gjennomført masse.

Disse arrangementene måtte vi avlyse:

- Informasjonsmøte/medlemsmøte om sanglerkeprosjektet, 26 mars. Det ble gjennomført informasjon utendørs med de som meldte seg til å delta.
- Ugle-lyttetur 28 mars.
- Fuglefrokost ved fugletårnet 13 april.
- Fuglefrokost ved fugletårnet 9 mai
- Høy på landet 20-21 juni, familiedag ved Torbjørnerud i Jevnaker.
- Deltagelse på Barnas dag på folkemuseet i august
- Deltagelse på Elvelangs i september
- Årlig fossefallvandring 2. juledag fra Røykenvik til Grautbrua/Jarenvannet, avlyst grunnet høy vannstand og gravearbeid.
- Vannfugltelling langs Vigga sør for Jarenvannet, avlyst grunnet høy vannstand.

Arrangementer vi har gjennomført:

- Den 24.mai gikk vi lytte og observasjonstur langs Ivistubekken med Even Dehli som guide.
- Den 30.mai, på fuglenes dag, gikk vi lytte og observasjonstur langs Ivistubekken og Brandbukampen i regi av styret.
- 12.juni hadde vi nattsangertur.
- 13. juni gikk Anne Gri Stenbråten Henriksen kulturvandringstur, med fokus på fugler i kulturlandskapet, fra Granavollen til Røykenvika, med veteranjentene i Lunner-håndballen.
- 5.september, Årsmøtedeltagelse i NOF sentralt på Gardermoen v/Anne Gri.

- 6. september deltok vi på familiedag ved Øvre Vestern gård, der Ole Bosse og Even Raassum viste ringmerking og delte ut informasjonsmaterialer samt fuglekassesnekring.
- Under Potetfestivalen på Gran den 11. september, holdt Anne Gri åpen dag på ringmerkingsplassen hun bruker ved Skotterudputten i Gran.
- Høst 2020: Vi har, med støtte fra Naturvernforbundet, bidratt med 130 fuglekasse-sett inn i skoleprosjekt som Anne Gri Stenbråten Henriksen jobber med i Dokkadeltaet Nasjonale Våtmarkssenter. Alle 6.klassinger i Gran kommune (172 elever) har, høsten 2020, vært med å lage kasser og satt de opp. Elevene skal være med å sjekke kassene og ringmerke pullus til våren. Dette er en del av et støtte prosjekt hun har gående med alle barneskolene i Gran kommune.
- 21. oktober avholdt vi et medlemsmøte der Trond Berg holdt foredrag om ugler. Det kom over 30 deltagere. Anne Gri har laget en artikkel fra møtet som kommer i Hujon nr.4 som utgis i januar.
- I desember har vi også bidratt med telling av vannfugl i Randsfjorden. Dette er den årlige vannfugltellingen, og Per Olsen, Tosten Tøfte og Even Raassum og Even Dehli deltok.
- Even Dehli har holdt årsmøte-foredrag for Elverum lokallag om Hønsehauk, ugler og ringmerking.
- Even Dehli har besøkt Fagerlund skole med ringmerking og Solheims barnehage med kattugle redning.
- Høst 2020: På vegne av lokallaget deltar Anne Gri i RV-4 gruppen. Denne er satt sammen av ulike interesseorganisasjoner og grunneiere, med FNF og Brandbu og Tingelstad Allmenning i spissen, med tanke på nye naturinngrep i urørt natur og ved verneområde. NOF Hadeland vil i denne sammenheng bruke våren 2021 til å bidra til artskartlegging i området.

Det pågår også to prosjekter i NOF Hadeland`s regi, disse er:

- **Sanglerkeprosjektet** som ledes av Ole Bosse
- **Rovfuglprosjektet** som ledes og i hovedsak utføres av Even Dehli
-

Sanglerkeprosjektet NOF Hadeland – tiltak og bestandsovervåking.

Prosjektet har vært ledet av Ole Bosse og en prosjektgruppe bestående av Olaf Ballangrud, Knut Sterud, Jan Jansen, Tosten Tøfte og Anne Gri Henriksen har i varierende grad bidratt til planlegging, registreringer og etterarbeid. I tillegg har medlemmer og lokalbefolkningen rapportert observasjoner av sanglerke direkte til prosjektet og på artsobservasjoner. Fylkesmannen for Innlandet har gitt kr 10.000,- i tilskudd som i hovedsak er benyttet til kjøregodtgjørelse og innkjøp av materiell.

Lerkeruter er små områder i åkeren på omkring 20 m2 som ikke blir sådd og blir benyttet av lerkene for matsøk til ungene. Prosjektet har hatt et positivt samarbeid med Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal som har presentert prosjektet og oppfordret gårdbrukere til å lage lerkeruter i Landbruksposten og på Gran kommunes hjemmeside på internett. Det er også informert om prosjektet i en artikkel i avisen Hadeland. I tillegg har prosjektet kontaktet 25 gårdbrukere direkte på telefon og e-post med anmodning om å lage lerkeruter og fikk positiv mottakelse. Prosjektet har også hatt et godt samarbeid med NOF Nittedal lokallag som har et tilsvarende prosjekt. Målrettingen er at resultatene fra de to lokallagene skal kunne bli vurdert i sammenheng.

Prosjektet har gjennomført registreringer av sanglerke over hele Hadeland. Det ble registrert 133 syngende hanner. På grunnlag av den omfattende registreringen som ble gjennomført, anslås det at minst halvparten av parene ble registrert og prosjektet estimerer bestanden på Hadeland til 150 – 250 hekkende par, noe som anses som et lavt antall

Det er utarbeidet en fyldig prosjektrapport som blant annet er oversendt Fylkesmannen, Landbrukskontoret, deltagende gårdbrukere, NOF Nittedal lokallag og leder NOF Oppland.

Rovfuglprosjektet i Oppland 2020, av Even Dehli

Hønsehauk: 40 hønsehauklokaliteter er besøkt en eller flere ganger. Det er funnet 4 nye hønsehauklokaliteter i 2020, i alt 17 vellykkede hekkinger. Det er ringmerket 26 unger i 8 reir.

Fiskeørn: Ei vellykket hekking av fiskeørn er registrert.

Vandrefalk: Et hekkeforsøk av vandrefalk er registrert

Musvåk: Det er registrert 2 musvåkhekkinger

Fjellvåk: Det er registrert ei vellykket fjellvåkhekking

Det ble arrangert et vellykka tre-klatrekurs for våre reirklatrere med Knut Ødegårdstuen som instruktør. I Brandbu demonstrerte Trond Berg bruk av en spesiell type klatresko for klatrerne våre. Deltatt ved 2 befaringer ang. hogst; en ved Haugom og en i Klomsteinsroa. Begge befaringene ser ut til kanskje å kunne ende positivt; Haugom med mulighet for frivillig vern og Klomsteinsroa med hensynsfull hogst.

Kattuglekasseprosjektet. En snill vinter og brukbart med smågnagere ga et rekordår for kattuglene i Oppland med hele 41 hekkinger og mange store kull, rekordmange unger, hele 125, ble ringmerket

Perlekasseprosjektet så tidlig på våren ut til å bli bra med mange ropende ugler, men slik gikk det ikke. Bare 7 hekkinger ble registrert, de fleste av dem unormalt seine. 3 av dem var dessuten mislykket.

KONKLUSJON: Året 2020 var svært vellykka for hønsehauken i gamle Oppland med svært mange vellykka hekkinger og store kull. Det var også vellykka for rovfugleprosjektet med mange nyoppdaga lokaliteter og reir og mange ringmerka unger. Også i år ble det gjort lovende observasjoner som må følges opp neste år. Fortsatt reirleding vil konsentrere seg om Land, Toten og Gjøvik.

Fossefall: Even Dehli hadde også et svært godt år med 21 hekkinger i sine kasser, en snill vinter er trolig årsak likesom for kattuglene.

Ringmerking: Ringmerkinga i Oppland har sitt tyngdepunkt på Hadeland, vi når også i år opp mot rekorden fra 2019 med ca. 10 000 ringmerkede fugler.

Styret 2019 har bestått av:

Leder: Anne Gri Stenbråten Henriksen

Sekretær: Even Raassum

Kasserer: Per Olsen

Styremedlem: Tosten Tøfte

Varamedlem: Marit Løvbrøtte

Andre verv:

Revisor: Knut Sterud

Valgkomite: Kjell Bakken og Even Dehli

Årsmelding for 2020 for Gjøvik/Land/Toten lokallag av NOF.

Styret har i perioden bestått av
Stein Roger Nybakke, leder
Willow P. Hansen, nestleder
Tore Dukstad, kasserer
Morten Aspaas, sekretær
Eyvind Sandnes, styremedlem
Ellen Lid, styremedlem

På grunn av koronasituasjonen har det vært særs vanskelig å planlegge aktiviteter og møter. Vi har avholdt to styremøter, og ellers hatt telefon- og mailkontakt. Det har vært planlagt ett medlemsmøte, som ble avlyst.

Vi har hatt en tur:

- Nattsangertur 19. juni 3 deltagere. Det ble hørt myrsanger og busksanger. Per Åge Skålerud var turlleder.

Annet;

Årsmøtet ble avholdt 27. februar på Vestre Toten Ungdomsskole. Even Dehli holdt foredrag om ringmerking.

Vi har videre engasjert oss i uglekasseprosjektene, med sjekking av kasser og ringmerking. Even Dehli har talldata fra dette. Det har vært en god sesong for kattugle men heller dårlig for perleugle.

Vi har laget og donert emner til småfuglkasser funksjonshemmede i Gjøvik kommune som hadde en lukket tilstelning på Eiktunet.

Noen medlemmer deltok på NOF Oppland's kurs i artsobservasjoner.

Styret hadde to representanter i NOF's årsmøte på Gardermoen 5 september.

Foreningen har også engasjert seg i utbygging av Rv4 og utbygging av en skytebane.

Har vært på flere befaringer ved hogst i nærheten av rovfugreir og tiurleiker. Samt svart på en forespørsel rundt hundeløypetrasè i Østre Toten.

Lokalforeningen hadde pr årsskiftet 151 medlemmer.

Reinsvoll. 20. februar 2020

Styret

Rapport fra Fuglevakta i Oppland 2020

Av Stein Roger Nybakke

2020 blir vel et år som ikke blir glemt med det første. Restriksjonene på grunn av korona har preget det meste av året. Men fuglene har levd livet som vanlig, og havner i situasjoner der de trenger hjelp. Det har vært en del telefoner om syke og skadede fugler.

Året begynte på Eina der en ung svane hadde fått en snor rund halsen. En annen svane på Eikstad-tjernet hadde fått store sår på ryggen og under vingene. Hekkingen ble avbrutt selv om hannen prøvde å ruge en stund. Det var en stund mistanke om at det var skuddskade men jeg tror faktisk den har blitt angrepet på reiret av en ung havørn som var sett i området.

Fikk også melding om fjellvåk på Vestlandet, men det var veldig vanskelig å komme i kontakt med NOF i det aktuelle fylket, og SNO var på ferie. Mange telefoner og en dramatisk redningsaksjon der fjellvåken hadde seilet og landet midtfjords der den ble angrepet av sel. Jeg og Helge Grønlien drev fjernhjelp for å få foret opp den avmagrede fuglen, som etter hvert ble ringmerket og sluppet fri. Det gikk med mange timer i telefon der.

En rekke spurvehauker har gjennom sommeren hatt et ublidt møte med forskjellige installasjoner. 2 på Gjøvik, 1 i Aurdal, og 1 i Gudbrandsdalen. Også en musvåk på Eina hadde trolig ett møte med en kraftledning. En tårnfalk på Eina hadde fløyet i et trådgjerde.

Sommeren er også tid for telefoner om hakkespetter som gjør skade på vegger, og angripende måkeforeldre og måkeunger på parkeringsplasser mm. Vinteren er tiden for stokkender med vonde føtter. Ellers har det vært telefoner om fugleunger, flaggermus (som da viste seg å være mus) duer, kråke i bur, samt en tannløs hund.

2020 har bydd på økte utfordringer i forbindelse med hogst i nærheten av rovfuglreir. Etter harde tak i Østre og Vestre Toten, med flere avisartikler har jeg fått flere telefoner om steder der kjente rovfuglreir har blitt hogd. NOF oppfordres til å påvirke prosessen med kommende revisjon av PEFC skogstandard, for å senke konflikt nivået og for å få et vern som sikrer fremtiden for arter som blir berørt av moderne skogbruk.

Som før har jeg hatt behov for hjelp. Helge Grønlien er sentral når det kommer til rovfugl. Ole Knut Steinset, og Even Dehli har vært bra støttespillere. Det har også vært behov for å kontakte lokale viltneemder, mattilsynet og Fylkesmannen.

Det har ikke vært like lett å hjelpe fugler i år, med de restriksjonene som har vært, men det virker som folk er glade for at det er noen de kan søke råd og hjelp hos når de treffer på skadede fugler.

Totalt 1103 km har det blitt på oppdrag for Fuglevakta i 2020.

TREKKFUGLTELLINGER I LÅGENDELTAET GJENNOM 50 ÅR

VIPE

Av Jon Opheim

Lågendeltaet i Lillehammer har vært et samlingspunkt for fugleinteresserte gjennom lang tid. Nå kan vi se tilbake på ca. 50 år med tellinger av trekkfugl i dette viktige våtmarksområdet. Her sitter vi på et enestående materiale som bare blir mer og mer verdt. Det er mange av våre medlemmer som har bidratt i disse registreringene, men her vil jeg likevel trekke fram Bjørn Mejdell Larsen. Han var med helt fra starten, og la mye av grunnlaget for fredningen av området – først midlertidig vern i 1984 og deretter et endelig vernevedtak som naturreservat i 1990. På en grundig og svært systematisk måte har han samlet inn alt av tilgjengelige fugleobservasjoner i deltaet for perioden 1970 – 1982, og stilt dette til vår rådighet.

Når vi sammenstiller tallmaterialet må vi ta i betraktning at vi var færre til å observere i de første ti-årene, Vi hadde heller ikke kikkertutstyr av samme kvalitet som i dag. Likevel er materialet såpass godt at det absolutt har stor referanseverdi.

Som en oppstart har jeg tatt for meg våre tellinger av vipe på vårtrekket. Med sin tidlige ankomst og sitt særegne utseende får den alltid mye oppmerksomhet på denne tiden av året. Og siden vipa trekker i flokk er den lett å registrere. Dessverre er vipebestanden i alvorlig tilbakegang med nasjonale registreringer som viser en bestandsreduksjon på 50 – 80 % i løpet av de siste 10 årene. Våre trekkobservasjoner er med på å understøtte dette.

I *norsk rødliste for arter* (Henriksen og Hilmo 2015) står den oppført under kategorien *sterkt truet* (EN). Arter i denne kategorien har pr. definisjon svært høy risiko for å dø ut.

Registrert vårttrekk hos vipe i Lågendeltaet i perioden 1970 – 2020:

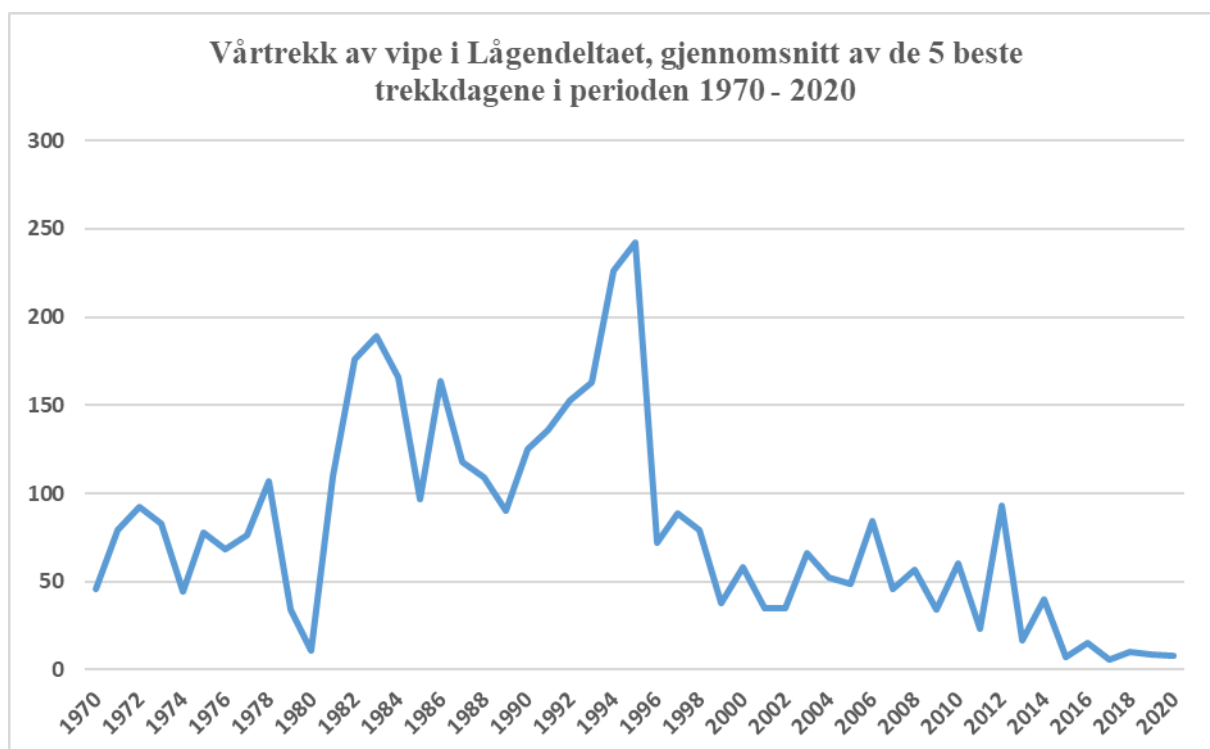
Tidligste ankomstdato: **04.03.** (1976).
Største dagsobservasjon: **Ca. 670 ind.** (19.04.1983).

Tabell 1. Høyeste registrerte antall: **A** = på en dag, **B** = gjennomsnitt av de 5 beste trekkdagene.

ÅR	-70	-71	-72	-73	-74	-75	-76	-77	-78	-79	-80	-81	-82	-83	-84	-85	-86	-87
A	120	105	113	110	60	137	101	169	200	88	23	117	196	670	331	105	186	214
B	46	79	92	83	44	78	68	76	107	34	11	110	176	189	166	97	164	118

ÅR	-88	-89	-90	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
A	142	141	271	150	172	187	270	265	105	130	159	63	72	47	56	120	67	83
B	109	90	125	136	153	163	226	242	72	89	79	38	58	35	35	66	52	49

ÅR	-06	-07	-08	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19	-20
A	126	54	102	60	87	42	102	30	61	8	34	8	15	12	12
B	84	46	57	34	60	23	93	17	40	7	15	6	10	9	8

Kommentarer:

Tellingene i perioden 1970 – 1980 er noe mangelfulle i enkelte år, men antallet var nok likevel ikke på samme nivå som i 1980-årene og fram til slutten av 1990, da vipebestanden synes å ha vært på sitt høyeste. Utviklingen i siste 10-års periode er svært bekymringsfull.

Tabell 2. Ankomst og hovedtrekk: **A** = ankomstdato, **B** = gjennomsnittsdato for de 5 beste trekkdagene.

År	-70	-71	-72	-73	-74	-75	-76	-77	-78	-79	-80	-81	-82
A	09.04.	22.03.	19.03.	13.03.	22.03.	10.03.	04.03.	19.03.	27.03.	08.04.	09.04.	23.04.	28.04.
B	18.04.	24.04.	06.04.	17.04.	12.04.	19.04.	23.04.	26.04.	26.04.	27.04.	29.04.	25.04.	24.04.

År	-83	-84	-85	-86	-87	-88	-89	-90	-91	-92	-93	-94	-95
A	13.03.	11.04.	06.04.	23.03.	29.03.	28.03.	18.03.	17.03.	16.03.	22.03.	20.03.	22.03.	18.03.
B	24.04.	18.04.	28.04.	26.04.	19.04.	20.04.	08.04.	16.04.	11.04.	18.04.	18.04.	19.04.	20.04.

År	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08
A	07.04.	15.03.	24.03.	20.03.	19.03.	01.04.	24.03.	15.03.	20.03.	22.03.	30.03.	11.03.	15.03.
B	17.04.	20.04.	20.04.	06.04.	20.04.	15.04.	09.04.	15.04.	13.04.	12.04.	17.04.	07.04.	18.04.

År	-09	-10	-11	-12	-13	-14	-15	-16	-17	-18	-19	-20
A	11.03.	20.03.	11.03.	13.03.	09.04.	08.03.	12.03.	16.03.	23.03.	30.03.	19.03.	12.03.
B	07.04.	18.04.	06.04.	20.04.	19.04.	30.03.	13.04.	08.04.	20.04.	12.04.	30.03.	18.04.

Kommentarer:

Normalt ankommer de første vipene Lågendeltaet i løpet av mars måned (i 41 av 51 år med registreringer). Noen av de sene ankomstdatoene i tabellen skyldes nok mangelfulle tellinger tidlig i vårperioden. Gjennomsnittlig ankomstdato er 23.03., mens gjennomsnittsdatoen for de 5 beste trekkedagene er 17.04. I våre registreringer finner vi ikke klare tendenser på at vipa har «framskyndet» vårtrekket, slik vi kan se hos enkelte andre trekkfugler.

Foto: Ole Jørgen Liodden

Foto: Per Åge Skålerud

RAPPORTSAMMENDRAG

FOKSTUMYRA NATURRESERVAT

Overvåking av hekkebestander av prioriterte fuglearter

Av Jon Opheim, Geir Høitomt, Sven Haugen og Ragnar Ødegård

I 2011 ble det satt i gang et systematisk overvåkingsprosjekt på hekkefugler i Fokstumyra naturreservat på Dovre. Takseringene ble i 2017 og 2019 utført av NOF, avd. Oppland. I de øvrige årene i regi av Kistefos Skogtjenester AS, med SNO som oppdragsgiver. Her følger et litt redigert sammendrag fra rapporten i 2020.

Fugleregistreringene på Fokstumyra i 2020 har hatt som formål å kartlegge bestanden av våtmarksarter knyttet til 13 utvalgte vatn og tjern, samt 3 store myr- og heiområder i naturreservatet. I tillegg er det foretatt registreringer fra 3 observasjonspunkter, hovedsakelig med henblikk på forekomst av myrhauk, storlom, jordugle og trane. Registreringene har fulgt samme opplegg som i 2011 – 2019, og er derfor sammenlignbare.

Resultatet inngår i et overvåkingsprosjekt som vil bli brukt som dokumentasjon i arbeidet med opprettholdelse av bevaringsmål for Fokstumyra naturreservat.

Statens naturoppsyn har stått for oppdraget, som ble utført av Kistefos Skogtjenester AS v/Geir Høitomt og Jon Opheim, samt Sven Haugen og Ragnar Ødegård.

Registreringene ble utført under gode observasjonsforhold 29.05. og 10.07. med en samlet tidsbruk på 49 timer. Registreringen i slutten av mai ble påvirket av sein snøsmelting i fjellet. Vannstanden i myra var høyere enn «normalt» og for første gang etter oppstarten i 2011 lå det igjen is på flere av vannene og tjernene.

Svaner

Sangsvana har etablert seg som fast hekkefugl på Fokstumyra – etter det første hekkefunnet i 2012. I år ble 1 par sett med 3 unger på Harrtjern 22.06. Et par med tydelig hekkeadferd på Vesletjern (litt lenger nordvest) 10.07. ble antatt å være samme par. I tillegg hekket 1 par på Stortjern med rugende fugl i perioden 29.05. - 05.06., men reiret ble forlatt få dager senere på grunn av høy vannstand.

Ender

Det ble registrert til sammen 11 andearter, hvorav 6 i forbindelse med takseringsrundene i mai og juli. Sammenlignet med sumtallene for perioden 2011 – 2019 har antall ender holdt seg noenlunde stabilt, men med en del variasjon artene imellom.

I en tidligere rapport har vi vært inne på en jevn bestandsøking hos *stokkand*, men med årets lave antall ser vi at slike vurderinger bør baseres på lengre tidsperioder. Slik synes det også å være for *toppand*, som gjennom takseringsperioden har hatt «gode» og «dårlige» år. Fjellnaturen har skiftende vær- og klimaforhold som slår ulikt ut fra år til år. Årets sesong ble et eksempel på dette. Sein is- og snøsmelting med store deler av myrlandskapet satt under vatn til langt ut i juni måned førte til dårlig hekkesuksess for mange arter. Under takseringsrunden 10.07. fant vi kun to andekull, samt 8 hunnugler med hekkeadferd. Disse fordelte seg på *brunnakke* (1), *krikkand* (6) og *toppand* (3). Dette er et av de svakeste hekkesultatet vi har hatt siden takseringene startet i 2011. Av observasjoner ellers nevnes *bergand*, *svartand*, *sjøorre*, *kvinand*, *havelle* og *laksand*, som alle gjestet reservatet på trekk eller streif.

Lommer

Storlom ble i år registrert med 1 par på Søre Horrtjern og på Steintjern, hvor den på førstnevnte lokalitet trolig lå på reir 29.05. På takseringsrunden 10.07. ble det bare observert 1 ind. på Steintjern uten indikasjon på vellykket hekking. Også for storlommen kan den unormalt høye vannstanden på våren/forsommeren ha ødelagt reir.

Dykkere

Horndykkeren var også i år på plass på Kringlottjern, der det ble registrert reirbygging 31.05., men reiret ble tatt av flom få dager senere. På våren (29.05.) ble det også sett 1 par på Vesletjern (Langmyre) og på det søre Urdbekkjtjernet. Arten ble ikke registrert 10.07. og mye tyder på at horndykkeren heller ikke hadde vellykket hekking på Fokstumyra dette året.

Vadere

Samlet sett ble 2020 en middels bra hekkesesong for vadefugl på Fokstumyra, men med store forskjeller artene imellom. Vårtesongen lovet bra, men høy vannstand langt ut i hekketida spolerte trolig en del hekkinger. Antall *traner* var rekordhøyt under takseringsrunden 29.05. med hele 25 ind., men i dette tallet inngår en omstreifende flokk på 10 ind. Par eller enkeltfugler med hekkeadferd ble registrert på 5 – 6 steder i myra. På takseringsrunden 10.07. fant vi imidlertid bare 2 tranepar og bare ett av disse hadde hekkeadferd. Trolig har årets hekkesesong for trane vært en av de dårligste på lang tid. *Heiloen*, som tidligere var en relativt vanlig hekkefugl på myra, er blant de artene som er i ferd med å bli borte. På våren ble 6 ind. observert på to lokaliteter, men ved nytt besøk 10.07. var det bare 1 par som viste hekkeadferd (Stormyre). *Vipa* er omtrent i samme situasjon. Her hadde vi 2 par i slutten av mai, men bare 1 varslende par 10.07. (Langmyre). En *fjellmyrløper* ble i år sett i egnet terreng ved tjern 950,5 moh. 10.07. Arten er dermed sett i 6 av de siste 10 årene, noe som forsterker mistanken om at den fortsatt har en liten hekkebestand innenfor reservatet. *Brushanen*, som er en av de fremste karakterfuglene for Fokstumyra, ble i år registrert med 2 hanner og 5 hunner på den faste spillplassen ved Søre Horrtjern, hvor det også ble registrert spill utover i første uka av juni. På takseringsrunden 10.07. ble det imidlertid ikke gjort observasjoner. Antall brushaner er svært lavt sammenlignet med tidligere år, f.eks. opptil 40 ind. i perioden 1960-1990, men den har likevel holdt seg på omtrent samme nivå de seneste 5 årene. Fokstumyra er pr. i dag en av de få lokalitetene en kan treffe på brushane innenfor tidligere Oppland fylke. *Enkeltbekkasinen* er også en art i tilbakegang, men som fortsatt er å betrakte som en av de vanligste vadefuglene i reservatet. Årets resultat på hhv. 33 og 9 ind. 29.05. og 10.07. ligger nær gjennomsnittet sammenlignet med tidligere år. *Småspova* tilhører også gruppen av karakterfugler for Fokstumyra. Bestanden har vist seg ganske stabil i registreringsperioden og årets resultat på 10 og 3 fugler 29.05. og 10.07 på hhv. 5 og 3 lokaliteter viser lite avvik fra foregående år. Situasjonen til *storspove* er mer bekymringsfull. Årets vårbestand på 2 par er det laveste vi har hatt i registreringsperioden siden 2012. Den 10.07. ble det bare registrert 1 varslende ind. *Rødstilk* og *grønnstilk* hører til de vanligste artene på myra. Førstnevnte opptrådte i noe mindre antall på våren enn tidligere, mens grønnstilken kom godt over gjennomsnittet både vår og høst med hhv. 45 og 31 ind. *Gluttsnipa* er relativt fåtallig, men blant de artene som har vist størst stabilitet gjennom registreringsperioden.

Årets resultat på 12 og 4 ind. 29.05. og 10.07., fordelt på hhv. 7 og 3 lokaliteter, ligger nær gjennomsnittet. *Strandsnipa*, som aldri har vært tallrik på Fokstumyra, ble i år sett på hhv. 4 og 2 lokaliteter under takseringsrundene i mai og juli. Bestanden av *svømmesnipe* er betydelig svekket i forhold til noen tiår tilbake, men den har likevel holdt seg på noenlunde samme nivå de siste ca. 10 årene. Vårbestanden (29.05.) telte 7 ind. (en lokalitet) og 10.07. ble det for første gang på mange år registrert vellykket hekking (hann med min. 1 unge).

Måker og terner

Bestanden av *fiskemåke* har variert mellom 8 – 27 hekkende par i perioden 2011 – 2019 og årets resultat på 14 – 16 par ble nær gjennomsnittet for disse årene. Det ble i år registrert hekking/hekkeadferd på Nordre Horrtjern (1 – 2 par), Vesletjern på Langmyre (1 par), Rundtjern (2 par), Langtjern (2 par), Ellanholet (3 par), tjern 950,5 moh. (1 par), Vesletjern (4 par) og Urdbeckettjern (0 – 1 par). *Hettemåka* er i sterk tilbakegang og er nå borte fra de aller fleste kjente hekkeplassene på det indre Østlandet. På Fokstumyra har hekkebestanden sunket fra ca. 15 – 20 par i 2011 til årets 2 par. Det ene paret hekket på Langtjern, det andre på Stortjern. Her skal det nevnes at hekkebestanden på Stortjern ved et senere besøk (05.06.) telte 7 ind. og 3 rugende ind. Bestanden av *rødnebbterne* er synkende og hvis denne utviklingen fortsetter vil den snart være borte som hekkefugl på Fokstumyra. I år ble det bare sett noen få fugler på våren og forsommeren og i juli var det bare 1 par som viste hekkeadferd (Langtjern).

Rovfugler og ugler

2020 er å regne som et bunnår når det gjelder forekomst av smånagere og bestanden av rovfugler bar preg av dette. Tidlig i hekkesesongen ble det registrert minimum 2 par med *myrhauk*, men om disse hadde vellykket hekking er uvisst. Ellers hekket 1 par med *tårnfalk* i ei pipe på Fokstua jernbanestasjon og 1 par med *dvergfalk* i et gammelt kråkereir vest for stasjonsområdet. Ei *jordugle* ble sett over Langmyre på takseringsdagen 29.05. Ellers er enkeltfugler rapportert fra perioden 17.05. – 21.08., noe som kanskje indikerer hekking. Av andre rovfugler/ugler nevnes streifindivider av *sivhauk* (07.06.), *fjellvåk*, *kongeørn* (29.05.), *fiskeørn* (13.07.), *jaktfalk* (29.05.) og *vandrefalk* (22.06.).

Andre arter

Overvåkingsprosjektet omfatter også takseringsruter på Stormyre, Langmyre og Sjugurdsmyre for registrering av *gulerle*, *blåstrupe*, *sivspurv* og *lappspurv*. For de tre førstnevnte artene ble resultatet 29.05. hhv. 12, 22 og 26 par. I juli ble antallene noe lavere, hhv. 6, 12 og 15 par. Det ble ikke registrert lappspurv på takseringsdagene, men i *artosobservasjoner.no* ble det rapportert om 1 ind. med hekkeadferd ved Horrtjerna 04.07. og 2 hunner på en annen lokalitet 21.08. Iflg. Østbye (2006) forsvant lappspurven som hekkefugl på Fokstumyra en gang mellom 1990 og 2002. Ellers synes bestanden av de tre andre artene å ha holdt seg nokså stabil gjennom perioden 2011 – 2020, selv om det har vært variasjoner fra år til år.

Av sjeldenheter som ikke er nevnt foran kan det nevnes 1 rastende *grågåås* 10.06., 1 *storskarv* på Steintjern 13.08., hhv. 1 og 2 *dvergmåker* 02.06. og 22.06., 1 *vendehals* ved fugletårnet 29.05., 1 *dvergspett* ved Fokstua stasjon 19.09. og senere 1 ind. 09.10. og 26.10., 1 *tretåspett* 02.10. og 1 *varsler* 17.05.

Artslista for Fokstumyra naturreservat teller pr. i dag 184 arter, herav 80 påviste hekkefugler.

Fra

feltarbeidet i mai 2020. Sven Haugen og Ragnar Ødegård ved fugletårnet.
Foto: Jon Opheim

Gulerle er en av karakterartene på Fokstumyra.
Foto: Geir Høitomt

Rehabilitering skadde rovfugler og ugler

Årsrapport 2020

Av Helge Grønlien

Innledning

14 skadde haukefugler, falkefugler og ugler kom inn i løpet av 2020. Både antall skadde fugler og artssammensetningen gjenspeiler et år med relativt lite smånagere. Uglene var bare representert med to arter – 1 lappugle og 2 kattugler. For øvrig var det flest spurvehauker med 4 stk., deretter fulgte musvåk med 3 stk., hønsehauk 2 stk., vandrefalk og kongeørn 1 stk. hver (tab. 1).

Tabell 1. Innkomne fugler, funndato, skjebne og behandlingstid

Nr.	Art	Kjønn alder	Funnet	Mottatt/ hentet	Sluppet	Død/ avlivet	Pasient- døgn
20	Kongeørn	3KF	27.12.19	27.12.19	16.01.20	-	19
1	Lappugle	3KM	01.02	15.02.20	25.03	-	39
2	Kattugle	Juv.	11.07	11.07	-	11.07	0
3	Musvåk	1KM	21.07	30.07	22.08	-	23
4	Kongeørn	Juv. F	25.07	25.07	31.07	-	6
5	Vandrefalk	1KF	10.08	10.08	-	11.08	1
6	Spurvehauk	1KM	11.08	11.08	-	12.10	62
7	Musvåk	1KF	14.08	14.08	-	18.08	4
8	Hønsehauk	1KF	23.08	25.08	17.09	-	23
9	Spurvehauk	1KM	23.08	23.08	-	03.09	11
10	Hønsehauk	1KF	23.08	25.08	01.09	-	7
11	Spurvehauk	1KM	28.08	31.08	27.09	-	27
12	Spurvehauk	1KF	13.09	13.09	03.10	-	20
13	Musvåk	2K+F	21.09	21.09	-	24.09	3
14	Kattugle	1KM	24.10	24.10	-	28.10	4
Sum							249

Av de 15 skadde fuglene som ble ferdig behandlet i løpet 2020 kom 8 stk. (53 %) på vingene igjen etter vellykket behandling. Kongeørna, som kom inn på tampen av forrige sesong, er medregnet i 2020-regnskapet siden skjebnen til den ble avklart i 2020.

Antall pasientdøgn (èn fugl pr. døgn = ett pasientdøgn) ble 249 (tab. 1). Behandlingstida for årets fugler ble i snitt 16,6 dager. For de friskmeldte fuglene ble snitt behandlingstid 20,5 dager mens den ble 12,1 dager for fuglene med negativt behandlingsresultat.

Tabell 2. Innkomne fugler, skadeårsak, diagnose og behandling

Nr.	Art	Skadeårsak	Diagnose	Medisinsk Bidrag	Pleie
20	Kongeørn	Kollisjon tog	Bløtvev- og fjærskader	-	Føring og trening
1	Lappugle	Kollisjon buss	Brudd coracoid	Røntgenbilde	Føring og trening
2	Kattugle	Kollisjon bil	Flere bruddskader	-	Avlivet
3	Musvåk	?	Avmagret muskelskade	-	Føring og trening
4	Kongeørn	Skremt av reiret?	Ikke flyvedyktig	-	Føring og trening
5	Vandrefalk	Høyspentledning?	Avmagret sårskade	-	Akutthjelp
6	Spurvehauk	Vindu?	Brudd ulna og radius	-	Fiksering vinge
7	Musvåk	Kollisjon?	Sårskade, flueinfisert	-	Føring
8	Hønsehauk	?	Sentralnervøse skader	-	Akutthjelp avmagring
9	Spurvehauk	Kollisjon vindu	Hjernerystelse, øyeskader	Kloramfenikol, fucithalamic	Medisinering, føring
10	Hønsehauk	Kollisjon vindu	Bløtvevskader, hjernerystelse	-	Føring
11	Spurvehauk	Kollisjon vindu	Hjernerystelse	-	Føring
12	Spurvehauk	Vindu?	Bløtvevskade skulder	-	Føring trening
13	Musvåk	Ledning lav høyspent	Indre skader?	Røntgenbilde	Føring
14	Kattugle	Kollisjon bil	Leddskader avmagret	Avlivning	Akutthjelp føring

Skadeårsaker

Kollisjonsskader var den vanligste skadeårsaken til årets 14 havarerte fugler (kongeørn nr. 20/2019 ikke tatt med her siden skadeårsaken ble beskrevet i 2019). 3 stk. kolliderte med vindu, 3 stk. kolliderte med bil, mens én kolliderte med lav høyspentledning. Både musvåk (nr. 3) og kongeørn (nr. 4) ble funnet i reirnære områder uten dokumentasjon på noen årsakssammenheng. (Angående kongeørna se under omtale av den enkelte fugl). Vandrefalk (nr. 5) ble funnet i nærheten av høyspentledninger med skade som kan være forenlig med ledningskollisjon.

Musvåk (nr. 13) ble funnet på et jorde under ei mast med lav høyspentledning. Også hønsehauk (nr. 8) ble funnet på et jorde, men uten noen direkte mistanke om skadeårsak. Begge spurvehaukene (nr. 6 og 12) ble funnet i nærheten av bygninger hvor det er mest nærliggende å tenke på kollisjon med vindu som årsak til skaden. Det forsterkes av type skade som går i samme retning. Det foreligger ingen opplysninger om mulig skadeårsak på musvåk (nr. 7), men en skade i fremkant på den ene vingen kan tyde på kollisjon med et eller annet objekt.

Diagnoser, behandling og resultat

Kongeørn nr. 20/2019

Etter å ha blitt påkjørt av toget en av de siste dagene i 2019 begynte den å spise selv og kom seg både på beinene og vingene på nyåret. Bløtvevskadene var tydeligvis ikke veldig alvorlige. I det toget nådde igjen ørna som lettet fra åtsler ved jernbanespooret, ble tre stjertfjær slått av. På en måte var det hell i uhellet at disse fjærene var hele slik at nye

kunne vokse fram. Basis av disse fjærene var flatklemte og hadde tydeligvis fått seg en skikkelig trøkk. Dannelse av nye fjær var på gang da den ble sluppet i nærvær av presse og NRK. Det er ikke ofte at en nylig sluppet rovfugl viser seg fram ved å kretse over slippstedet etter at den hadde fått summet seg ei stund.

Kongeørna kom seg på beinene ei uke etter at den ble påkjørt av toget. Den snart to år gamle hunfuglen fikk friheten tilbake med pressen tilstede og sherpa Harald Klæbo hos Statsforvalteren som måtte bære den opp i høyden for at ørna skulle få mer luft under vingene. Først gikk den inn for ei mellomlanding på en haug (neppe fuglekasse interessert) for så å summe seg før den tok sats og tok av. Like etterpå kretset den over slippstedet.

Lappugle nr. 1

Lappugla var blitt fulgt over lengre tid og ble faktisk observert da den fløy inn i siden på en lokal buss 1. februar. Det ble ikke funnet noen skader på ugla ved veterinærundersøkelse da det også ble tatt røntgenbilder. Etter noen dager ble den kjørt til Geir Sjøli (Foreningen Våre Rovdyr sitt rovfuglmottak) hvor den var i 10 dager før den ble forsøkt sluppet og etter en del tvil tatt inn igjen. Lappugla ble kjørt hit samme dag – 15. februar. Ved nærmere gransking av røntgenbildet viste det seg at det venstre ravnebeinet (coracoid) var løsnet i festet mot brystbeinet. Brudd på ravnebeinet gjør det smertefullt for fuglen å spise siden det da blir press på dette beinet når fuglen står på byttet og bruker nebbet til å rive løs biter. Denne lappugla spiste ikke selv. Vanligvis går det bortimot 14 dager før brudd på ravnebeinet har grodd såpass at fuglen begynner å spise selv og forsiktig ta vingene i bruk. I dette tilfellet ville ikke bruddet gro under noen omstendighet siden bruddenden på ravnebeinet hadde forskjøvet seg et godt stykke bort fra festestedet. Det ble forsøkt å finne behandlingsløsninger på høyeste veterinærhold i Norge uten at det lyktes. Imidlertid ble det jobbet en god del med å etablere et operasjonsteam som skulle gjøre et forsøk på å få festet den løse enden av ravnebeinet på brystbeinet igjen. Bare noen dager før planlagt dag for operasjon begynte lappugla å spise selv den 15. mars. En risikofylt og svært vanskelig operasjon ble derfor avlyst. Ugla hadde over tid blitt veldig god til å fly – også til å svinge i begge retningene. På grunn av ravnebeinet hadde den til å begynne med

problemer med å svinge til venstre. Det var ingen grunn til å tro at ravnebeinet hadde beveget seg tilbake til riktig stilling. Enden av ravnebeinet, som endte blindt i muskulaturen, var trolig blitt omgitt av bindevev, noe som ga nok stabilitet til at den kunne spise og fly på vanlig måte. Den 25. mars ble den sluppet i nærheten av kollisjonsstedet. Lappugla overrasket fotografene, som skulle ta fine bilder i det den fløy av sted, ved at den fløy rett opp og på en måte vrent seg bakover og forsvant inn mellom tretoppene i bakgrunnen.

Lappugla overlevde kollisjonen med en buss på Nesodden, men ikke uten mén. Rehabiliteringsperioden ble kronglete og vanskelig. Bård Bredesen stod for logistikken. Etter vellykket rehabilitering ble lappugla klargjort for hjemreise og slipp.

Kattugle nr. 2

Kattugla fikk en hard medfart i møte med en bil. Med brudd i både ankel og legg i tillegg til brudd i handledd og sannsynligvis indre skader, ble den avlivet samme dag.

Musvåk nr. 3

En juvenil musvåk ble funnet liggende i bærlyngen av turgåere. Roar Svenkerud tok seg av fuglen de første dagene da den bare var liggende. Etter noen dager klarte den å reise seg og ta noen skritt. Jeg overtok fuglen etter ni dager. Fortsatt var den avhengig av å få maten servert godt inne i nebbet før den svelget. Etter ytterligere ei uke begynte almenntilstanden å bedre seg merkbart, men den begynte ikke å spise selv før én måned var gått.

Årsaken til at den ikke spiste selv ble avklart ved å studere TV-opptak. Det viste seg at venstre foten var hemmet i bevegelsen framover slik at den hadde trøbbel med å føre foten langt nok fram til å få grep om byttet. Den fløy veldig bra og kunne slå kraftig med klørne. Skaden i foten ble bedre og selv om det var mulig å se at den ikke var 100 % i enkelte situasjoner, ble symptomene vurdert til å være så vidt marginale at den burde ha gode sjanser til å klare seg. Spesielt lå forholdene til rette i og med at det viste seg da den ble sluppet ved funnstedet, at dette var i reirområdet med flere andre musvåker til stede.

Roar Svenkerud og Steinar Kraabøl gjør noen biometriske mål på musvåken (nr. 3) etter at de hadde ringmerket den. Begge hentet fuglen da den ble funnet. Roar tok seg av fuglen den første tida og begge stod for slippet ved stedet hvor den ble funnet sammen med familien som fant fuglen.

Kongeørn nr. 4

Kongeørna ble tatt hand om av hyttebeboere i funnområdet etter at de hadde sett at den ikke hadde beveget seg på flere timer. Trond Berg sjekket opp forholdene og tok med fuglen til meg under sterk tvil om det egentlig var noe galt med kongeørna. Men det var noe som ikke helt stemte. Det var en juvenil fugl funnet et par km fra hekkeplass, ikke flyvedyktig, slitte klør og uten noe slitasje på vingefjærene. I tillegg hadde kongeørna kommet inn i et område med mange

fotturister. Den var i god almenntilstand og kondisjon. Det ble ikke funnet noen skader på fuglen. En mulig teori var at den hadde blitt skremt av reiret før den var flyvedyktig. I løpet av ei snau uke utviklet vingeb Bruken seg fra å bevege vingene forsiktig til å fly kontrollert fra vagle til vagle. Den la på seg 170 g. Alle klørne ble kvasset. Da den ble sluppet i nærheten av hekkeplass og dermed lenger unna trafikkert område, fløy den av gårde til et høydedrag.

Trond Berg var veldig i tvil om det var noe galt med denne årsungen av kongeørn (nr. 4) som ble funnet langt unna hekkeplass uten evne til å fly. Den hadde ingen ytre skader. I løpet av ei uke kom den på vingene. Klørne ble kvasset før den ble sluppet nærmere reiret og lenger unna fotturisttrafikken.

Vandrefalk nr. 5

Vandrefalken ble først sett litt i utkanten av den ytre fotballbanen på Jorekstad. Før jeg rakk fram til stedet, hadde den bakset seg inn på selve banen og lå i ro. Den virket helt klart avmagret – 506 g - og ble behandlet som kritisk avmagret med væsketilskudd og forsiktig sondeføring i løpet av dagen. Det hele forløp problemfritt og optimismen fikk grobunn i og med oppgitt minimumsvekt var 600 g for hanner.

Imidlertid døde vandrefalken i løpet av natta. Etter vingemåling viste det seg at dette imidlertid var ei hoe og da var minimumsvekta noe helt annet – nemlig 925 g. Løpet var i realiteten kjørt lenge før denne vandrefalken ble funnet.

I ettertid rapporterte Roar Solheim, som har skinnlagt fuglen, om et betent sår på oversiden av underarm venstre vinge. Høyspentledninger går like i nærheten av Jorekstad.

Spurvehawk nr. 6

Både ulna og radius på høyre vinge var brekt. Dette er en skade som burde vært operert for å få fiksert ulna og på den måten gitt grobunn for heling av begge bruddenden. Av diverse årsaker ble en billigløsning forsøkt. Vingen ble tapet slik at bruddendene lå så noenlunde riktig. Det hele så lovende ut, men bruddene gikk opp igjen etter noen dager. Et nytt forsøk på taping ble i og for seg vellykket ved at bruddene grodde, men nå var bruddendene kommet mer i ulage. Under opptreningsperioden viste den bra framgang selv om det ikke var opplagt at resultatet skulle bli godt nok. Imidlertid viste det seg etter hvert at den innerste handsvingfjæra ble liggende ovenpå den ytterste armsvingfjæra og på den måten punkterte vingeflata. Dette går tilbake til handleddet som trolig hadde fått en liten skade, selv om en ikke helt kan utelukke at endrede forhold i tilknytning til bruddskadene kunne forårsake en slik komplikasjon. En operasjon ville høyst sannsynlig ført til at bruddene ville grodd på en tilfredsstillende måte. Etter det ville det ha

vist seg om skaden i handleddet hadde god eller dårlig prognose.

Musvåk nr. 7

Denne musvåken hadde et lite sår på framsiden av høyre vinge utenfor fingerleddet. Leddet var kanskje litt ustabil. Såret var tørt og fint, men for sikkerhets skyld ble det renset. Venstre vinge hang noe og ble i liten grad brukt. I løpet av kort tid kom den seg opp på vagler og vingen ble bedre. Den tredje dagen begynte den å spise selv, såret ble kontrollert og funnet helt i orden (tørt), mens fingerleddet fortsatt var litt ustabil. Dagen etter lå musvåken død – svært overraskende. Årsaken var imidlertid helt klar – vingen med sårskaden var helt infisert med fluelarver. I ettertid fikk jeg høre at fuglen kunne vært skadet noen dager før den ble funnet og trolig infisert mens såret var ferskt. Dette gir en klar indikasjon på at sårskader sommerstid er svært utsatt for flueinfeksjon. I ettertid er det avklart at behandling kan gjøres preventivt (før eggene klekker) med bruk av Ivermectin 0,2 mg/kg intramuskulært.

Hønsehauk nr. 8

Denne hønsehauken ble funnet 23. august og ankom her den 25., avmagret og veide 785 g. Minimum vekt for hønsehauk hunn er 1025 g. Ingen fysiske skader ble funnet. Som akutthjelp fikk den tilført væske. Utviklingen for denne hønsehauken gikk jevnt framover ved at den allerede andre dagen begynte å spise selv, bevege seg litt opp på vagler, antydning til bruk av vingene den sjette dager, fløy fra vagle til vagle kort distanse etter ni dager, fra vagle til vagle diagonalt i hubroburet etter to uker og ytterligere framgang videre de neste dagene. Etter vel tre uker fløy den lett. Dagen før slipp ble fire stk. stjertfjær erstattet med nye siden disse fjærene mer eller mindre var blitt ødelagt under treningsoppholdet i hubroburet. Ved slippet var matchvekta 1256 g.

Flere stjertfjær til hønsehauk (nr. 8) ble ødelagt under rehabiliteringsperioden i hubroburet. Fire stykker ble skiftet ut. Da vil den ha «lånte» fjær inntil de blir mytete og nye originale fjær vokser ut igjen.

Spurvehauk nr. 9

Spurvehauken ble funnet ved siden av huset og hadde trolig kollidert med vindu. Den var åpenbart preget av sentralnervøse skader. Den hadde ingen ytre skader, kunne stå på beinene, men det ene øyet var lukket. Fôring måtte gjøres for hand og var vanskelig. Øyebehandling med øyendråper (Kloramfenikol) og øyegel (Fucithalmic eller Lubrathal) startet opp neste dag med behandling øyendråper fem ganger daglig og like mange ganger øyegel 15 – 20 minutter etter dråpebehandlingen. Behandlingen pågikk i ni dager. Pupillereaksjonen var intakt. Den fløy ganske kontrollert, men dreide til venstre. Mot slutten ble iris innsunket. Trykket inne i øyet ble ikke opprettholdt. Fuglen ble derfor avlivet.

Hønsehauk nr. 10

Det var tydelig avtrykk av hele hønsehauken på vinduet over verandaen der den ble funnet i et hytteområde. Den hadde ingen ytre skader. Det ene øyelokket var litt nedsenket. Den la seg lett og var for det meste liggende til å begynne med. Vekt 990 g. Fôring for hand gikk greit. Det gikk bare noen få dager før den var på vingene om men på noe ustø bein. Bare i løpet av ei uke var hønsehauken symptomfri og kunne slippes (1229 g).

Det er nødvendig å ha litt plass til rådighet for både opptrening og testing av flyveferdighetene. Hønsehauk (nr. 10) klar for slipp.

Spurvehauk nr. 11

Spurvehauken hadde kollidert med vindu på hytte. Trond Øygarden tok seg av fuglen de første dagene. Ved ankomst hit satt den tafatt mot hjørnet av esken og var helt fraværende. Allerede neste dag virket det som om den var forvandlet. Den fløy kontrollert og behersket landing på vagle. Svært bra fløy den dagen derpå igjen. Imidlertid spiste den ikke selv og føring for hand var vanskelig. Matbitene måtte være passe store og plasseres korrekt i nebbet før den svelget unna. Nebbet ville den ikke åpne. Selv om matingen gikk noe greiere etter hvert var det spisevegningen som ble utfordringen framover. Det ble gjort mange forskjellige forsøk for å få den til å spise selv, men uten hell. Spurvehauken hadde ellers vært slippeklar i flere uker i det den i lang tid

hadde flydd overbevisende godt. For å slippe en rovfugl har det alltid vært en forutsetning at den spiser selv. Etter hvert begynte tvilen om denne ville begynne å spise selv i fangenskap å melde seg. Det var ingen ting som tydet på at det forelå noen fysiske skader som var årsaken til spisevegningen. I og med at spurvehauk er en art som kanskje i minst grad er åtselspiser, vil det være håp om at jaktinstinktet i det fri vil utløse matlyst. Dette til tross for at alle tidligere spurvehauker har spist selv, før de er blitt sluppet. Alternativet med eventuelt å avlive spurvehauken virket helt feil når den ellers var i full vigør. Et eventuelt gjenfunn ville vært spesielt interessant i dette tilfellet.

Spurvehaukene (nr. 6 og 11) under en pause i fellestreningen. All aktivitet foregikk i vennskapelige former.

Spurvehauk (nr. 11) fløy veldig godt i lang tid, men ville ikke spise selv.

Spurvehauk nr. 12

Spurvehauken hadde trolig kollidert med vindu og fått en sene-/muskelskade i skulderen slik at utslaget av vingen oppover var større enn på den andre vingen. For å avklare hvor alvorlig en slik skade er må en ta tida til hjelp. For øvrig virket den i god form og etter at den spiste villig fra pinsett, begynte den allerede andre dagen å spise selv.

De første dagene beveget den seg på bakkenivå. Gradvis ble den bedre til å fly. Etter ti dager fløy den på lette vinger fra vagle til vagle. Ytterligere framgang fortsatte. Akrobatiske fluktøvelser opp mot tak og i luftrommet ellers gjorde at den ble betraktet som slippeklar etter tre uker.

Emilie (8) og Sander (3) fikk et minne for livet da spurvehauken (nr. 12) fikk friheten tilbake.

Musvåk nr. 13

Mye tydet på at denne musvåken hadde fått indre skader etter en kollisjon med ledninger fra lav høyspent. Blod i nebbet, dårlig almenntilstand og pusteproblemer var tydelige symptomer. Røntgenbildet viste ingen sikre positive funn selv om det er noe usikkerhet knyttet til festet av kragebein

venstre side. Den hadde ikke svelgerefleks før etter tredje dagen. Temperaturen på beinene varierte fra å være varme en dag til å være kalde neste dag; men temperatur som parameter har veldig begrenset diagnostisk verdi. Den døde i løpet av den tredje natta.

Kattugle nr. 14

Kattugla ble funnet ved vegbanen. I og med at den også var avmagret, kan det ha gått lang tid etter at kollisjonen skjedde. Den var helt slapp i albueleddet. Den ble behandlet som kritisk avmagret. Sår på handledd og lenger ut på vingen ble vasket. Almenntilstanden bedret seg relativt raskt. Allerede neste dag satt den på vagle og i løpet av tredje natta spiste den ei storskogmus. Prognosen ble likevel betraktet som dårlig ettersom den skadde vingen ikke hadde noen førlighet. Trolig var ei sene eller nerve ødelagt. Den ble avlivet i samråd med veterinær.

Kommentarer

Sju av totalt 15 havarerte fugler kom ikke på vingene. To av disse sju – spurvehauk (nr. 6) og musvåk (nr. 7) - ville hatt gode muligheter for behandlingssuksess med riktig behandlingsstrategi. Spurvehauken ville hatt gode muligheter til å bli bra hvis den hadde blitt operert. Det hele ble et spørsmål om ressurser der den billigste og minst tidkrevende løsningen ble valgt. Det er likevel verdt å nevne at det var godt håp om et

vellykket resultat med å tape bruddet, men at immobiliseringen av vingen varte for kort tid. For musvåkens vedkommende kan en i ettertid si at den burde vært behandlet mot flueinfeksjon ved ankomst eller kort tid etter, men der og da vanskelig å forutse at den var infisert med flueegg. Men dette ga i alle fall viktig erfaring.

På den andre siden kom altså 8 stk. på vingene. Av disse var spesielt lappugla (nr. 1) krevende både med tanke på behandling og utredning. Men også musvåk nr. 3 og spurvehauk (nr. 11) var arbeidskrevende og utfordrende ved at det tok lang tid før det ble en avklaring med henblikk på resultatet.

Siden 1986 har 371 havarerte rovfugler vært til behandling. 184 (49,5 %) av disse har kommet på vingene. Gjennomsnitt behandlingssuksess for de siste 10 årene har vært 57,1 % (84 med behandlingssuksess av totalt 147). Dette er en behandlingssuksess som rager svært høyt også internasjonalt.

Tabell 3. Kommune- og fylkesoversikt for innkomne fugler, transport (km), veterinærutgifter og bidrag fra Mattilsynet (kr).

Nr.	Art	Kommune	Fylke	Kjøring	Kjøring HG	Vet. utg.	Mat-tilsyn
20	Kongeørn	Tolga	Innlandet	250	190	-	-
1	Lappugle	Nesodden	Viken	1100	15	2091	-
2	Kattugle	Gran	Innlandet	230	-	-	-
3	Musvåk	Stange	Innlandet	280	52	-	-
4	Kongeørn	Sel	Innlandet	800	-	-	-
5	Vandrefalk	Lillehammer	Innlandet	-	3	-	-
6	Spurvehauk	Ringebu	Innlandet	243	30	-	-
7	Musvåk	Våler	Innlandet	218	-	-	-
8	Hønsehauk	Våler	Innlandet	245	-	-	-
9	Spurvehauk	Gjøvik	Innlandet	153	21	406	-
10	Hønsehauk	Engerdal	Innlandet	360	-	-	-
11	Spurvehauk	Aurdal	Innlandet	404	-	-	-
12	Spurvehauk	Gjøvik	Innlandet	145	-	-	-
13	Musvåk	V. Toten	Innlandet	156	-	3435*	690
14	Kattugle	Østre Toten	Innlandet	170	30	-	869
Sum				4754	341	5932	1559

*Fakturaen på 3435 kr er ettergitt av veterinæren.

Nedslagsfelt

Av de 14 innkomne fuglene i år kom alle fra Innlandet fylke bortsett fra lappugle (nr. 1) som kom fra Viken fylke. På kommunenivå er både Våler og Gjøvik representert med to fugler hver mens det kom inn én fugl fra hver av kommunene Engerdal, Stange, Sel, Ringeby, Lillehammer, Østre Toten, Vestre Toten, Gran og Aurdal, totalt 11 kommuner (tab. 3).

Drift/økonomi

Driften av rovfugl mottaket er basert på ideelt arbeid. Slik virksomheten har utviklet seg de senere årene, har utfordringer utenom arbeidet med egne fugler økt. I hovedsak dreier det seg om å gi råd og veiledning i forbindelse med skadde fugler i andre deler av landet i tillegg til håndtering av spørsmålet om skadde rovfugler på nasjonalt nivå. Uten å ha ført arbeidstidslister er anslått tidsforbruk et tredels årsverk på de samlede arbeidsoppgavene.

Til sammen er det kjørt 5095 km (hvorav undertegnede stod for 341 km) i forbindelse med transport av fuglene. For å få fordelt noe av utgiftene blir det i første omgang forsøkt å få finneren eller ansvarlig lokalt til å stå for transporten av den skadde fuglen til mottaket. Når det ikke har vært mulig, har fuglekontaktene Trond Voldmo og Stein Roger Nybakke i henholdsvis NOF avd. Hedmark og Oppland stått for mange av transportetappene.

Kostnadene til veterinærtjenestene ble lave av flere grunner. Én planlagt operasjon på lappugle (nr. 1) ble annullert. Spurvehauk (nr. 6) kunne med fordel blitt operert. Faktura pålydende 3435 kr. ble ettergitt av Biri Dyreklinikk. Mattilsynet har bidradd med 1559 kr fordelt på to stk. fugler.

Driftsutgifter dekkes privat. Alle døde fugler blir pakket inn, merket og fryst ned. For hver enkelt fugl føres journal med funndata, epikrise og andre relevante data. Førstekonservator Roar Solheim ved Naturmuseum og botaniske hage, Universitetet i Agder, har tatt imot alle fuglene som ikke har kommet på vingene.

Takk

Følgende personer har bidratt med transport av enkeltfugler: Bård Bredesen, Kjell Isaksen, Morten Haug, Øyvind Røssum, Roar Svenkerud, Steinar Kraabøl, Trond Berg, Tommy Wernberg, Runar Haga, Arnfinn Vindfallet, Rune Karlstad, Trond Øygarden, Per Olav Unnli og Helge Grønlien. Kontakt person for Fuglevakta Trond Voldmo i NOF avd. Hedmark og Stein Roger Nybakke i NOF avd. Oppland har hver kjørt henholdsvis tre og fire fugler. Det er ekstra grunn til å takke alle bidragsyterne siden de fleste transportetappene blir gjennomført på kort varsel. Norsk Ornitologisk Forening avd. Hedmark og Statsforvalteren i Innlandet har støttet arbeidet.

Mediedekning:

16. jan. 2020 slipp av kongeørn innslag i Dagsrevyen, Distriktsnyhetene og Kveldsnytt.
18. jan. artikler i både GD og Arbeidets Rett (Rørås).

Kongeørn.

FOREKOMST AV HORTULAN I TIDLIGERE OPPLAND FYLKE

Er det noe håp om å få den tilbake?

Av Jon Opheim og Geir Høitomt

INNLEDNING

Tidligere Oppland fylke hadde fram mot midten av 1980-årene en bra hekkebestand av hortulan, med en relativt vid utbredelse i fylket (Gaarder, Høitomt og Opheim 1986 og Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland 1997). Bestanden har – som ellers i landet – hatt en dramatisk tilbakegang siden 1950-tallet og de siste parene med hortulan forsvant fra vårt område rundt årtusenskiftet, med siste registrerte syngende hann i 2003 (Opheim, Hoff og Larsen 2006).

I landet for øvrig er det nå bare igjen en liten restbestand i tidligere Hedmark fylke, som i 2020 telte 6 hekkende par, pluss 5 hanner uten faste territorier (Bekken 2020).

Hortulanen er således en av landets mest truede fuglearter. I *Norsk rødliste for arter 2010* (Kolås mfl. 2010) og *2015* (Henriksen & Hilmo 2015) er arten plassert i kategori *Kritisk truet* (CR).

I de siste ca. 20 årene har mange av de tidligere lokalitetene i tidligere Oppland fylke vært besøkt, men av nokså tilfeldig karakter.

I 2020 ble det avsatt midler til litt mer grundig feltarbeid på noen av de lokalitetene som tidligere hadde en fast bestand av hortulan, fortrinnsvis i de områdene hvor arten holdt ut lengst. Registreringene ble utført på til sammen 10 lokaliteter i kommunene Gran, Ringebu, Sør-Fron, Nord-Fron og Vågå i slutten av mai måned. Kistefos Skogtjenester AS har stått ansvarlig for feltarbeid og utarbeidelse av rapport. NOF, avd. Oppland har i stor grad bidratt med innsamling av tidligere registreringer. Her har vi følgende observatørliste: Jan Ansethmoen, Lars Bærøe, Per Bådshaug, Even Dehli, Olav Dehli, Arve Dyresen, Helge Grønlien, Knut Gundersen, Geir Gaarder, Mathias Heillum, Kolbjørn Hoff, Geir Otto Holmås, Stig Horsberg, Tom Vidar Jansson, Vegard Johannessen, Rolf Jørn Karlsen, Harald Klæbo, Hans Petter Kristoffersen, Bjørn Harald Larsen, Bjørn Mejdell Larsen, Knut Leren, Bjørn Roar Løkken, Jan Erik Nordrum, Ola Onstad, Jon Opheim, Trond Iver Pettersen, Jan Kåre Roang, Dag Smogeli Rusten, Per Kristian Sivesind, Hans Skuterud, Jan Huseklepp Wilberg, Per Østbye og Thor Østbye.

UTBREDELSE OG BESTANDSSITUASJON – NASJONALT

Hortulanen var opprinnelig en karakterfugl i kulturlandskapet på Østlandet og i deler av Trøndelag. Midt på 1800-tallet ble den betraktet som vanlig i disse områdene, og skal ha hekket regelmessig i Nordland nord til Saltdalen. Det foreligger også et tilfelle av mulig hekking i Pasvik fra 1973. Fra Trøndelag forsvant den allerede ved begynnelsen av 1900-tallet. Den forsvant også tidlig fra Agder, Telemark og Østfold. Arten gikk kraftig tilbake fra Vestfold i løpet av 1960-tallet, og er bare funnet hekkende én gang etter 1969. I Buskerud ble hortulanen sett fram til 1985. Nedgangen i den norske bestanden ellers skjedde særlig i løpet av 1950-tallet (Øien 1994 og Artsdatabanken – faktaark 2010).

I de seneste ti-årene har landets bestand av hortulan i all hovedsak vært å finne i tidligere Hedmark fylke, hvor det i 2009 ble satt i gang en handlingsplan for arten. Dette året ble hortulan påvist på 14 lokaliteter med til sammen 23 hekkende par, pluss 20 hannfugler. Bestanden sank raskt i de etterfølgende årene, og i 2020 ble det bare påvist 6 hekkende par, samt 5 hanner uten faste territorier. Funnene fordelte seg på 4 lokaliteter innenfor kommunene Elverum, Våler og Grue. Dette resultatet var likevel på linje med de tre foregående årene. Det er således å håpe at den innførte fangststoppen i Frankrike i 2017 har sammenheng med denne tilsynelatende utflatingen av hekkebestanden (Bekken 2020).

UTBREDELSE OG BESTANDSSITUASJON – OPPLAND

Av eldre registreringer innenfor tidligere Oppland fylke kan vi vise til det såkalte *Atlasprosjektet*, som ble utført av Norsk Ornitologisk Forening (NOF), avd. Oppland i perioden 1970 – 1994. Dette ga nyttig basiskunnskap om utbredelse og bestandstørrelse for hekkende fuglearter i fylket. Registreringene baserte seg på en ruteinndeling på 10 x 10 km, hvor hele 247 av totalt 253 ruter i Oppland ble definert som godt dekt. Resultatet ble presentert i bokform (NOF, avd. Oppland 1997).

Med referanse til denne boka var hortulanen for 100 år siden nesten like vanlig som gulspurven, og hekket regelmessig nord til Lesja og Dovre. Den store bestandsnedgangen gjorde seg gjeldende fra ca. 1950 og utover, men i 1960- og 1970-årene hadde vi fortsatt gode bestander i store deler av fylket. Under *Atlasprosjektet* i perioden 1970 – 1994 ble hortulan registrert i 20 ruter på 10 x 10 km.

I tillegg til disse registreringene har årlige rapporter fra den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i NOF, avd. Oppland fra 1970 og fram til i dag gitt verdifull informasjon.

I 1985 ble det gjennomført et stort prosjekt på hortulan i tidligere Oppland fylke. Resultatet ble en anslått hekkebestand på mellom 34 – 90 par med en utbredelse fra Vågå i nord til Gran i sør, med størst tetthet i kommunene Gran og Østre Toten. Her ble det registrert hhv. ca. 16 og 30 syngende hanner med 12 og 18 par (Gaarder, Høitomt og Opheim 1986).

Bestanden gikk raskt nedover etter dette. Et nytt registreringsprosjekt – med samme opplegg som i 1985 – ble gjennomført i 1994. Dette året ble hortulan bare påvist i Gran og Sør-Fron kommuner med hhv. 2 og 7 – 8 syngende hanner (Gaarder 1995). Dette viser en bestands-reduksjon på ca. 85% i løpet av 9 år.

Rundt årtusenskiftet ble det bare registrert 1 – 2 syngende hanner på et fåtall lokaliteter og våren 2003 ble en hann for siste gang hørt ved Eidsalm sørvest for Brandbukampen, Gran kommune (Opheim, Hoff og Larsen 2006).

Et svært overraskende funn – og det sist kjente i tidligere Oppland fylke – ble gjort 18.05.2013. En hortulan ble da fotografert på en foringsplass utenfor ei hytte ved Sanderstølen i Tisleidalen, Nord-Aurdal kommune, hele ca. 890 moh! (Tom Vidar Jansson). Fuglen var åpenbart på trekk og ble sett sammen med bl.a. bokfink.

LITT OM HORTULANENS BIOTOPKRAV

Hortulanen var opprinnelig knyttet til det «gamle» jordbrukslandskapet med beitemarker, åkrer og spredte trær og treklynger. Den er en solelskende art som gjerne plasserer reiret i åpent lende, helst på vegetasjonsfattige steder hvor det er varmt og tørt. Etter en stor skogbrann ved Elverum i 1976 ble dette brannfeltet i noen ti-år et svært viktig hekkeområde. Dette var en tørr og næringsfattig sandmo som gjorde at gjenveksten gikk sakte. I dag er dette området ikke lenger en hekkebiotop for hortulan, men det ble en god dokumentasjon på at arten tiltrekkes av brente arealer, også der det er drevet med brenning av dødgras. I tidligere Oppland fylke har vi også mange dokumentasjoner på dette.

Andre viktige biotoper for hortulanen er torvmyrer og hogstfelter som ligger i nærheten av kornåkrer, samt nydyrkingsområder. Spillkorn er viktig føde for hortulanen rett etter ankomst om våren, og senere på året hentes mye insekter i kornåkrer. Alle norske hekkeplasser ligger ved dyrket mark (Øien 1994, Nævra 2002, Bekken 2020, med flere).

NOEN ÅRSAKER TIL HORTULANENS TILBAKEGANG

Tilbakegangen av hortulan har flere årsaker som til ulike tider har gjort seg gjeldende. En av hovedårsakene ser ut til å ha vært bruk av kvikksølvbeiset korn. Under såingen spiste fuglene kornet og ble forgiftet. Dette førte til at arten etter krigen ble sterkt redusert. I tillegg har omlegging av gårdsdrift vært medvirkende. Færre husdyr og mindre bruk av beitemarka har ført til habitatendringer, som bl.a. mer gjengroing i kulturlandskapet. For noen ti-år tilbake var det også vanlig med grasbrenning om våren. Store arealer med dødgras på jorder, enger og beitemark ble satt fyr på for å få rask tilvekst av nytt gras. Svart mark er noe hortulanen trenger for å trives (Nævra 2002). Da det ble innført forbud mot slik brenning har nok dette også hatt sine negative sider.

En vesentlig årsak til hortulanens dramatiske tilbakegang er nok også å finne utenfor landets grenser. Storstilt fangst av hortulan i Middelhavslanda, med rapporter om fangst av omkring 50 000 hortulaner årlig i den sørvestre delen av Frankrike, må ha hatt konsekvenser. Etter mye press ble fangsten i Frankrike stoppet i 2017. Ellers er klimaendringene en faktor som må tas med. Både her til lands og i overvintringsområdene har dette ført til endringer i dens livsmiljøer, f.eks. mer tørke i noen av vinteroppholdsstedene i Afrika.

Forholdet mellom hanner og hunner er et annet problem som ofte trekkes fram. Undersøkelser har vist at det for hver hunn er ca. to hanner. Årsaken skyldes bl.a. at hannene er mer stedbundne enn hunnene **som søker ut fra oppvekstområdet (Dale 2009).**

Bratt, sørvendt og tørt jordbrukslandskap ved Heggerud i Sør-Fron. På jordet til venstre var det helt fram til ca. 2000 tradisjon med brenning av «daugras» på våren, noe som virker tiltrekkende på hortulanen (bl.a. Nævra 2002).

UTFØRTE REGISTRERINGER 2020

Feltarbeidet i 2020 ble utført av Kistefos Skogtjenester AS v/Jon Opheim.

Innenfor en begrenset kostnadsramme ble registreringene konsentrert om relativt få lokaliteter med prioritet på de områdene hvor hortulanen hadde lengst tilhold. Feltarbeidet ble utført over 3 dager i perioden 22.05. – 27.05., dvs. innenfor den mest aktive sangperioden for arten. Det ble samtidig lagt vekt på å besøke lokalitetene på varme dager med solskinn, som av erfaring er en viktig betingelse for stor sangaktivitet. På noen av lokalitetene ble det også avspilt hortulansang for å kunne «framprovosere» sangaktivitet. Samlet tidsbruk ca. 12 timer.

Disse lokalitetene ble besøkt:

Dato	Lokalitet	Kommune	Tidspunkt
22.05.	Solbrå, Harpefoss	Sør-Fron	Morgen
22.05.	Heggerud, Harpefoss	Sør-Fron	Morgen
22.05.	Lye i Nordherad	Vågå	Midt på dagen
22.05.	Vistegardene, Nordherad	Vågå	Midt på dagen
25.05.	Eggegardene ved Brandbukampen	Gran	Formiddagen
27.05.	Sør for Skjeggestad	Ringebu	Morgen
27.05.	Mellom Stor-Grov og Veslgrov, Hundorp	Sør-Fron	Morgen/formiddag
27.05.	Hundorp jernbanestasjon	Sør-Fron	Midt på dagen
27.05.	Solbrå, Harpefoss	Sør-Fron	Midt på dagen
27.05.	Heggerud, Harpefoss	Sør-Fron	Midt på dagen
27.05.	Syltebakkene i Kvikne	Nord-Fron	Midt på dagen
27.05.	Gardvegen i Kvam	Nord-Fron	Ettermiddag

RESULTATER

Feltarbeidet i 2020, som fordelte seg på 12 lokaliteter i 5 ulike kommuner, førte ikke til funn av hortulan.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hva vi kjenner til av observasjoner fra og med 1985 og fram til i dag, hovedsakelig basert på rapportene til Gaarder, Høitomt og Opheim (1986) og Gaarder (1995), samt innsamlet materiale av den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK) i Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland.

Observasjoner av hortulan i Oppland i perioden 1985 - 2020

1985

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	16	Jernbanelinja Gran – Lunner, Tingelstadhøgda og Brandbukampen sør	16 hanner (ca. 12 par)
Østre Toten	30	Jordbrukslandskapet i områdene Skreia – Lensbygda – Kolbu – Lena og Kapp	30 hanner (ca. 18 par)
Gjøvik	1	Skulhus, sør for Mjøsbrua	1 hann
Lillehammer	2	Nord-Hove	2 hanner
Gausdal	2	Avlund ved Aulestad	2 hanner
Ringebu	1	Sør for Skjeggestad	1 par
Sør-Fron	4	Mellom Stor-Grov og Veslgrov, Hundorp	4 hanner (ca. 2 par)
Nord-Fron	2	Gjestgivergarden på Sødorp og Nordre Berge	2 hanner
Vågå	3	Viste – Brattland og Lye, Nordherad	3 hanner (1 par)
SUM	61		61 hanner (ca. 34 par)

1986

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	4	Jernbanelinja Gran, Eggegardene sør for Brandbukampen, Helgaker og Hilden	8 – 9 syngende hanner (1 hekkende par)
Østre Toten	1	Balke	2 syngende hanner
Lillehammer	1	Stor-Hove	1 syngende hann
Vågå	1	Lye, Nordherad	1 – 2 syngende hanner
SUM	7		12 – 14 hanner (1 par)

1987

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	5	Området Egge, Dælen og Rossum sør for Brandbukampen, Helgaker og jernbanelinja sør for Gran	7 – 8 syngende hanner (1 hekkende par)
Østre Toten	5	Østre Kraby, Rogneby, Kobberstad, Hoff og langs Lenaelva i Totenvika	6 syngende hanner
Gausdal	2	Bø og Avlund	3 syngende hanner
SUM	12		16 – 17 hanner (1 par)

1988

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	2	Helgaker og jernbanelinja sør for Gran	3 – 4 syngende hanner
Østre Toten	4	Hveem, Gile, Kraby og Balke	6 – 7 syngende hanner
Vestre Toten	2	Holetjernet og Stangejordet ved Bøverbru	2 hanner
Lillehammer	1	Ved Jørstadmoen skole	1 hann
Sør-Fron	3	Heggerud, Kjorstadgardene og Tagestad på Harpefoss	5 syngende hanner (min. 1 hekkende par)
Vågå	1	Lye, Nordherad	1 syngende hann
SUM	13		18 – 20 hanner (1 par)

1989

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	2	Helgaker og jernbanelinja sør for Gran	3 – 4 syngende hanner
Østre Toten	2	Gile og Kraby	3 syngende hanner
Sør-Fron	2	Heggerud og Grytting på Harpefoss	4 syngende hanner (min. 1 hekkende par)
SUM	6		10 – 11 hanner (1 par)

1990

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	2	Helgaker og jernbanelinja sør for Gran	3 – 4 syngende hanner
Østre Toten	2	Gile og Hveem	3 syngende hanner (2 hekkende par)
Sør-Fron	1	Heggerud på Harpefoss	1 par med hekkeadferd
SUM	5		7 – 8 hanner (3 par)

1991

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	1	Langs jernbanelinja sør for Gran	2 – 3 syngende hanner
Østre Toten	2	Balke og Hveem	2 syngende hanner
SUM	3		4 – 5 hanner

1992

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	1	Langs jernbanelinja sør for Gran	2 – 3 syngende hanner
Sør-Fron	1	Heggerud på Harpefoss	1 syngende hann
Lom	1	Søre Lia	1 syngende hann
SUM	3		4 – 5 hanner

1993

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Sør-Fron	3	Solbrå, Heggerud og Grytting på Harpefoss	5 syngende hanner (1 par med hekkeadferd)
SUM	3		5 hanner (1 par)

1994

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	1	Egge gard sør for Brandbukampen	2 syngende hanner
Sør-Fron	5	Heggerud, Grytting og Solbrå på Harpefoss, Hundorp jernbanest. og Grov på Hundorp	7 – 8 syngende hanner
SUM	6		9 – 10 hanner

1995

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Sør-Fron	1	Heggerud på Harpefoss	1 syngende hann
SUM	1		1 hann

1996

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	1	Egge gard sør for Brandbukampen	1 – 2 syngende hanner (1 hekkende par)
Sør-Fron	2	Heggerud og Tagestad på Hundorp	3 syngende hanner
SUM	3		4 – 5 hanner (1 par)

1997

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	1	Egge gard sør for Brandbukampen	1 syngende hann
Sør-Fron	1	Heggerud på Hundorp	2 syngende hanner
SUM	2		3 hanner

1998

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Sør-Fron	2	Heggerud og Sygard Grytting på Hundorp	3 syngende hanner
SUM	2		3 hanner

1999

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Sør-Fron	1	Heggerud på Hundorp	2 syngende hanner
SUM	1		2 hanner

2001

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Nord-Fron	1	Syltebakkene i Kvikne	1 syngende hann
SUM	1		1 hann

2003

Kommune	Antall lokaliteter	Område	Registrert antall
Gran	1	Eidsalm sørvest for Brandbukampen	1 syngende hann
SUM	1		1 hann

2013

Nord-Aurdal: 1 ind. på en foringsplass ved Sanderstølen i Tisleidalen, ca. 890 moh., 18.05. (Tom Vidar Jansson).

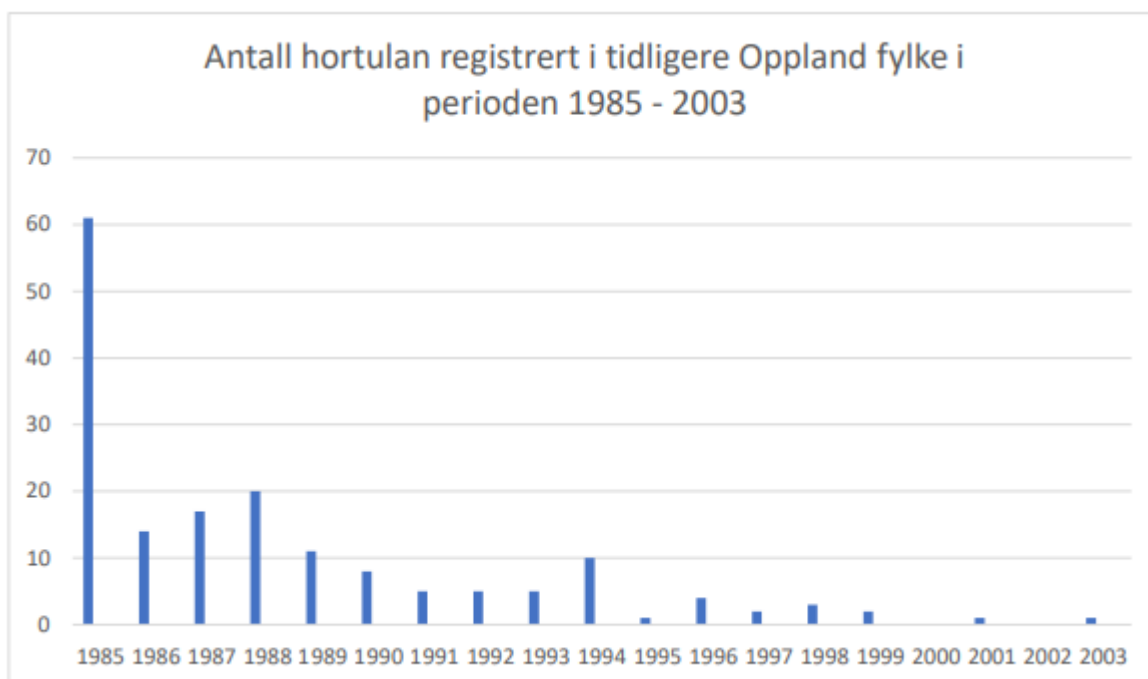

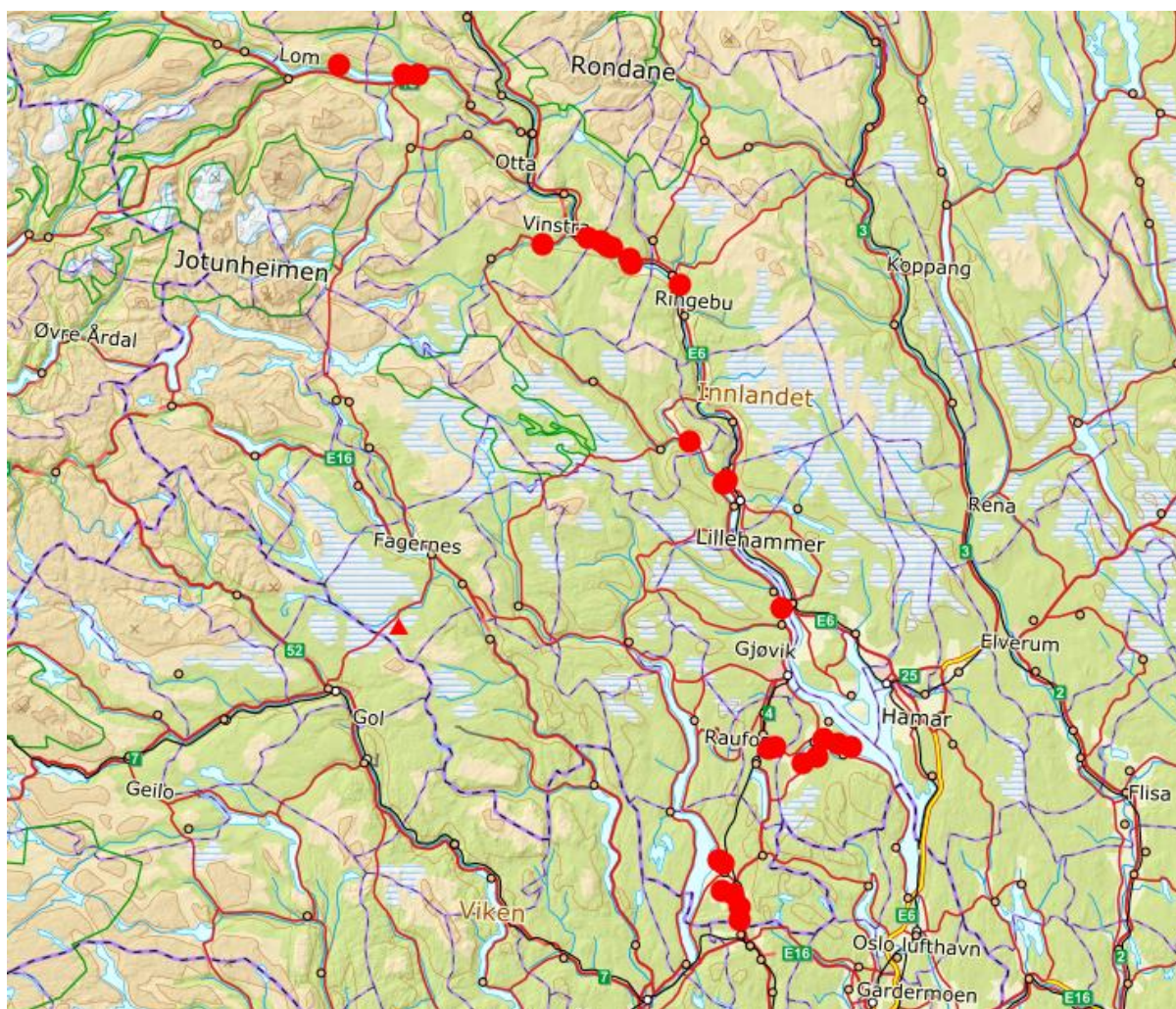
Hortulan hann på foringsplass ved hytte i Tisleidalen, Nord-Aurdal kommune (ca. 890 moh.) 18.05.2013. Dette er den siste kjente observasjonen av hortulan i tidligere Oppland fylke. Foto: Tom Vidar Jansson.

Oppsummert resultat

Tabell 1. Antall hortulan registrert i tidligere Oppland fylke i perioden 1985 – 2020, fordelt på kommuner. Tallene refererer seg i hovedsak til syngende hanner. Registrerte par er satt i parentes.

År	Gran	Ø.Toten	V.Toten	Gjøvik	Lillehammer	Gausdal	Ringebu	Sør-Fron	Nord-Fron	Vågå	Lom
1985	16 (12)	30 (18)		1	2	2	1	4 (2)	2	3 (1)	
1986	8-9 (1)	2			1					1-2	
1987	7-8 (1)	6				3					
1988	3-4	6-7	2		1			5 (1)		1	
1989	3-4	3						4 (1)			
1990	3-4	3 (2)						1 (1)			
1991	2-3	2									
1992	2-3							1			1
1993								5 (1)			
1994	2							7-8			
1995								1			
1996	1-2 (1)							3			
1997	1							2			
1998								3			
1999								2			
2001									1		
2003	1										

Registrert forekomst av hortulan i tidligere Oppland fylke i perioden 1985 – 2000. Røde prikker angir områder med syngende hanner/par, rød trekant trekkobservasjon.

KORT OPPSUMMERING/VURDERING

Registreringsprosjektet til Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland i 1985 (Gaarder, Høitomt og Opheim 1986) ble satt i gang mens det enda var igjen en brukbar bestand av hortulan i tidligere Oppland fylke. Funnene av i alt 61 revirhevdende hanner og ca. 34 par fordelte seg på 9 kommuner, fra Gran i sør til Vågå i nord. Når tilsvarende registrering ble gjort i 1994 ble det bare funnet 9 – 10 revirhevdende hanner fordelt på 2 i Gran og 7 – 8 i Sør-Fron kommune. Denne reduksjonen på ca. 85% illustrerer hvor rask denne tilbakegangen har vært. Slik sett var det ikke overraskende at arten forsvant fra fylket bare snaue 10 år senere.

Registreringene viser hvor hortulanen holdt seg lengst. Her er det et område sør for Brandbukampen i Gran kommune og noen områder rundt Harpefoss og Hundorp i Sør-Fron kommune som peker seg ut. Det er således av interesse å se litt på hva som særpreger disse områdene. Det første som slår en er at dette er tørre, skrinne og solvendte områder i kulturlandskapet med åkerholmer og bremmer av skog i kantsonene. Spesielt Sør-Fron er kjent for sitt tørre klima. I hht. Kommunedelplanen for energi og klima 2010 – 2014 hadde Hundorp en nedbørsnormal på 460 mm for perioden 1961 – 1990. På de tørreste stedene i dette kulturlandskapet er vegetasjonen kort og tilnærmet «avsvidd» i tørre perioder av året, og det var her de fleste hortulanene holdt til.

Grasbrenning er noe som går igjen på de fleste stedene der hortulanen holdt seg lengst. I området sør for Brandbukampen, hvor den siste hortulanen ble hørt i 2003, har det vært drevet med målrettet brenning av dødgras på åkerholmer (Egge gard) helt fram til i dag, bl.a. som et skjøtselstiltak for den rødlistede og prioriterte plantearten dragehode (medd. Bjørn Harald Larsen). På garden Heggerud på Harpefoss – også et av de områdene der hortulanen holdt seg lengst – har gårdbrukeren (Arne Wadahl) oppgitt at han drev med omfattende brenning av dødt gras på våren helt fram til årtusenskiftet (Nævra 2002). Videre kan det nevnes at den tidligere bestanden ved Nord-Hove og Sør-Hove i Lillehammer kommune holdt til langsmed jernbanelinja, hvor det på den tiden ble foretatt årlig brenning i jernbaneskråningene. Det samme var tilfelle på Østre Toten. En stor andel av hortulanbestanden i 1980-årene holdt til langs jernbanelinja mellom Lena og Billitt. Her opphørte brenning av jernbaneskråningene da Skreiabanen ble nedlagt i 1988 (medd. Bjørn Harald Larsen). En parallell til dette finner vi også på Hadeland, hvor det i 1980-årene var en bra hortulanbestand langs jernbanelinja sør for Gran stasjon.

LITTERATUR

- Bekken J. 2020: Hortulan 2020. Resultater av feltregistreringer i Elverum, Våler, Åsnes og Grue kommuner i Hedmark. Rapport 16 s.
- Dale, S. 2009: Hortulanen er kritisk truet! Vår Fuglefauna 32: 108 – 115.
- Gaarder G., Høitomt, G. og Opheim, J. 1986: Prosjekt hortulan. Undersøkelse om utbredelse, bestandsstørrelse, bestandsendringer og biotopkrav hos hortulan i Oppland. Resultater fra 1985. Fylkesmannen i Oppland, Miljøvernavdelingen. Rapport nr. 4/86: 1 – 49.
- Gaarder G. 1995: Hortulanen i Oppland i 1994. Fugler i Oppland nr 1-1995: 1 – 18.
- Henriksen S. og Hilmo O. (red.) 2015: Norsk rødliste for arter 2015. Artsdatabanken, Norge. 193 s.
- Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjeseth, S. (red.) 2010: Rødliste over fugler. Artsdatabanken, Trondheim.
- Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oppland 1997: Fugler i Oppland. 280 s.
- Nævra, A. 2002: Hortulanens skjebnetime. Har viktige habitatkrav blitt oversett, og har løsningen på hortulangåten vært så nær at vi ikke har sett den? Vår Fuglefauna 25: 62-81.
- Opheim, J., Hoff, K. og Larsen, B. H. 2006: Sjeldne fugler i Oppland 2003. Årsrapport fra den lokale rapport- og sjeldenhetskomiteen (LRSK). Hujon nr. 2, 2006: 101 – 149.
- Øien, I. J. 1994: Hortulan *Emberiza hortulana*. S. 498 – 499 i: Gjershaug, J. O., Thingstad, P. G., Eldøy, S. & Byrkjeland, S. (red.): Norsk fugleatlas. Norsk Ornitologisk Forening, Klæbu.

Nesten rett vest med hønsehauken!

Av Anne Gri Stenbråten Henriksen

Lyden av tiggende hønsehaukunger en sommerdag i gammelskogen, varsler om at skogens listige og lynhurtige bakholdsjeger har en vellykket hekking. Og høyt-høyt i et tre har ungene fått sitt rede, gjenbrukt og pyntet med friske kvister for året. Vi er tett på for å ringmerke årets kull av hønsehauk, til vitenskapelig forskning og forvaltning av arten.

Årlig merkes over 250 000 fugler i Norge. I 2020 var drøye 180 av disse hønsehauk. Ved 2000-års skiftet var denne andelen betydelig høyere, med en topp i 1999 på 350 merkinger (Ref.: MUST Ringmerkingssentralen). At det ikke er flere merkinger har sammenheng med bestandsstørrelse og at reirplassering gjør ringmerkingen ressurskrevende. Siden 2015 er det merket 76 hønsehaukunger i gml. Oppland. I 2020 ble det registrert 11 hekkinger (ref.: Dehli .E. 2020. Rovfuglprosjekt rapport), og det ble merket 26 unger fra 8 reir. Det var ytterligere 3 hekkinger registrert som ikke ble merket. Til tross for relativt få merkinger, er årlige gjenfunn og kontroller i Norge ganske høy for hønsehauken, som ligger mellom 21 - 38 de siste 5 år.

Hannen er ingeniøren bak byggverket som er både stort og solid, og varer i generasjoner. Satt sammen av kvistrøyser på over halvannen meter i diameter, gjerne mer enn en meter høye og vekten kan bli opptil ett tonn. Hannen har gjerne tilrettelagt to til tre reder i territoriet, for hunnen vil ha noe å velge i før hun bestemmer årets hekkeplass.

Bilde til høyre: Et av årets kull 2020 i Gran kommune besto av tre store hunner og en mindre hann, nr. 2 fra venstre.

Når hønsehauken skal merkes må det planlegges godt. Vi må se klare indikasjoner på hekking som f.eks. skit på bakken rundt reiret, tidspunktet må være rett så kullet er stort nok til å bære ringer, og for å nå den krevende reirplasseringen må det til profesjonell hjelp av klatrere. Treet bør stå i fokus for skånsom behandling så langt det er mulig, for det kan bli mange turer opp og ned langs stammen til et gjenbruksrede.

T.v. Her bruker klatreren, Berger, teknikk ved å gå på stammen uten bruk av pigger, men heiser seg opp etter tau. Vel fremme fires en og en unge ned. Er kullet større enn to, må det alltid være igjen 2 i redet for tryggheten til ungene.

En av ungene er veid og det skal tas biometriske mål, for så å bli merket med id-ring og farget koding. En ring på hver fot.

Fordelen ved merking av reirunger er at vi har en sikker stedsopprinnelse, vi vet kullstørrelsen som indikerer reproduksjonsevne og bestandsutvikling, og vi vet alder. For hønsenhauken får vi en ekstra bonus. Her kan vi anslå, ganske nøyaktig, antall dager gamle de enkelte individer er ved innfløkte formler i kombinasjon med biometriske mål. Dermed si noe om utviklingen av tidsforskyving for hekkstart gjennom tidene. Vi kan også bestemme kjønn ved bruk av de biometriske målene på tarsen (tykkelse nederst på foten), vingelengde og vekt.

Bilde t.v. Tarsen måles og indikerer her størrelse for hann.

Bilde t.h. Veiting med fjørvekt. Vekten av posen trekkes fra, og dette kullet sprikte fra 780 – 1130 gr. Hannen med den laveste vekt.

Alle data blir senere loggført i en base for ringmerkere. Gjenfunn og kontroller utenfor Norge vil senere kunne spores. Slik får vi logget nyttige og viktige data til vitenskapelige formål og til forvaltningen. Noe av det vi vil vite er: Hvor er de viktige leveområdene, hekkeområdene, rasteområdene, trekkrutene og overvintringsområdene. Et stort grunnlag må til for å gi noen av disse svarene og danne historiske data. Det er fryktelig spennende å vente på om noen av merkingene blir rapportert. Når e-posten blinker med melding fra Ringmerkingsentralen gjør hjertet et lite hopp i halsen. Noen ganger er beskjeden at en merket fugl er funnet død, krasjet i et vindu, møtt en høyspentledning eller tatt av katt. Andre ganger har fugl vært innoen en annen ringmerker, kanskje i et annet land. Denne gangen var det melding om en observasjon i Norge. Ikke helt rett vest, men; 308 grader NV og 202 km fra fødestedet. 3 måneder og 27 dager etter den ble merket på Gran, dukker en av hunnene opp i Luster. Der blir den observert i fri ferdsel. Den kodede ringen gjorde det mulig for observatør å avlese uten å fange fuglen. Og vi kan konkludere med at adferden er i henhold til: At ungene i hovedsak trekker mot kystnære strøk, men de kan også trekke mot sør-Sverige og til Danmark. Voksne er utpregede standfugler (Ref.: MUST, Ringmerkingsatlas). Vi håper den får et godt og langt liv!

Fakta reft. MUST Ringmerkingsentralen:

- Eldste registrert hønsenhauk: 16 år, 7 mndr. og 28 dgr. Merket i Alta, gjenfunnet i Mjöholt, Jönköping, Sverige.
- Fram til nå er flere enn 10 millioner fugler blitt utstyrt med ring om beinet i Norge. En ring av metall med et unikt løpenummer og en returadresse. Gjenfunn registreres: <https://norskringmerkingsentral.no/aktuelt/ringmerkingsatlas>

Referat fra Styremøte 09.12.2020 på Dokka våtmarkssenter.

Til stede: Jon Opheim, Margaret Eggen, Annbjørg Backer, Bjørn Harald Larsen, Geir Høitomt, Ragnar Ødegaard og Anne Gri Henriksen.

Saksliste:

52/20 Referatsaker.

- Referat fra forrige styremøte på Biri 17.06.20.
- Referat fra sentralstyremøte i NOF 01.11.20.
- Vi har gjennomført kurs i bruk av artsobservasjoner v/Bjørn Harald Larsen 14.10. med 13 deltakere.
- Referat fra årsmøtet 05.09. på Gardermoen. Vi deltok med 4 repr. Jon Opheim (fylkesavd.), Anne Gri Henriksen (fylkesavd. og NOF Hadeland), Stein Roger Nybakke og Morten Aspaas (NOF Gjøvik, Toten og Land).
- Vi har svart på en henvendelse med spørsmål om foreningen arrangerer turer i Lillehammerområdet med tema fuglesang.
- Norsk institutt for naturforskning (NINA) har tegnet abonnement på Hujon.

53/20 Innkommen post.

- Reguleringsplan for Undseth går på Biri. Melding om vedtak fra Gjøvik kommune. I brevet vises til møte i Utvalg for Samfunnsutvikling 16.09. hvor det ble gjort vedtak om å ikke fastsette planprogrammet og at reguleringsplanprosessen avsluttes. Dette på grunn av samlet vurdering av de negative konsekvensene planforslaget kan medføre. Vedtaket var enstemmig.
- Oppstart av verneprosess for 19 skogområder i Viken. Ingen av disse ligger innenfor tidligere Oppland fylke.
- Henv. /spørsmål via Birdlife fra en privatperson angående stor hytteutbygging i vernskog ca. 1030 moh. i Etnedal kommune. Geir Høitomt følger opp.
- Melding om godkjent områdereguleringsplan for Skjerven næringspark, Gjøvik kommune.

54/20 Detaljeringsplan for Kleivberga, Ringebu kommune. Varsel om oppstart og utlegging av planprogram til offentlig ettersyn. Vi har sendt uttalelse (26.09.20) der vi i hovedsak peker på nærhet til en hekkeplass for hønhauk.

Saken er nå ute på en ny høringsrunde (varsling om oppstart av detaljregulering og offentlig ettersyn av forslag til planprogram) med uttalelsesfrist 15.12. Jon har laget forslag til uttalelse som blir sendt.

Vi er også kontaktet av planleggingsfirmaet Rambøll som har ansvar for konsekvensutredning av naturmangfold i deler av planområdet. Her har vi oversendt opplysninger om hekkeplass for hønhauk.

55/20 Planlagt vassdragstreff i Vågå 03. – 05.09. med fokus på planene om flomsikring av elva Finna, som er et vernet vassdrag. Arrangementet vil ha både en seminardel og en befaring. NOF, avd. Oppland er spurt om vi kan være medarrangør sammen med Naturvernforbundet og Gudbrandsdal Sportsfiskeforening. Vi er også spurt om vi kan bidra med orientering om fuglelivet på befaringsdagen, som trolig blir i Finndalen. Sel og Ottadalen lokallag er også koblet på denne saken. Styret mener at en her i større grad bør rette fokus mot de store verneverdiene knyttet til lav, sopp, moser og planter i elvekløfta, og at fagfolk på disse feltene bør kontaktes. En evt. markdag i Finndalen blir feilplassert i forhold til hovedfokuset for vassdragstreffen. Jon videreformidler disse synspunktene.

- 56/20 Prosjekt «Fugleturer i Oppland» (tilskudd til friluftaktivitet). På grunn av koronasituasjonen måtte mange av våre faste turarrangementer utgå. Tilsagnet på kr. 15000,- er allerede overført vår konto, noe som vil bli innregnet i neste års søknad.
- 57/20 Planstrategi 2020 – 2024 i Lesja kommune. Med assistanse fra FNF er en fellesuttalelse mellom oss og Naturvernforbundet i Oppland oversendt.
- 58/20 Kommunedelplanen sin samfunnsdel 2020 – 2032 Øystre Slidre. FNF vil trolig skrive forslag til felles uttalelse innen fristen 04.01.21.
- 59/20 E6-utbygging gjennom Lågendeltaet. *Lågendeltaets Venner* arrangerte 22.10. et stort folkemøte på Lillehammer med Dag Hessen som innleder via nett, og et diskusjonspanel bestående av stortingsrepr. Arne Nævra, leder i Norges Naturvernforbund Maren Esmark m.fl. Vi støttet arrangementet med kr. 2 500,- og deltok med stand i forkant av møtet, som samlet rundt 70 personer. Det store engasjementet mot dette vegprosjektet har pågått samtidig med reguleringsplanarbeid og detaljprosjektering av den vedtatte brua gjennom Lågendeltaet naturreservat ved Hovemoen gård. Sammen med NOF sentralt har vi bl.a. skrevet et innlegg i avisa GD der vi bl.a. har satt fokus på dagens forvaltning av norsk natur, manglende beskyttelse av allerede vernet natur, med tap av biologisk mangfold som resultat. På den annen side har vi de seneste ukene bidratt med både råd og anbefalinger overfor Norconsult AS, som nå arbeider med reguleringsplan og konsekvensutredning. Her har vi også deltatt på ei felles befaring i området hvor den nye brua er planlagt.
- 60/20 E6 Storhove – Øyer. Nye Veier AS. Søknad om utslippstillatelse i anleggsfasen. Frist for uttalelse 01.11.20. Vi har ikke uttalt oss.
- 61/20 Norsk Transportplan (NTP) skal behandles av Stortinget i juni neste år. I denne forbindelse har Nye Veier fremmet forslag om 4-felts veg med fartsgrense 110 for Rv. 4 på strekningen Oslo – Mjøsbrua. FNF har - sammen med medlemsorganisasjonene - engasjert seg sterkt i denne saken. Uansett trasevalg innebærer dette svære natur-inngrep. Saken har fått mye medieomtale, bl.a. stort oppslag i Oppland Arbeiderblad, hvor NOF Hadeland og NOF Gjøvik, Toten og Land var representert. Anne Gri har senest deltatt i et Teamsmøte 24.11. for å diskutere videre framdrift i arbeidet mot disse planene.
- 62/20 Detaljregulering av Veum masseinntak. Varsel om utvidelse av planområde med frist 26.11.20. Vi har ikke uttalt oss, men har vært i kontakt med kommunen om saken.
- 63/20 Utvidelse av verneforslag for skog i Viken. Begrenset høring. Gjelder en utvidelse på ca. 90 dekar i Larshus naturreservat i Lunner kommune. Ingen merknader.
- 64/20 Frivillig vern av skog – melding fra Fylkesmannen i Innlandet om oppstart av verneprosesser etter naturmangfoldloven. For vårt område gjelder dette Olberg i Vestre Slidre (1391 dekar), Sløtet i Vestre Slidre (60 dekar), Kauserdutjernet i Vestre Toten (210 dekar) og utvidelse av Turrind naturreservat i Nordre Land (8427 dekar nytt areal). Frist for uttalelse 21.12.2020. Geir forbereder en høringsuttalelse.
- 65/20 Profileringsprosjekt på NOF sine hjemmesider (Birdlife). Vi har over lang tid vært beskjedne i å bekjentgjøre mange av våre aktiviteter på NOF sine nettsider. I løpet av høsten har vi hatt 4 store «nyheter» i Birdlife. Først saken om den planlagte DNT hytta i Nord-Fron (som nå er trukket), deretter en gladmelding om stopp av planlagt masseuttak i Biri (i et hubrorevir), videre vårt engasjement i vegsaken gjennom Lågendeltaet og nå sist et oppslag om bestandsovervåking av alpine fjellender der vi nettopp har presentert en rapport.

- 66/20 Planlagt DNT-hytte («Dronningsetra») ved Strålvatnet i Nord-Fron. Det har vært stor aktivitet og en lang rekke avisinnlegg om denne saken gjennom hele høsten, bl.a. en underskriftskampanje i Facebook med stor oppslutning. I begynnelsen av november kom det brev fra Fylkesmannen i Innlandet stilet til Kommunal- og moderniserings-departementet, der de erklærte seg som inhabile i å avgjøre innkomne klagesaker. Departementet ble anmodet å oppnevne settefylkesmann. Kort tid etter trakk DNT hele byggeprosjektet.
- 67/20 Besøksstrategi og informasjonsplan for verneområdene på Dovrefjell, basert på en sårbarhetskartlegging. Høring med frist 31.12.20. Geir følger opp.
- 68/20 På oppdrag fra Miljødirektoratet skal Fylkesmannen i Innlandet legge inn kjente lokaliteter for hubro i Rovbasen. Øyvind Fredriksson i Rendalen kommune er engasjert i å utføre arbeidet. I denne forbindelse har Geir og Jon deltatt på et arbeidsmøte hos Fylkesmannen 30.09. og et nytt arbeidsmøte med Fredriksson på Elverum 10.11. Fra vår side har vi bidratt med samlerapporter på hubro for perioden 1980 – 2020.
- 69/20 Nye henvendelser om hønsehauk. I forbindelse med planene om utvidet masseuttak i Kleivberga i Ringebu har vi funnet en ny reirlokalisitet for hønsehauk som er oversendt Fylkesmannen i Innlandet og Glommen Mjøsen Skog. Vi har også svart på en henvendelse fra Glommen Mjøsen Skog vedr. en gammel hønsehauklokalisitet på Dovre, hvor det planlegges skogsdrift.
- 70/20 Årets registreringsprosjekter - lappspurv og fjellender. Rapporten for fjellender er ferdig og utsendt. For lappspurv har vi oversendt en foreløpig rapportering.
- 71/20 Planlagt møte med lokallagene. Vi har utsatt dette møte av hensyn til korona-situasjonen, men vi vil prøve å få gjennomført dette på Våtmarkssenteret på Dokka 27. januar. Innkalling vil bli sendt.
- 72/20 Årets vannfugltelling. «Tellekorpset» kontaktet og vi starter opp lørdag 12.12.
- 73/20 Registreringsprosjekter i 2021. Etter flere gode forslag var det enighet om å følge opp med en ny registrering av hekkende rødlistearter i rike vannmiljøer, dvs. 5 år etter forrige kartlegging. Dette gjelder artene makrellterne, hettemåke, sothøne, sivhøne og toppdykker. Videre ønsker vi en ny kartleggingsrunde på fjellmyrløper, hvor forrige statusrapport er 20 år gammel. Det kan her dreie seg om 20 – 25 lokaliteter å besøke. Samtidig legger vi opp til en inventering av noen av våre sjeldne vaderarter i høyfjellet, i første rekke myrsnipe og svømmesnipe. Det vil her bli valgt ut ca. 10 lokaliteter hvor vi har et bra referansemateriale fra tidligere år. Bjørn Harald ordner med søknadene innen fristen 15. januar. Til sammen er dette prosjekter som favner over hele fylket, og hvor vi er avhengig av god oppslutning blant medlemmene for å kunne lykkes.
- 74/20 Økonomisk situasjon. Rapport fra kasserer.
- 75/20 *Det er ønskelig å få flere til å bidra med stoff til Hujon, gjerne flere historier. Styret foreslår at lokallagene utfordres til å bidra med stoff til en side hver.***
- 76/20 Hjemmesidens fremtid blir tema på neste styremøte.

SISTE NYTT

Av Jon Opheim

Perioden 01.01. – 31.31.2021.

En vinter med langvarige kuldeperioder har satt sitt preg på denne periodens observasjoner. Likevel er det kommet inn mye av interesse, blant annet gjennom den tradisjonelle Hagefugltellingen i januar/februar. Fra mange kanter av fylket er det rapportert om gode smånagerforekomster, noe de mange ugleobservasjonene på ettervinteren gir en god bekreftelse på. Vi kan nok derfor gå en spennende vår og sommer i møte. De helt store overraskelsene har kanskje uteblitt denne vinteren, bortsett fra det store antallet med lomvi sør i Mjøsa som er temmelig oppsiktsvekkende.

Knoppsvane

Det er gjort en rekke observasjoner fra nord til sør i Oppland gjennom hele perioden. Det vises til oppsummering av vinterens vannfugltelling i et senere nr. av Hujon.

Kortnebbgås

Ringebu: 150 - 200 trekkende ind. over Sperrehaugen 27.03. og en mindre flokk hørt trekke over samme område 31.03., **Lillehammer:** 80 trekkende ind. Storsvea 25.03., flokk hørt trekkende over Pynten 27.03., 55 trekkende ind. over Jørstadmoe 28.03., 20 trekkende ind. over Lågendeltaet 31.03. og to flokker på hhv. 180 og 80 ind. trekkende over Reistadbakkene på Vingnes 31.03., **Gjøvik:** 190 trekkende ind. Stangstuguhøgda på Vardalsåsen 27.03., **Vestre Toten:** 450 trekkende ind. over vanntårnet på Eina 28.03., **Østre Toten:** 180 trekkende ind. over Totenvika 28.03., hhv. 4 og 15 rastende ind. Båkinnstranda på Kapp 28.03. og 31.03. og 50 rastende ind. Mjøsa ved Kapp brygge 31.03., **Gran:** Hhv. 2, 135 og 120 ind. Røykenvika 23.03., 28.03. og 29.03. og 39 ind. Lysenstøa 30.03., **Søndre Land:** To flokker på hhv. 157 og 220 ind. trekkende over Fluberg 27.03., **Nord-Aurdal:** 5 rastende ind. Grandadn 27.03. og 28.03. og 1 ind. Tisleia ved Ølsjøen 30.03., **Vestre Slidre:** 70 trekkende ind. Midtre Syndin 31.03.

Grågås

Sør-Fron: 1 ind. Lågen ved Breiviksbrua 25.03. og hhv. 2 og 1 ind. Harpefosdammen 28.03. og 30.03., **Lillehammer:** Hhv. 4 og 1 ind. Lågendeltaet 20.03. og 21.03. og 8 ind. over Prestkjerringa i Fåberg vestfjell 23.03., **Gjøvik:** 1 ind. Hunnselvas utløp 23.03., 4 ind. Rambekkvika 26.03. og 6 ind. Mjøsa ved Bråstad 31.03., **Vestre Toten:** 4 ind. ved Eina stasjon 12.03., **Østre Toten:** Hhv. 1 og 3 ind. Mjøsa ved Panengen 12.03. og 19.03., 2 ind. Totenvika 28.03. og hhv. 1 og 22 rastende ind. Mjøsa ved Kapp brygge 30.03. og 31.03., **Gran:** 1 - 34 ind. i Røykenvika følgende dager: 4 ind. 15.03., 1 ind. 20.03., 9 ind. 22.03., 17 ind. 23.03., 19 ind. 24.03., 11 ind. 26.03. og 34 ind. 28.03. Videre 3 ind. Askjumelvas utløp i Randsfjorden 23.03., 5 ind. Rekstad 24.03., 1 ind. Aschimlandet i Randsfjorden 27.03. og hhv. 11 og 18 ind. Lysenstøa, Aschimlandet, 27.03. og 30.03., **Jevnaker:** 3 Bergertjern i Randselva 26.03. og hhv. 4 og 10 ind. sørenden av Randsfjorden 26.03. og 28.03., **Søndre Land:** Hørt trekkende over Lausgarda 22.03.

Grågås X Kanadagås

Gran: 1-2 ind. Røykenvika 26.03.

Grågås og kanadagås med sin unge fra 2020. Mulig de hekket ved Jarenvannet. Bildet ble riktig så bra pedagogisk sett. Foto: Per Åge Skålerud

Kanadagås

Vågå: 3 ind. utosen av Vågåvatnet 21.03., **Sel:** 1 ind. Selsmyrene 30.03., **Sør-Fron:** Hhv. 4, 5, 17, 4 og 6 ind. Harpefosdammen 21.03., 22.03., 24.03., 28.03. og 30.03., 12 ind. Lågen ved Breivegsbrua 25.03., hhv. 1 og 3 ind. Fryasletta 29.03. og 30.03., 12 ind. Rykhussumpene 30.03. og 2 ind. Lågen ved Hundorp bru 30.03., **Lillehammer:** 1 ind. Hunderfosdammen 18.03., 3 - 36 ind. i Lågendeltaet følgende dager: 4 ind. 20.03. og 21.03., 5 ind. 22.03., 7 ind. 23.03., 10 ind. 24.03., 19 ind. 25.03., 3 ind. 26.03., 35 ind. 28.03., 34 ind. 29.03., 36 ind. 30.03. og 24 ind. 31.03. Ellers 1 ind. Kroken i Mesnaelva 24.03., **Gjøvik:** 2 ind. Eikstadtjernet 25.03., **Vestre Toten:** 1 ind. ved Eina stasjon 22.03.,

Østre Toten: 11 ind. Totenvika 25.03., **Gran:** Mellom 11 - 48 ind. i Røykenvika følgende dager: 11 ind. 20.03., 31 ind. 22.03., 45 ind. 23.03., 48 ind. 24.03., 30 ind. 26.03., 25 ind. 28.03. og 18 ind. 30.03. Videre 9 ind. Rekstad 24.03., 6 ind. Aschimlandet i Randsfjorden 27.03., 4 ind. Lysenstøa, Aschimlandet, 27.03. og 28 ind. Jarenvannet 29.03., **Lunner:** 4 ind. Strykenvatnet 28.03., **Jevnaker:** Hhv. 9 og 8 ind. sørenden av Randsfjorden 26.03. og 28.03., **Søndre Land:** 9 ind. ved Fluberg bru 24.03., **Nord-Aurdal:** Hhv. 8, 14, 16 og 9 ind. Grandadn 24.03., 25.03., 28.03. og 30.03., hhv. 2 og 4 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 24.03. og 28.03., 3 ind. Pollaøya 27.03. og 4 ind. ved Sundvoll bru 30.03., **Vestre Slidre:** 14 ind. Strondafjorden ved Ulnes 25.03., 2 ind. Katten 27.03. og 28.03. og 2 ind. Bryggjenøbbe i Røn 31.03., **Vang:** 4 ind. Vangsmjøsa ved Sparstadodden 26.03., 4 ind. Norsvinfjorden 26.03. og 2 ind. Lomendeltaet 26.03.

Hvitkinngås

Østre Toten: 3 ind. Båkinstrand på Kapp 28.03.

Gravand

Østre Toten: 8 ind. Båkinstrand på Kapp 31.03., **Nord-Aurdal:** 6 ind. Grandadn 31.03.

Krikkand

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Gran: 1 ind. Røykenvika 05.01., 06.01. og 07.01.

Snadderand

Østre Toten: 1 hann Mjøsa ved Kapp 28.03.

Toppand

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Gran: 1 ind. Røykenvika 05.01.

Svartand

Jevnaker: 1 ind. Bergertjern i Randselva 04.01.

Sjøorre

Nord-Fron: Fra forrige rapportperiode: To hekkende par på Afstjønna med hhv. 2 og 7 unger i juli og august 2020, **Gjøvik:** 1 ind. Rambekkvika 15.03.

Islom/gulneblom (ubestemt)

Østre Toten: 1 ind. Mjøsa ved Kapp brygge 31.03.

Dvergdykker

Sør-Fron: 1 ind. Lågen ved Klokkerstranda på Harpefoss 18.01., 24.01. og 28.01.,

Østre Toten: 1 ind. observert jevnlig Mjøsa på Kapp i perioden 08.01. - 26.01.

Toppdykker

Østre Toten: 1 ind. Totenvika i perioden 25.03. - 29.03., **Gran:** Hhv. 2 og 1 ind. Røykenvika 01.01. og 07.01.

Horndykker

Østre Toten: 2 ind. Båkinstrand på Kapp 20.03.

Storskarv

Sør-Fron: 1 ind. Harpefosdammen 21.03., **Gjøvik:** Hhv. 1, 2, 1 og 3 ind. Rambekkvika i Mjøsa 03.01., 27.02., 12.03. og 15.03., 2 ind. Vårnesstranda i Mjøsa 24.01., hhv. 8, 6, 4 og 4 ind. Hunnselvas utløp 03.03., 09.03., 23.03. og 25.03. og 6 ind. Mjøsa ved Bråstad 21.03., **Vestre Toten:** 5 ind. Berja på Einafjorden 01.01., **Østre Toten:** 1 - 8 ind. rapportert følgende dager fra Mjøsa ved Kapp brygge: 1 ind. 01.01., 04.02. og 10. - 12.02., 5 ind. 18.02., 1 ind. 21.02., 8 ind. 26.02., 3 ind. 01.03., 4 ind. 02.03., 1 ind. 03.03., 2 ind. 15.03. og 3 ind. 31.03. Videre hhv. 4, 1 og 1 ind. Båkinnstranda på Kapp 21.02., 09.03. og 16.03., 1 ind. Veibyvika i Mjøsa 25.02., hhv. 8 og 1 ind. Hekshusstranda på Kapp 25.02. og 09.03., hhv. 3 og 1 ind. Faulkalstranda på Kapp 27.02. og 28.02. og 1 ind. Totenvika 28.02. og 25.03., **Gran:** 1 ind. Røykenvika 07.01., hhv. 2 og 9 ind. Randsfjorden ved Eidsand 13.01. og 3 ind. Aschimlandet i Randsfjorden 29.01., **Søndre Land:** 1 ind. Husodden i Randsfjorden 13.01., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 01.01., **Vestre Slidre:** 1 ind. Ferisfjorden 24.01. og 1 ind. Katten 27.03.

Gråhegre

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Lesjaleira 26.02.

Havørn

Lesja: Hhv. 1, 2 og 1 ind. Lesjaleira 26.02., 26.03. og 31.03., **Dovre:** 1 ind. over Dovre sentrum en dag i slutten av februar, **Skjåk:** 1 ind. ved Soglo 23.03., **Lom:** 1 ind. over Lom sentrum 29.03., **Nord-Fron:** 1 ind. Harpefosdammen 22.03., **Øyer:** 1 ind. Trettenstrykene fuglefredningsområde 20.03., **Lillehammer:** 1 ind. over Lillehammer 24.03., **Østre Toten:** 1 ind. Kapp 03.01. og 1 ind. Langsletta 15.02., **Gran:** 1 ad. ind. Vasslia 12.01. og 1 ind. Røykenvika 30.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. (2 K) Dokkafjorden i Vestringsbygdi 24.03. og 27.03.

Musvåk

Lillehammer: 1 ind. Smestad 15.03., **Gran:** Hhv. 2, 1 og 1 ind. Brandbukampen 18.03., 22.03. og 27.03., **Lunner:** 1 ind. Grindvollinna 30.03., **Jevnaker:** 1 ind. ved Hallomtjern 30.03., **Søndre Land:** 1 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 29.03.

Dvergfalk

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Lillehammer: 1 ind. Solhøgda 06.02.

Vandrefalk

Sør-Fron: 1 ind. ved kjent hekkeplass 30.03., **Øyer:** 1 ind. ved kjent hekkeplass 25.03., **Gausdal:** 1 ind. i Svatsum 30.01. og 1 ind. ved kjent hekkeplass 30.03., **Vestre Toten:** 1 ind. ved vanntårnet på Eina 30.03., **Østre Toten:** 1 ind. Apelsvoll 01.03. og 1 ind. Båkinnskogen på Kapp 28.03., **Gran:** 1 ind. Røykenvika 23.03., **Lunner:** 1 ind. Myrvoldvegen på Harestua 23.01. - 29.01., **Vang:** 1 ind. på kjent hekkeplass 25.03. og 26.03.

Sothøne

Lom: 5 ind. Åsjo 27.03., **Gran:** 3 ind. Sagatangen i Jarenvannet 09.03., **Jevnaker:** Hhv. 1 og 23 ind. sørenden av Randsfjorden 04.01. og 26.03.

Tjeld

Lillehammer: Hhv. 2, 2 og 3 ind. Lågendeltaet 29.03., 30.03. og 31.03., **Gjøvik:** Hhv. 1 og 2 ind. Hunnselvas utløp 28.03. og 29.03., **Østre Toten:** Hhv. 18 og 1 ind. Hekshus på Kapp 24.03. og 28.03., hhv. 2, 3 og 2 ind. Totenvika 25.03., 27.03. og 28.03., 2 ind. Pangengen brygge 26.03. og hhv. 1 og 2 ind. Kapp brygge 30.03. og 31.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Grandadn 23.03.

Kvartbekkasin

Gjøvik: 1 ind. Svennesvollene 12.01.

Hettemåke

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Østre Toten: 1 ind. Totenvika 26.02.

Fiskemåke

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Gjøvik: Hhv. 4, 22, 2 og 13 ind. Hunnselvas utløp 08.01., 13.01., 26.02. og 27.02. og 25 ind. Rambekkvika 27.02., **Østre Toten:** Hhv. 2, 1 og 11 ind. Mjøsa ved Kapp 30.01., 09.02. og 10.02., hhv. 5 og 70 ind. Totenvika 21.02. og 26.02. og 40 ind. Hammerstadvika i Mjøsa 25.02.

Sildemåke

Lillehammer: Hhv. 1, 5, 1 og 7 ind. Lågendeltaet 26.03., 29.03., 30.03. og 31.03.,

Gjøvik: 3 ind. Svennesvollene 28.03. og hhv. 3 og 14 ind. Rambekkvika 28.03. og 31.03.,

Jevnaker: Hhv. 10 og 5 ind. sørenden av Randsfjorden 26.03. og 28.03.

Gråmåke

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Gjøvik: Hhv. 19 og 2 ind. Hunnselvas utløp 13.01. og 27.02. og 8 ind. Rambekkvika 27.02.,

Østre Toten: Hhv. 3, 4, 4, 11 og 10 ind. Mjøsa ved Kapp 01.01., 09.02., 10.02., 26.02. og 27.02., 1 ind. Langsletta 15.02., 1 ind. Båkinstrand på Kapp 21.02. og 10 ind. Hammerstadvika i Mjøsa 25.02.

Svartbak

Lillehammer: Hhv. 1, 1, 4, 1, 1 og 1 ind. Lågendeltaet 17.03., 24.03., 25.03., 27.03., 30.03. og 31.03.,

Gjøvik: 1 ind. Rambekkvika 31.03., **Østre Toten:** 1 ind. Hammerstadvika i Mjøsa 25.02.,

Jevnaker: Hhv. 6 og 3 ind. sørenden av Randsfjorden 26.03. og 28.03.

Lomvi

Østre Toten: Opptil 24 ind. i Mjøsa ved Kapp, hvor følgende er rapportert: 24 ind. 19.02., 4 ind.

23.02., 9 ind. 26.02., 5 ind. 27.02., 23 ind. 02.03., 1 ind. 03.03., 2 ind. 12.03. og 1 ind. 15.03. Videre hhv. 9, 4 og 1 ind. Båkinstrand ved Kapp 21.02., 25.02. og 09.03., 3 ind. Hekshusstranda ved Kapp 25.02., 3 ind. Kihlestranda 25.02., hhv. 1 og 14 ind. Totenvika 26.02. og 28.02. og hhv. 23 og 40 ind. Mjøsa utenfor Panengen 12.03. og 19.03.

Ringdue

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Lillehammer: 1 ind. foringsplass i Rustadvegen 25.01. - 31.01.,

Gjøvik: 1 ind. Nordby 04.01. og 2 ind. Lunnerlinna ved Kalvsjø 28.01.

Skogdue

Vestre Toten: Hhv. 1 og 2 ind. Kjelsrud på Reinsvoll 14.03. og 28.03. og 1 ind. Nygard på Eina 28.03.,

Østre Toten: 1 ind. Vennevoll 14.03., 1 ind. Gårdlaus 23.03., 1 ind. Mellem Rustad 26.03. og 2 ind. Båkinjordet 31.03.

Tyrkerdue

Sør-Fron: 2 ind. Hundorp 29.01., 15.02. og 16.02., senere 1 ind. samme sted 25.03. og 29.03.,

Lillehammer: Fast tilhold på foringsplass ved Maihaugen med 1 – 3 ind. fram til 20.02., senere bare 1 ind. observert. Ellers 1 ind. Randgårdsvn, Kringsjø, 11.01., 3 ind. Engvegen 30.01., 2 ind.

Hougnersgt. 31.01., 2 ind. Utsiktsbakken 31.01., 1 ind. Amtmann Sommerfeltsv. på Busmoen 31.01., hhv. 3 og 4 ind. Nordre Gravlund 09.02. og 24.02., 2 ind. ved Håkons Hall/Lysgårdsbakkene 04.03. og

3 ind. Søndre Park/Skoletorget 21.03., **Gjøvik**: 2 ind. Trodhjemsvegen 35 i Gjøvik 30.01. og 2 ind. Brusvefaret i Gjøvik 25.01. - 31.01., **Østre Toten**: 1 ind. Kraby 31.01. og 1 ind. Kollsbakken i Lensbygda 31.01., **Søndre Land**: Hhv. 2 og 1 ind. Hov sentrum 30.01. og 26.03.

Hubro

Lesja: 1 ind. hørt på kjent lokalitet 18.03. og 30.03., **Lom**: 1 ind. hørt på kjent lokalitet flere kvelder i slutten av mars, **Ringeby**: 1 ind. hørt fra kjent lokalitet 28.02. og 1 ind. hørt fra en annen kjent lokalitet 09.03., **Gjøvik**: 1 ind. hørt på kjent lokalitet 07.02., 24.02., 26.02., 01.03. og 09.03., **Søndre Land**: 1 ind. hørt på gammel lokalitet ca. 08.03., **Sør-Aurdal**: 1 ind. hørt på kjent lokalitet 04.03. og 1 ind. hørt på en annen kjent lokalitet ca. 20.03. og 24.03., **Vang**: 1 ind. hørt fra gammel lokalitet 28.03.

Haukugle

Dovre: 1 ind. Steintjønne på Fokstumyra 24.01., 1 ind. Nordsætre 13.02., 1 ind. Fokstugu Fjellstue 15.02. og 1 ind. ved Hjellsætrin 18.02., **Vågå**: 2 ind. Randsverk 26.03., **Sel**: 1 ind. Sundtjønnaugen 13.02., **Nord-Fron**: 1 ind. Breistulen i Skåbu 23.02. og flere kvelder i slutten av mars, **Ringeby**: 1 ind. ved Tromstjønnet 30.03. og 1 ind. Vangen på Rollstulen 30.03., **Øyer**: 1 ind. ved Buenget i Sørbygda 20.02. og 21.02. og 1 ind. Knidalen ved Hornsjø 13.03., **Lillehammer**: 1 ind. Prestkjerringa 02.03., 1 ind. Abortjernet 04.03., 1 ind. ved Storlondammen 17.03. og 1 ind. Saksumsdalskjølen 16.03., **Gjøvik**: 1 ind. Sjurdsvea 17.02., 1 ind. Haslisætra 17.02., 1 ind. Stangstuguhøgda på Vardalsåsen 25.02. - 09.03., 20.03. og 25.03., 1 ind. Lunden i Snertingdalen 14.03., hhv. 1 og 2 ind. Bergstugua/ Hasvollseter 27.03. og 28.03. og 1 ind. ved Glæstادتjernet 28.03., **Østre Toten**: 1 ind. Anfinssætre 23.02. og 1 ind. Fiskelaussætra 22.03., **Gran**: 1 ind. Reviholen på Hennung 07.02., **Lunner**: 1 ind. Helgeland 27.01., **Jevnaker**: 1 ind. ved Trantjern 06.02. og 1 ind. ved Tverrsjøen 06.02., **Nordre Land**: 1 ind. Slåtten sæter 02.01., 1 ind. Øvrebygd i Nord-Torpa 06.01., 23.01. og 31.01., 1 ind. Åssæterbrua 17.01., 1 ind. Smørslugua, Skardberga, 17.01., 1 ind. Vest-Torpa 20.01., 1 ind. Nysætra 24.01., 1 ind. Skinnerlibakken 28.01., 1 ind. Slugulia ved Svensktoppen 14.02., 1 ind. Synnfjellporten 19.02., 1 ind. Vesleslåtten sørvest for Spåtind 20.02., 1 ind. Elgsmyra 25.02., 1 ind. Åssætra 16.03. og 1 ind. Fjellroa 19.03. og 20.03., **Sør-Aurdal**: 1 ind. Skrukkefyllhaugen i Vassfaret 15.03., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Langestølen 07.03., **Vestre Slidre**: 1 ind. Midtre Syndin 31.03., **Øystre Slidre**: 1 ind. Vangsjøen 21.02. og 1 ind. Fetastølane 26.02.

Kattugle

Sel: 1 ind. Storrustveien på Dahlefeltet på Otta 17.03., **Nord-Fron**: 1 ind. Skåbu 25.02., **Sør-Fron**: 1 ind. Klokkarstranda 12.01. og 25.02. og 1 ind. Hardvollsmorka 02.03., **Øyer**: 1 ind. ved Øyer kirke 21.03. og 24.03., **Lillehammer**: 1 trafikkdrept ind. på E-6 ved Busmoen 11.02., 1 ind. Reistadbakkene på Vingnes 23.02. og 21.03., hhv. 2 og 1 ind. Skårsetlia 01.03. og 04.03. og 1 ind. ved Kringsjø 28.03., **Gausdal**: 1 ind. Holteskogen 16.03. og 19.03., **Gjøvik**: 1 ind. ved Eikstadtjernet 25.02. og 02.03., 1 ind. Drogset 26.02. og 1 ind. Mjølkevegen 03.03., **Vestre Toten**: 1 ind. Midtskogen 13.03., **Østre Toten**: 1 ind. Tallerudvegen 14.03. og 1 ind. Ovren øst 23.03., **Gran**: 1 ind. ved Solheim Barnehage 31.01., 1 ind. i Brandbukampen 06.02., 1 ind. Grymyr 06.02., 1 ind. Gullerudvika 23.02., 1 ind. Framstad 27.02., 1 ind. Gullen 27.02., 1 ind. Bjørktangen ved Jarenvannet 27.02. og 1 ind. Ensrud 04.03., **Lunner**: 2 ind. Kraggerud Øvre 27.02. og 1 ind. Raastadbakka, Volla, 27.02., **Søndre Land**: 1 ind. ved Store Odnes 08.02., 18.02. og 25.02., 1 ind. Ornes 21.02., 1 dødt ind. ved Fluberg bru 16.03. og 1 ind. Lausgarda 22.03., **Nordre Land**: 1 ind. Dokka 25.02. og 1 ind. Brudalen 09.03. og 10.03., **Nord-Aurdal**: 1 ind. Strand ved Strondafjorden 21.03., **Vang**: 1 ind. ved Vennis 25.03. og 1 dødt ind. Vang sentrum 25.03.

Hornugle

Sør-Fron: 1 ind. ved foringsplass Brennhaugen 30.03. og 31.03., **Vestre Toten**: 1 ind. Midtskogen 25.03.

Jordugle

Nord-Fron: 1 ind. Breistulen i Skåbu 29.03.

Perleugle

Lesja: 1 ind. Nestande 12.03. og 13.03. og 1 ind. vest for Lesja sentrum 14.03.,
Skjåk: 1 ind. ved Liavatnet 28.02., **Lom:** 1 ind. Sandom/Vamtjønne 12.03. og 13.03.,
Sel: 1 ind. Aaseng Mitre 30.03., **Nord-Fron:** 1 ind. Rustom gård 31.01., 1 ind. Skåbudalen 25.02. og 1 ind. Hovdevegen i Kvamsfjellet 28.03., **Sør-Fron:** 1 ind. med fast tilhold Brennhaugen i hele perioden. Ellers 1 ind. Hardvollsmorka 31.03., **Ringebu:** 1 ind. Trabelia 24.02. og 1 ind. Søråa/Pulla 28.02. og 14.03., **Øyer:** 1 ind. ved Wasrud på Tretten i mars måned og 1 ind. Lisgrenda 21.03.,
Lillehammer: 1 ind. Avskåkån 28.02. og 20.03., 1 ind. ved Mesnasaga 06.03. og 20.03., 1 ind. Mesnaelva ved Kroken 20.03. og 1 ind. Sjæsæterlia 20.03., **Gausdal:** 1 ind. Holthaugen 27.02., 1 ind. Sandvold 08.03., 3 ind. i Auggedalen 16.03. og 1 ind. ved Håmårsberget i Vestre Gausdal 16.03.,
Gjøvik: 1 ind. Brunsetra 31.01., 1 ind. Haughytta 31.01. og 13.03. og 1 ind. Skonhovd i Snertingdal 26.02. og 13.03., **Vestre Toten:** 1 ind. Sønstebygrenda 09.03., 1 ind. Korsen 09.03., 1 ind. Hoelsveen på Eina 09.03. og 1 ind. Einavoll 16.03., **Østre Toten:** 1 ind. Laupen 22.03., 1 ind. Langmyra, Synstebysætra, 23.03. og 1 ind. Jenssætra 23.03., **Gran:** 1 ind. Gjellbakken, Jaren, 31.01. og 12.02.,
Søndre Land: 1 ind. Lausgarda 22.03., **Nordre Land:** 1 ind. Søndre Åsen i Nord-Torpa 04.01. og 12.02., 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 31.01., 28.02. og 03.03., 1 ind. Øverbygd i Nord-Torpa 31.01., 1 ind. Dørstaden 25.02. og 3 ind. Hugulia 25.02., **Etnedal:** 1 ind. Fjellslinna 31.01., hhv 2 og 1 ind. Fjelltun 25.02. og 12.03., 1 ind. Flatøygården 27.02., 1 ind. Kvedno 27.02., 1 ind. Bjødneigarden 27.02., 1 ind. Tonsåsen 27.02., 1 ind. Stamparstogo på Bruflat 27.02., 1 ind. Kleivagrettin 27.02., 1 ind. Voll 27.02., 1 ind. Lundebrua 27.02., 1 ind. Lundby 27.02., 1 ind. Øylo vest 27.02., 1 ind. Solvegen 27.02., 1 ind. Støytfosbrua 27.02., 1 ind. Torshaugen-Klattstølen 27.02., 1 ind. Rødningsslie 27.02., 1 ind. Steinsetbygdevegen 17.03. og 1 - 2 ind. Granlund på Bruflat følgende dager: 1 ind. 01.03. og 02.03., 2 ind. 03.03., 1 ind. 04.03., 2 ind. 07.03. og 1 ind. 09.03., 13.03., 22.03. og 25.03.
Sør-Aurdal: 1 ind. Åborputten i Vassfaret 13.03. og 15.03., 1 ind. Aurdalsætra vest i Vassfaret 15.03., 1 ind. Aurdalsfjorden nordside i Vassfaret 15.03., 1 ind. Meolodden i Vassfaret 15.03., 1 ind. Bjørke i Vassfaret 15.03., 1 ind. Skjerberget i Vassfaret 15.03. og 1 ind. Nevlingkollen i Vassfaret 15.03.,
Nord-Aurdal: 1 ind. Marsteinshøgda 26.02., 2 ind. ved Sæbufjorden 02.03. og 21.03., 2 ind. Strand ved Strondafjorden 21.03. og 1 ind. Sandbekkli i Tisleidalen 31.03., **Vestre Slidre:** 1 ind. Geitøyni 28.02. og 1 ind. Rødningen 13.03., **Vang:** 1 ind. ved Haukåsen 25.03.

Gråspett

Dovre: 1 ind. Åsagrendi 26.01. og 31.01., **Skjåk:** 1 ind. ved Liavatnet 20.02., **Vågå:** 2 ind. Øvre Nordherad 27.01. - 02.02. og 1 ind. Synstlia 31.01., **Sel:** 1 ind. med fast tilhold på foringsplass i Roavegen på Høvringen, senest sett 29.01., 1 ind. Hjellum på Otta 21.02. og 1 ind. Aaseng Mitre 30.03., **Nord-Fron:** 1 ind. Nysetervegen 30.01., 1 ind. Kvikne 31.01., 1 ind. Veslemoen i Skåbu 08.02., 13.02., 15.02. og 26.02., samt 2 ind. samme sted 14.03. og 15.03., 1 ind. Lykkja i Skåbu 25.02., hhv. 1 og 2 ind. Åseng/Bakken 25.02. og 15.03. og 1 ind. Hølmyra 18.03., **Sør-Fron:** 1 ind. med fast tilhold på foringsplass i Søre Lia, senest sett 31.01. og 1 ind. Bakstad Nedre 31.01., **Ringebu:** 1 ind. Rollstulen 30.01. og 1 ind. Pyntasetervegen 31.01., **Øyer:** 1 ind. Klokkerstien 31.01., 1 ind. foringsplass i Lisgrenda i februar - mars, samt 1 ind. nedenfor Botterud i Lisgrenda 24.03.,
Lillehammer: 1 hunnflugl Kastrudvegen 30.01., **Gausdal:** 1 ind. Bergseng ved Segalstad bru 01.02. og 1 ind. Bennlibygda 30.03., **Gjøvik:** 1 ind. Åslendet 24.01. - 30.01., **Vestre Toten:** 1 ind. Nyseth på Raufoss 01.01., 1 ind. Lønnbergvegen 19.01. og 2 ind. Teiterdugutua ved Einafjorden 31.01.,
Østre Toten: 1 ind. Øvre Sisselrotkampen 31.01. og 1 ind. Jenssætra 23.02., **Gran:** 2 ind. (hann og hunn) Myrsætra 25.01. - 31.01., 1 ind. Krokfossvengen 30.01. og 1 ind. Sortungen hyttefelt 30.01.,
Lunner: 1 ind. Roa 09.02., **Søndre Land:** 1 ind. ved Fluberg kirke 22.03., **Nordre Land:** 1 ind. vest for Ullsjøen i Vest-Torpa 30.01., 1 ind. Vestegardsvegen i Nord-Torpa 31.01. og 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 09.02., 25.02., 28.02. og 29.03., **Etnedal:** 1 ind. Elvesætri 900 moh. 01.02., hhv. 1, 2 og 1 ind. Granlund på Bruflat 23.02., 02.03. og 14.03. og 1 ind. Fjelltun 25.02., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Reinli 31.01.,

Nord-Aurdal: 1 ind. Marsteinhøgda 19.02., 06.03. og 17.03., 1 ind. ved Ulnes kirke 03.03., 1 ind. ved Sundvoll bru 23.03., 1 ind. Rye 26.03. og 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 28.03.,
Vestre Slidre: 1 ind. i hyttefelt ca. 1000 moh. 28.01.

Grønnspekk

Dovre: 1 ind. Åsagrendi 31.01., **Skjåk:** 1 ind. Sotvegen 1050 den 30.01., **Nord-Fron:** 1 ind. ved Kvikne kirke 18.03., **Sør-Fron:** 1 - 2 ind. observert jevnlig Brennhaugen i hele perioden, **Ringebu:** 1 ind. ved Venabygd kirke 24.01., 1 ind. Tutlidalsvegen 30.01., 1 ind. Gildesvollen 22.02., 1 ind. Skrukkerud 02.03., 17.03., 18.03. og 30.03. og 1 ind. ved Skjeggestad 19.03., **Øyer:** 1 ind. Midtbygdsvegen 31.01. og 1 ind. ved Ile gard, Sørbygda, 23.02., 20.03. og 30.03., **Lillehammer:** 2 ind. Th. Lundesv. 31.01., 1 ind. Måsåhaugen/Langsetvegen 02.03. og 24.03., 1 ind. Nedre Haugen, Fåberg, 22.03., 1 ind. Solhøgda 23.03. og 1 ind. Maihaugen 30.03., **Gausdal:** 2 ind. Øvre Svatsum 30.01. og 1 ind. Håmårsberget 20.03., **Gjøvik:** 1 ind. Biri Øverbygda 04.02., **Vestre Toten:** 1 ind. Nesvika på Einafjorden 27.02. og 1 ind. Midtskogen 26.03., **Gran:** 1 ind. Sølvberget nord 19.01., 1 ind. Bleiken 29.01. og 1 ind. Brandbukampen 02.03., **Lunner:** 1 ind. Voldstadbakken på Grua 30.01., 1 ind. Grua 20.03. og 1 ind. Gruakollen 26.03., **Jevnaker:** 1 ind. Igelsrud naturreservat 27.02., **Nordre Land:** 1 ind. Øvrebygdi i Nord-Torpa 30.01. og 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 23.03., **Sør-Aurdal:** 1 ind. Øvrevegen i Hedalen 31.01. og 1 ind. Haugsrud i Begnadalen 03.02., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Huset 28.01., 1 ind. Marsteinhøgda 02.03. og 1 ind. Garlivegen på Leira 03.03., **Vestre Slidre:** 1 ind. Vistemyre 19.02. og 1 ind. Handevegen 28.03., **Vang:** 1 ind. Begna - Kvismo 06.01.

Dvergspett

Lillehammer: 1 ind. Jørstadvollene 27.01. og 1 ind. Reistadbakkene, Vingnes, 13.03.,
Gjøvik: 1 ind. Redalen 01.02., **Østre Toten:** 1 ind. Gårdlaus 23.03., **Søndre Land:** 1 ind. Husodden 13.01., **Nordre Land:** 1 ind. Øvrebygdi i Nord-Torpa 01.01., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Tisleidalen 30.01. og 1 ind. Langelia 28.02., **Vang:** 1 ind. Grindane 28.03.

Skjærpiplerke

Østre Toten: 1 ind. Totenvika 25.03. og 2 ind. Hekshus på Kapp 31.03., **Nordre Land:** 2 ind. Dokkadeltaet 26.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. ved Sundvoll bru 28.03., **Vang:** 1 ind. Lomendeltaet 25.03.

Vintererle

Lillehammer: Hhv. 1, 3 og 1 ind. Lågendeltaet 29.03., 30.03. og 31.03., **Gjøvik:** 1 ind. Hunnselvas utløp 24.03. og 31.03. og 2 ind. Eikstadsjernet 30.03., **Østre Toten:** 1 ind. Hekshustranda på Kapp 26.03. og 28.03. og 1 ind. Totenvika 28.03., **Gran:** Hhv. 1 og 2 ind. Røykenvika 24.03. og 26.03., **Lunner:** 1 ind. Grua 26.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. ved Sundvoll bru 24.03. og 28.03. og 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 28.03.

Gjerdsmett

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Dovre: 1 ind. Åsagrendi 31.01., **Lillehammer:** 1 ind. Grønstadsgt. i Lillehammer 27.01. og 1 ind. i Th. Lundesv. 31.01., **Østre Toten:** 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 22.01., **Gran:** 1 ind. Sølvberget nord 19.01.

Rødstrupe

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Vågå: 1 ind. Kvernvegen 31.01. og 1 ind. Knausen 31.01., **Nord-Fron:** 1 ind. Vinstra 30.01., **Ringebu:** 3 ind. Trøståkervegen 31.01. og 1 ind. Veslekausvegen 31.01., **Øyer:** 1 ind. med fast tilhold på foringsplass ved Ile i Sørbygda gjennom hele perioden. Ellers 1 ind. Granrudmoen 11.01., 24.01., 08.02. og 15.02., **Lillehammer:** 1 ind. sett jevnlig i Halvdan Svartesv., Kringsjø, i perioden 01.01. - 12.02. Ellers 1 ind i Jo Gjendesv. på Busmoen 31.01., **Østre Toten:** 1 ind. Nordlia 31.01.,

Gran: 1 ind. Skotterudgutua 24.01. - 30.01., **Lunner:** 1 ind. Vestbygda 30.01., **Jevnaker:** 3 ind. Bogavn. 30.01., 1 ind. Lund, Toso, 30.01., 1 ind. Feldbergkroken 31.01., 1 ind. Prestlia 31.01., 1 ind. Sagvn. 31.01. og 1 ind. Toso 31.01., **Etnedal:** 1 ind. Etnedalsvegen ved Bakko 25.01. - 31.01., **Sør-Aurdal:** 1 ind. ved Kringletjern 30.01.

Svarttrost

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Lesja: 1 ind. Ansethvegen på Lesjaverk 01.02., **Skjåk:** 1 ind. Vassgangen 31.01., **Lillehammer:** 1 ind. Halvdan Svartessv., Kringsjå, 01.01., 02.01., 14.01., 19.01., 12.02., 18.02. og 28.02., 2 ind. Smestad 19.01. og 1 ind. Korsrudvegen 30.01., **Gausdal:** 1 ind. Ringen i Auggedalen 02.02., **Gjøvik:** 1 ind. Trondhjemsvegen 87 i Gjøvik 30.01. - 05.02., 1 ind. Sørbyen 30.01. og 1 ind. Honne i Biri 31.01., **Vestre Toten:** 1 ind. Granittvegen på Raufoss 29.01. og 1 ind. Raufoss 31.01., **Østre Toten:** Hhv. 1 og 2 ind. Nordlia 31.01. og 01.02., **Gran:** 1 ind. Råssumgutua i Røykenvika 30.01., 1 ind. Brandbu 30.01., **Lunner:** 1 ind. Myrvoldvegen på Harestua 23.01. - 29.01. og 1 ind. Stasjonsvegen på Harestua 25.01. - 31.01., **Jevnaker:** 2 ind. Bogavn. 30.01. og 1 ind. Øvre Hovsbakken 02.02., **Nordre Land:** 1 ind. Nordrum i Nord-Torpa 26.02., **Etnedal:** 1 ind. Steinset 31.01., **Sør-Aurdal:** 2 ind. Blåveisbakken i Hedalen 31.01., **Vestre Slidre:** 1 ind. Røn 31.01. og 1 ind. Slidre 31.01.

Gråtrost

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Ringebu: 1 ind. Ringebuvollene 02.01., **Lillehammer:** Hhv. 1, 2, 1 og 1 ind. Halvdan Svartessv., Kringsjå, 01.01., 02.01., 03.01. og 14.01., **Gjøvik:** 1 ind. Gjøvik sentrum 08.01., 1 ind. Chr. Michelsens gt. i Gjøvik 30.01. og 1 ind. Austeensv. i Gjøvik 16.02., **Østre Toten:** 2 ind. Kapp 01.01. og 1 ind. samme sted 11.01. - 15.01. Ellers 1 ind. Smørvika på Kapp 25.01., **Gran:** 1 ind. Skjervum-feltet 31.01., **Jevnaker:** 2 ind. Nordhagen 30.01. og 2 ind. Nesbakken i Jevnaker sentrum 30.01.

Munk

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Gjøvik: 1 ind. Tranberglia 31.01.

Varsler

Sør-Fron: 1 ind. Klokkarstranda på Harpefoss 16.02., **Ringebu:** 1 ind. Kjønnås 31.01. og 1 ind. Skarvfullene 05.02., **Øyer:** 1 ind. Austli i Midtbygda 21.02., **Lillehammer:** 1 ind. Korgen i Lågendeltaet 26.01. og 1 ind. Jørstadmvollene i Lågendeltaet 16.03. og 21.03., **Gausdal:** 1 ind. Ringen i Auggedalen 31.01., **Gjøvik:** 1 ind. Mustadroa 04.03. og 1 ind. Stangstuguhøgda på Vardalsåsen 23.02. - 09.03., 16.03., 27.03. og 29.03., **Nordre Land:** 1 ind. Aurlund 16.03., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Grandadn 07.03. og 1 ind. Langestølen 07.03., **Vestre Slidre:** 1 ind. Rødningen 10.01. og 1 ind. i et hyttefelt ca. 1000 moh. 28.01.

Nøttekråke

Dovre: 1 ind. med fast tilhold på Joramo Næringstun i hele perioden, **Sel:** 2 ind. Hjellum på Otta 08.03., **Ringebu:** Hhv. 1 og 2 ind. Mjogdalen i Fåvang 27.02. og 18.03., **Lillehammer:** Hhv. 1, 2 og 2 ind. Storsvea 21.01., 28.02. og 22.03., 1 ind. på foringsplass i Rustadvegen 25.01. - 31.01. og 1 ind. sett jevnlig i Halvdan Svartessv., Kringsjå, i perioden 28.02. - 24.03., **Gjøvik:** 1 ind. Åslendet 24.01. - 30.01. og 1 ind. Gjeitmyra 13.02., **Vestre Toten:** 1 ind. Tyrivegen på Reinsvoll 31.01. og 1 ind. Nyseth på Raufoss 22.02. og 26.02., **Østre Toten:** 1 ind. Kolbu 06.02. og 1 ind. Båkinnskogen 14.03., **Gran:** 2 ind. Vienlinna på Tingelstadhøgda 25.01., **Lunner:** 1 ind. Solhov ved Nedre Grumstad 26.01. - 01.02., 1 ind. Håvelsrud 29.01., 1 ind. Voldstadbakken på Grua 30.01. og 1 ind. Åsvegen på Roa 31.01., **Jevnaker:** 1 ind. Mellerud ved Vassjø 26.02., **Søndre Land:** Fra forrige periode: 1 ind. daglig i Tronslia ca. 2 uker høsten 2020, **Nordre Land:** 3 ind. Thomle 30.01.

Kornkråke

Gjøvik: Hhv. 1 og 2 ind. Hunnselvas utløp/Rambekkvika 12.03. og 13.03.,
Østre Toten: 1 ind. Hanastad på Balke 05.02., 1 ind. Totenvika 21.02. og 26.02., 2 ind. Kapp brygge 01.03. og hhv. 30, 20, 17 og 10 ind. i kolonien i Lena sentrum 01.03., 09.03., 23.03. og 26.03.

Stær

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Skjåk: 1 ind. Vassgangen 31.01., **Lillehammer:** 1 ind. med fast tilhold ved et fjøs på Rindal gard i Vingrom i store deler av januar, **Vestre Toten:** 1 ind. Raufoss sentrum 23.02.,
Østre Toten: 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 02.01. og 2 ind. Vårli på Kapp 28.02., **Gran:** Hhv. 1, 2 og 1 ind. Moen Skole 04.01., 06.01. og 12.01. og 2 ind. Stensrudvegen i Brandbu 31.01.

Bokfink

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Dovre: 1 ind. Dombås 14.01. og 2 ind. Dovre sentrum 26.01., **Skjåk:** 3 ind. Kjørren 31.01.,
Sel: 4 ind. Klyphaugvegen på Otta 31.01., **Nord-Fron:** 3 ind. Sjødorp 30.01. og hhv. 3 og 1 ind. Bjørklivegen i Kvam 06.02. og 27.02., **Øyer:** 5 ind. Brattland 31.01., **Lillehammer:** 1 ind. Ringen på Jørstadmoen 30.01., **Gausdal:** 1 ind. Bergseng ved Segalstad bru 01.02., **Gjøvik:** 2 ind. Tranberglia 29.01. og 1 ind. Eikstادتjernet 03.02., **Østre Toten:** 2 ind. Seierstadgutua på Lena 30.01.,
Gran: 2 ind. Vienlinna på Tingelstadhøgda 25.01., **Lunner:** 2 ind. Myrvoldvegen, Harestua, 23.01. - 29.01. og 2 ind. Nordre Oppdalen 23.01. - 29.01., **Etnedal:** 4 ind. Etnedalsvegen ved Bakko 25.01. - 31.01., **Nord-Aurdal:** 1 ind. Marsteinhøgda 01.01., **Vestre Slidre:** 2 ind. Gullhaug 31.01.

Bjørkefink

Vinterobservasjoner (01.01. - 28.02.):

Dovre: 1 ind. Dombås 14.01., **Skjåk:** 1 ind. Kjørren 31.01., **Sel:** 3 ind. Dahlefeltet på Otta 31.01.,
Sør-Fron: 6 ind. Kvarvet 29.01., **Lillehammer:** 1 ind. Martin Seipsv. ved Maihaugen 16.01.,
Gausdal: 2 ind. Kapesvea 30.01., **Gran:** 2 ind. Gran sentrum 31.01. og hhv. 3 og 2 ind. Moen 31.01. og 02.02., **Lunner:** 11 ind. Myrvoldvegen, Harestua, 23.01. - 29.01. og 3 ind. Nordre Oppdalen 23.01. - 29.01., **Jevnaker:** 2 ind. ved Stortjern 31.01.

Stillits

Lesja: 28 ind. Honnavegen 31.01., **Dovre:** 2 ind. Einbugga 25.01., hhv. 1 og 12 ind. Åsagrendi 26.01. og 31.01. og 2 ind. Tjønnvegen 30.01., **Skjåk:** Hhv. 2 og 4 ind. Skjåkvegen 353 den 31.01. og 05.02.,
Lom: 2 ind. Lom sentrum 02.02. og 12 ind. Viken Nordre 01.02., **Vågå:** Fra forrige periode: 16 ind. Øvre Nordherad 20.12.2020. Videre 2 ind. Galstad 29.01., 32 ind. Øvre Nordherad 30.01. og 50 ind. Ottadalsvegen ved Lalm 31.01., **Sel:** Hhv. 3, 9, 8 og 20 ind. Hjellum på Otta 11.01., 23.01., 15.02. og 16.02. og hhv. 5 og 2 ind. Dahlefeltet på Otta 30.01. og 31.01., **Nord-Fron:** 1 ind. Høgmivegen 01.01. og 31.03., 5 ind. Skåbu 10.01., 5 ind. Sundvegen 30.01., 32 ind. Sjødorp 30.01., 2 ind. Stormyrbakken i Sorperoa 30.01., hhv. 7 og 9 ind. Austlivegen 31.01. og 25.02., 6 ind. Vinstra sentrum 31.01., 1 ind. Stemningsvika 01.02., 2 ind. Øvre Sjødorp 07.02., 2 ind. Veslemoen i Skåbu 13.02. og 15 ind. Bakken 25.02., **Sør-Fron:** 8 ind. Brennhaugen 01.01., 17 ind. Tagestad 30.01., 43 ind. Stamnhaugvegen 30.01., 30 ind. Kilevegen 31.01., 15 ind. Lia 20.12. og 1 ind. Bakken 16.02., **Ringebu:** 8 ind. Ringebuvollene 02.01., 15 ind. Hilstad 20.01., 2 ind. Parkvegen i Fåvang 30.01., 21 ind. Vollvegen 31.01., 25 ind. Kjønnås 31.01., 1 ind. Øvermovegen 31.01. og 1 - 7 ind. Gildesvollen følgende dager: 1 ind. 22.02., 7 ind. 23.02., 2 ind. 11.03., 5 ind. 12.03., 2 ind. 16.03., 5 ind. 22.03. og 2 ind. 26.03. og 30.03., **Øyer:** Hhv. 1, 3, 15, 1 og 4 ind. ved Ile gard i Sørbygda 04.01., 05.01., 20.01., 21.01. og 11.03., 10 ind. Lie gard i Liesgrenda 05.01., hhv. 1 og 4 ind. ved Hunder gard i Sørbygda 14.01. og 29.01., 56 ind. Bø i Midtbygda 29.01. - 04.02., 6 ind. Langløkken 30.01., 20 ind. Sletten, Hundersetervegen, 30.01., hhv. 15 og 1 ind. ved Rusta i Sørbygda 31.01. og 06.02., 2 ind. Midtbygdsvegen 31.01., 12 ind. Skåden 31.01., 20 ind. Brattland 31.01., 22 ind. Midtbygdsvegen 01.02., 13 ind. ved Nordre Bagstad i Sørbygda 02.02., 2 ind. Oppdal i Nordbygda 04.02. og 3 ind. Granrudmoen 21.02.,

Lillehammer: 2 - 7 ind. Bakke gård følgende dager: 4 ind. 08.01. og 25.01., 2 ind. 02.03. - 04.03., 4 ind. 05.03. og 07.03., 7 ind. 08.03., 3 ind. 09.03. og 16.03. og 2 ind. 25.03. og 30.03., 1 - 11 ind. i Korgenområdet ved Lågendeltaet følgende dager: 2 ind. 14.01., 6 ind. 26.01., 1 ind. 18.02., 11 ind. 24.02., 2 ind. 02.03., 1 ind. 03.03., 11 ind. 16.03., 3 ind. 27.03., 4 ind. 29.03. og 1 ind. 31.03. Videre 2 ind. Utsiktsbakken i Lillehammer 10.01., 19 ind. Gamlevegen 15.01., hhv. 10 og 28 ind. Jørstadmoen i medio januar og 25.01. - 31.01., samt 8 ind. samme sted 28.03., 3 ind. Pynten 20.01., 43 ind. Jonstulen ved Svartevja i Lågendeltaet 24.01., 14 ind. Øverbygdsvegen i Rudsbygd 26.01. - 01.02., 1 ind. Saksumsdalsvegen 28.01., 10 ind. Korgvegen 29.01., 2 ind. Ravnumsvegen på Vingnes 30.01., 6 ind. i Vingrom 30.01. - 05.02. og 1 ind. samme sted 27.03., 20 ind. Hougnersgt. 31.01., 4 ind. Sorgendalsvegen 31.01., hhv. 8, 1, 1 og 1 ind. Jørstadmvollene i Lågendeltaet 24.02., 03.03., 23.03. og 30.03., 1 ind. ved Lillehammer renseanlegg 09.03., 2 ind. Årettadalen 15.03. og 29.03., hhv. 2, 1, 10 og 1 ind. i Lågendeltaet 16.03., 23.03., 25.03. og 27.03., hhv. 2 og 1 ind. ved Lillehammer Camping 21.03. og 31.03., 2 ind. Storsvea 22.03. og 1 ind. Maihaugen 24.03.,

Gausdal: 25 ind. Paulsrudvegen 17.01., 20 ind. Follebohøgda 15.01. - 30.01. og 19.02., 16 ind. Follebu 26.01. - 01.02., 16 ind. ved Svingvoll 31.01., 12 ind. Øverbygdsvegen i Follebu 31.01., 27 ind. Paulsrudvegen 11.03. og 4 ind. Forset 29.03., **Gjøvik:** 14 ind. Klundbyvegen ved Redalen 23.01., 8 ind. Sprintvegen i Biri 24.01., 30 ind. Skaugom i Biri 24.01. - 30.01., 27 ind. Trondhjemsvegen i Gjøvik 30.01., hhv. 2 og 6 ind. Vestre Helli sør for Redalen 30.01. og 31.01., hhv. 3 og 4 ind. Østre Hegge i Biri 30.01. og 31.01., hhv. 2 og 12 ind. Redalen 31.01. og 01.02., 9 ind. Tranberglia 31.01., 18 ind. i Vardal 31.01., 2 ind. Kollsvegen i Biri 01.02., 2 ind. ved Eikstadtjernet 18.03., 3 ind. Hellerud 23.03. og hhv. 38 og 1 ind. Svenesvollene 17.02. og 28.03., **Vestre Toten:** 4 ind. Midtskogen 10.01., 2 ind. jernbaneveien på Reinsvoll 30.01., 22 ind. Teiterud 31.01., 4 ind. Teiterdugutua ved Einafjorden 31.01., 15 ind. Bøverbru 31.01., 25 ind. Trosterud 12.02. og 2 ind. ved vanntårnet på Eina 30.03., **Østre Toten:** Hhv. 2, 30 og 2 ind. Kapp 01.01., 31.01. og 27.02., hhv. 5 og 9 ind. Evenrudgutua på Kapp 08.01. og 27.01., ca. 70 ind. Fjellhaug 28.01., 6 ind. Rustadgutua på Lena 29.01., 4 ind. i Narumsveien i Kolbu 30.01., 12 ind. Seierstadgutua på Lena 30.01., 2 ind. Nøisomhetsskogen 31.01., 6 ind. Linnerud sør for Totenvika 31.01., 12 ind. Starum 31.01., 4 ind. Totenvika 31.01., 5 ind. Nordlia 31.01., 1 ind. Kvernhøy 31.01., 12 ind. Tømmerholshøgda 31.01., 40 ind. Furutoppen 31.01., 3 ind. Kapphøgda 31.01., 29 ind. Balkeåsen 31.01., 6 ind. Skaugerudveien i Kolbu 31.01. - 06.02., 12 ind. Nygårdstuen 01.02., 2 ind. Tallsetta på Skreia 01.02., 3 ind. Nordlia 01.02., 1 ind. Kile naturreservat 05.03. og 2 ind. Båkinnsstranda 09.03., **Gran:** Hhv. 1, 2, 3 og 6 ind. Røykenvika 07.01., 23.03., 24.03. og 26.03., 2 ind. Vienlinna på Tingelstadhøgda 25.01., 4 ind. Moen Skole 27.01., 4 ind. Bleiken 29.01. - 04.02., 22 ind. Klauvstadgutua 31.01., 2 ind. Skjervumsvegen 31.01., 1 ind. Røysumlinna 03.02. og 2 ind. Granum 31.03., **Lunner:** 1 ind. Tangentråkket ved Våja 24.01., 4 ind. Myrvoldvegen på Harestua 23.01. - 29.01., 3 ind. Lunnerlinna ved Kalvsjø 28.01., 5 ind. Kjørvenhagen 30.01., 9 ind. Ryavegen på Roa 30.01., 45 ind. Granveien på Grua 31.01. og 4 ind. Lunnerlinna, Volla, 31.01., **Jevnaker:** 10 ind. Ragnhildrud 27.01., 4 ind. Gullenbråtaveien 30.01. og 2 ind. Øvre Hovsbakken 02.02., **Søndre Land:** 20 ind. Sjønnhaug 23.01. - 29.01., 2 ind. Hov sentrum 30.01., 5 ind. ved Fluberg kirke 15.03. og 1 ind. Brattlandsbakken, Fluberg, 29.03., **Nordre Land:** 4 ind. Dokka 10.01. og 05.03., fast tilhold ved foringsplass i Østsinni med 52 ind. 23.01., 10 ind. Sjakslinna øst for Dokka 28.01. og 9 ind. Torpavegen 74 i Østsinni 30.01., **Etnedal:** 1 ind. Granlund på Bruflat 19.03., **Sør-Aurdal:** 11 ind. Øvre Brenn 24.01. - 30.01., **Nord-Aurdal:** 18 ind. Solstua i Aurdal 31.01., hhv. 5, 1, 2, 1 og 1 ind. Dokkafjorden i Vestringsbygdi 03.03., 19.03., 21.03., 27.03., 28.03. og 30.03., 1 ind. Marsteinhøgda 10.03., 1 ind. Valdres Golfklubb 25.03. og 2 ind. Vestringsbygdi 28.03., **Vestre Slidre:** 14 ind. Slidre 28.01., 1 ind. Ferisfjorden 26.02. og 2 ind. Røn 28.03., **Vang:** 4 ind. Aspås 02.01., 2 ind. Hensåsvegen 31.01. og 1 ind. Rogn 17.03.

Tornirisk

Østre Toten: 5 ind. Båkinnskogen på Kapp 28.03., 1 ind. Evenrudgutua på Kapp 30.03. og 3 ind. Totenvika 31.03., **Gran:** 1 ind. Røykenvika 28.03.

Bergirisk

Vestre Toten: 5 ind. Nes, Blilisanden, 29.03.

Brunsisik

Sel: 3 ind. Sundtjønnråket i Murudalen 01.02. og hhv. 3, 3 og 4 ind. Sundtjønnhaugen 06.02., 09.02. og 12.02., **Nord-Fron:** 1 ind. Høgmovegen 03.01. og 3 ind. Baksidevegen på Vinstra 30.01.

Polarsisik

Nord-Fron: 1 ind. Hovdevegen på Kvamsfjellet 28.03., **Lillehammer:** 1 ind. Martin Seipsv. ved Maihaugen 25.01. og 1 ind. Sjøseterlia 28.02.

Furukorsnebb

Nord-Fron: 1 ind. Slangen i Skåbu 15.03., **Sør-Fron:** 5 ind. Stubben i Espedalen 18.03., **Gjøvik:** 3 ind. Vedsetelva på Vardalsåsen 26.03.

Konglebit

Øyer: 2 ind. Skåden 31.01., **Gran:** 1 ind. Blokkhus 30.01.

Kjernebiter

Skjåk: 1 ind. ved Sperstadøygarden 16.01., 2 ind. Svingen 23.01., 4 ind. Skjåk solside 30.01. og 1 ind. Solås i Bråtå 31.01., **Lom:** 2 ind. Lom sentrum 02.02., **Vågå:** 2 ind. Skårvangen 24.01., **Sel:** 5 ind. Søre Hagen 28.01. og hhv. 6 og 3 ind. Dahlefeltet 30.01. og 31.01., **Sør-Fron:** 2 ind. Kvarvet 29.01., **Ringebu:** 1 ind. Gildesvollen 26.03. og 1 hunnfugl på foringsplass på Sperrehaugen 31.03., **Lillehammer:** 1 ind. Martin Seipsv. ved Maihaugen 04.01., 2 ind. Utsiktsbakken i Lillehammer 10.01., 1 ind. Storsvea 14.01., 7 ind. Balbergskaret 30.01., 1 ind. Jønnbu 31.01. og 1 ind. Korgenområdet 31.03., **Gjøvik:** 1 ind. Breiskallen 28.03., **Lunner:** 2 ind. Nordre Oppdalen 23.01. - 29.01., 1 ind. Sagatun ved Kalvsjø 31.01. og 1 ind. Lunnerlinna ved Kalvsjø 28.01., **Jevnaker:** 1 ind. Øvre Hovsbakken sist i januar, **Nordre Land:** 1 ind. vest for Ullsjøen i Vest-Torpa 30.01.

Snøspurv:

Lesja: 40 ind. Lesjaleira 31.03., **Vestre Toten:** 3 ind. Bjørnstad på Eina 28.03., 200 ind. Nyland 29.03., 7 ind. Nes, Blilisanden, 29.03. og 3 ind. Bjørnerud ved Einafjorden 29.03., **Østre Toten:** 25 ind. sør for Totenvika 12.03., **Nord-Aurdal:** 3 ind. Sandbekklii i Tisleidalen 31.03.

«Jo meir ein er ute, jo meir ser ein.....»

Av Jens Petter Ous («skrivestafetten»)

Visdomsordet over har eg frå Hans Skuterud. Logikken er heilt klår: Ein må ut for å sjå fugl. Og jo meir ein er ute, jo fleire fuglar ser ein! Det har vore noko av drivkrafta for min del: «Kom deg opp av godstolen, kom deg ut!» Samstundes har mykje arbeid bremsa på fugletittinga. Men vår og forsommaren er tida for min del. A-menneske kan gjere mykje før arbeidet tek til.

Kva ser ein så her oppe i mitt område av Gudbrandsdalen. Kvam er heimbygda mi dei siste 29 åra, så det er utgangspunktet. Sjørover er Hundorp og Fryasletta eit område eg ofte ser nedom. Ofte går turen også ned til norddelen av Losna. Vestover er Vollsdammen og Gålåområdet verdt å ta en tur innom på våren. Og nordover ender ferda ofte på Lom. Då er Skottevatnet, Selsvatnet, Vågåvatnet, (både utosen og innosen) og Årsjo i Lom på lista over stader som er vel verdt å sjå innom. Nokre gonger går ferda lenger nordover til Dovre (Angardstjønna) og Dovrefjell (Foksstuggu og Hjerkinndammen). Vestover går det mot Valdresflya, med ein avstikkar innover Murudalen med mellom anna Merringdalsvatnet. Og sjølvsagt, mellom alle desse namngjevne stadene er det andre stader vel verdt å stanse på! Dette er «mitt» heimeområde for fugletitting.

Men lat med byrje heime i Bjørklivegen i Kvam. Ein haust for mange år sidan lærte eg lyden av ein fugl (Eg har tungt for å få fuglelydane til å feste seg i minnet!). Grunnen til at akkurat denne lyden sat i minnet, var at det var same lyd som den som kom frå min gamle Ford Fiesta, når han var treg til å starte! I sommar høyrde eg akkurat same lyden oppe ved hytta på Kvamsfjellet. Først rett framfor meg. Så på venstre sida, så bak meg, så på høgre sida. Fuglen flaug rundt meg. Det skulle tyde på at den hadde noko å passe på i området. Det stemte: I ei av fuglekassene mine hadde **vendehalsen** ungar.

Ei god oppleving: Både kjenne att lyden og finne fuglen.

Noko av den same gleda fekk eg sist sommar då eg var inne i Rondane, i Steinbudalen, og såg etter **lappspurv**. Eg hadde tidlegare sett denne arten på ein stad som var lett å finne att. Og fugl var det der! Tre hannar av Lappspurv synte seg fram berre nokre meter frå meg. Det er slike episodar som gjev glede. Ein fugl som truleg minkar i tal, var framleis på plass der eg hadde sett han før.

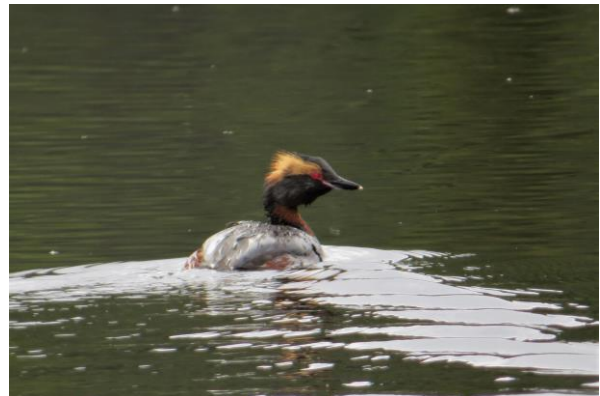
For det er jo slik det er: Nokre artar minkar i tal. Medan andre aukar.

Då eg kom til Kvam i 1992, trur eg ikkje at eg såg ein einaste Skarv i dalen. No ser eg den langs Laugen og inne på fleire av fjellvatna. Og Trana; på hausten kan ein tidvis sjå omlag fem hundre nede på Fryasletta! Eit mektig syn; så mange av ein så stor fugl!

Samstundes er det jo slik at ein av og til ser nye eller framande artar som sjeldan er å sjå i vårt område. Eller artar som prøver å slå seg til hjå oss. Til dømes Sangsvana som i fleire år har prøvd å ha reir på ein stein midt i elva ved Gålå. Kwart år tek flauten reiret. Men fugleparet har ikkje tapt motet! Også i vår skal eg sjå om dei prøver seg. Ein gong vil dei vel lykkast med å få fram ungar. Og nokre artar ser ut til å trekke gjennom området eg brukar vitje: Fleire år har eg sett Gravand sitje på iskanten ved Tessand eller ved Klonesodden. Berre ein eller to av arten. Eg reknar med at det er nokre «sunnmøringar» som har vore sørover og no er på veg over fjellet til kjende trakter vestpå. Og dei siste to-tre åra har eg sett Tjeld (bilde) i små flokkar både ved Klonesodden, ved Garmo og ved Lom. Skal tru om dei òg er på veg over til Møre?

Horndykkaren er også ein av dei som eg særleg har vore nysgjerrig på. Kanskje fordi den har auka i antal hjå oss. Først såg eg, saman med Hans Skuterud, nokre få ved utosen på Vågåvatnet. Ein vakker fugl med sine raude auge. Eg fekk inntrykk av at dette var ein sjeldan fugl her, ja, det var vel mest berre Angardtjønna på Dovre der den hekka regelmessig. Men no dukkar den stadig opp i mange av vatna i nærområdet. Største antalet har eg tald på Merringdalsvatnet. Der såg eg knappe tretti av fuglen; truleg var det fleire der, for det er uråd å sjå heile vatnet samstundes. Det er nok av gøymeplassar for sky fuglar der.

På same staden ser eg ofte mange av høgfjellsartane tidleg på våren: **Havelle**, Bergand, Svartand og og Sjøorre. Ja, dei to sistenemnde held til i lågare område også.

Det er mykje av same sort fuglar ein ser på turane her i området. Men av og til dukkar ein «godbit» som til dømes Svarthalsdykkar i Olstadtjernet (Det er mange år sidan; sett saman med Hans S og son min) eller ei **Taffeland** i nabovatnet, i Graffer.

Eller ei Mandarinand i Selsvatnet. Eller Rustand nede på Fryasletta. Ei **stripegås** midt i ein Sangsvaneflokk på Sveejordene i Vågå, set og ei spiss på ein fugletur i den retninga.

Kva vil eg så seie med det som er skrive ned? Jo, Hans hadde rett: Jo meir ein er ute, jo meir ser ein! Og bonusen: Jo meir ein ser, jo meir lærer ein om fuglelivet spesielt og naturen generelt! Noko gløymt? Jo, ørna. Dei siste åra har eg sett meir av **Havørn** i vårt område, enn av Kongeørn. Kanskje fordi eg ser mest langs Laugen og vatna i området? Mest truleg fordi Havørna aukar i antal her i området.

Her: to av havørnene

Tom Borgersen er utfordret til neste utgave av Hujon.

Retur til NOF avd. Oppland, Postboks 87, 2601 Lillehammer

